

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 H 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 H 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 H 6

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 H 6

SA. 2. 338. 2

Antonie Beijers № 2044.

2 H 6

1756
J. V. de Lipp - - / 3-10

Catalogus D. V. Alphen 1779
be 156 nr. 1002 in 12me

Vander Aa B. A. (Woorboek
v. Ned. Dichters D. 11. 155.

Waar Biog. Woorboek
alwaar ook andere schryft
vaut genaamd worden
Hij overleed in 1696,
met den geachteten
schryver van de kabbal
wollen te overleed.

5A2

H E T,
BLOEM-HOFJE
D E R
G E D I G H T E N,

Vervattende allerlye
S I N N E - B E E L D E N,
Op Goddelicke Materien gepast, voor
Reyfende Lieden, en andere.

M I T S G A D E R S :

*Het Bloem-Hofje van allerlye Sinne-beel-
den, op Seedelicke, Huysfelicke, Politieke, ende
Militaire Materien passende.*

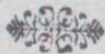
Als mede

*Het Bloem-Potje van eenige Geestelicke
Liedekens, Gedicht-Gebeden ende
Danck-seggingen.*

D O O R

J O H A N N I S F E Y L I N G I U S,

Dienaer Jesu Christi, tot Maerhees
en Zuerendonck.

I N ' s G R A V E N H A G E,

By B A R E N T B E E C K, Boeckver-
kooper in de Wagestraet, 1683.

OPD

Aen de ee

vroegste

WILHELM

DANIEL

GUILIELM

HENRI

Ouvert

de l'ee

7 E

IN V

Erwa

H

nootlaec

OPDRAGHT.

*Aen de eerweerdige, seer God-
vrugtige en Hooggeleerde Heeren*

JOANNES VOLLENHOVEN
DANIEL DE LOBELL,
GUILIELMUS SALDENUS,
HENRICUS TROYE,

Onvermoeyde dienaeren des God-
deliken Woorts vande Bloeyen-
de Gemeente

I E S U C H R I S T I

I N ' s G R A V E N - H A G E .

*Eerwaerdige, seer Godvrugtige, ende
Hoogh-geleerde Heeren,*

Vermits door een over-
out gebruyck de Boe-
ken die haer presente-
ren aen het light, soo
nootsaeckelick een Opdraght ver-

* 3

ey-

O P D R A G H T.

eyfchen , dat die fonder defelve werden geaght als een huys fonder gevel , als een man fonder hooft , komen dese tegenwoordige Blaeden U E E. naemen aen haer voor hooft vertoonen , ende U E E. om haere befcherminge bidden. Veele redenen by te brengen , waerom U E E. boven veele andere dese Dedicatie toekomt , en laet mijn vermogen , en U E E. fchaemte niet toe. Het fal voor het tegenwoordige genoegh fijn te betuygen , dat U E E. Gods-dienstigh gemoed , opreghte liefde tot het Heylighdom Gods , vermogen by de Vaderen des Vaderlands in die dingen , die betreffen het beste der Kercke , ende doorflaende luyfter in Classen ende Synoden , U E E. met recht toe-eygenen de protectie van dit tegenwoor-

O P D R A G H T.

woordigh Tractaetje. Ontfanghd
dan, roem-weerdige Mannen, met
een vriendelick aengesicht dit ge-
ringe geschenck, dat U E E. wert
gouchoncken met een eerbiedigh
gemoed, terwijl dat het is selfs
Konincklick en beliefd met geen
minder veerdigheyd de kleyne
dingen aen te nemen, als de groo-
te te geven; ende beschermd door
U E E. schaduwe, dit weer-loose
Papiere-kind tegens de pijlen van
den nydigen nijt, ende den boos-
aerdigen Momus. De groote Her-
der der Schaepen wille U E E.
weerdige Persoonen in desselfs te-
dere bescherminge nemen, U E E.
schouderen onderschragen onder
soo veele sorgen, en lasten, ende
ten besten van sijne dier-verkrege-
ne Gemeente (voor wiens goed,
voor wiens wel-vaeren ende zie-

*

4

raed

O P D R A G H T.

raed U E E. (sijn gebooren) nogh
lange Jaeren in voorspoed be-
waeren, ende eyndelick versae-
dighd van daegen, overvoeren in
sijne bestendige ruste, die hy sijne
getrouwe dienaeren heeft beloofst
uyt genaede te geven. Dit wenscht
U E E. van herten toe,

*U E E. Dienst-veerdige Dienaer
in den Heere*

J. FEYLINGIUS.

*In Maerbee den 29.
Octob. 1682.*

A E N

AEN DEN
CHRISTELIKEN
LEESER.

Ziel-lievende Leefser,

G*Elijck het is de plicht der lieve-
lingen Gods haere sinnen ge-
duerigh aen te oeffenen in de
Heylige Blaeden, ende door
dit Urim ende Tummim den mond des
Heeren te vragen, ende nae die Vyer-ende
Wolck-Columme, nae dat Compas ende die
Noort-sterre haere gangen, nae den He-
mel te righten; soo moeten deselve ook son-
der ophouden trachten in het Boek der Na-
tuere te lesen. Want gelijk de Schepper van
* 5 alles*

Aen den Christelicken Leefser.

alles de Werelt heeft Geschapen, op dat deselve een Thresoor soude sijn, met allerlye voor-raed vervult, ende een maghtigh huys, met allerlye huys-raad voorsien, ende een overvloedigh voetsel ende onderhoud soude geven, beyde aen Menschen en Beesten; soo hebben Hemel en Aerde, soo hebben Son, en Maen, en Sterren, ende alle andere Schepselen, door sijne Wijsheyd, ende Maght, ende Goedheyd, een welspreekende tonge, om haeren Schepper te prijsen, ende geven den Mensch meenighvuldige lessen, om behoorlick te mogen wandelen voor sijne Heylige oogen. Hier om heeft de Heylige Israëls sijn Israël, hier om heeft de Eenighgeboorene sijnes Schoots, sijne toehoorderen soo meenighmael nae de Schepselen gewesen, ende tot deselve door veel-vuldige gelijkennissen gesproocken, om dat die soorte van onderwijfinge meerder streckte tot voordeel der eenvoudigen, ende veel meer als een sluyt-reden vermoghte, om dat daer door de aendagt der gewilligen te beter wierde verwackert, ende om dat eyndelick daer door de hooghmoedige ende de bartneckige
te

Aen den Christelicken Leefser.

te kragtiger werden tot overtuiging ge-
bragt. Hierom hebben voortreffelicke pi-
laeren der Kercke in het onderwijfen, ver-
maenen, bestraffen, en vertroosten door ge-
lijckniffen, een befonder behaegen genomen,
ende kragtelick geleert, hoe datmen van
lichamelicke dingen, boven het natuerlicke
gebruyck moet een Geestelick maecken, ende
door fichtbare dingen tot onfichtbaere ende
Hemelsche ftappen. Om dese redenen hebbe
ick eenige jaeren geleden een Bloem. hof der
Gedichten gemaect, eenige honderden Sin-
nebeelden behelfende, op Geestelicke mate-
rien gepast, meest uyt de beroemdste Theo-
loganten ende Practifijnen vergadert ende
uytgebreyd, om te sien of ick door mijne
Poëfye een foeten ingangh by het Sion des
Heeren moght vinden, ende yets kondetoe-
brengen, dat tot fijne ftichtinge diende, ick
hadde den felven vertoont aenroem-waer-
dige Mannen, als D. Simonides, D.
Johannes Viffcherus, ende andere meer,
om daer over haer E E. oordeelte hooren.
Maar alfoo ick eyndelick oordeelde dat het
Werck te groot was, om voor een Reysgefet

Aen den Christelicken Leefser.

te verstrecken voor Reysende Liederen, voor dewelcke ick besonderlick getraght hadde te sorgen, is derselve van de Perstot noch toegebleven. Vyt desen Bloem-Hof is, door het aenmanen van Godvruchtige Zieten; dit Bloem-Hofse voor uwe stichtinge vergaert, om u besonderlick op uwe Reysen te dienen. Sooghy, als een Geestelicke Bye, op dese Bloemen sult vliegen, ende daer wyt voor uwen geest eenige stichtelicke ende troockelicke Hoonighraeten vergaederen, sal ick het eynde van mijnen arbeyd volkomenlick hebben bereyckt. Hier onder volgen eenige Gedichten, die my van seer eerwaerdige Mannen op den Bloem-Hof der Gedichten ter hand waeren gestelt, waer onder is dat van dien vermaerden Simonides, als over langh in den Heere gerust. Ende alhoewel ick dat in my ten minsten niet en bevinde, dat deselve behelsen, werden eghter deselve aen nwe oogen vertoont om die besondere aerdigheden, die deselve vervatten, ende op dat ick soude mogen toonen dat haere groote liefde tot my by my in groot-aghtinge sy. Door mijn afwesen van
de

Aen den Christelicken Leefser.

*de Druckerye sijn hier en daer eenige Druk-
fouten ingesloopen, die U E. werden in het
eynde van dit Werckje vertoont. De Hee-
re wille uwen arbeyd voorspoedig maecken,
ende door mijnen geringen dienst uwe Reyse
vorderen nae boven.*

Dit wenscht uwe heyl-lievende
dienaer in Christo

J. FEYLINGIUS,
V. D. M.

Aen

*Aen den eerwaerdigen, Godsaligen,
wel-geleerden*

D. JOH. FEYLINGIUS,

Getrouw Dienaer Jesu Christi,

Op den HOF van sijn

G E D I G H T E N.

E*Ylingi, waerde vriend, van hoo-
gen geest beseten,
Mijn âer is lang verdroogd, mijn
Dicht-pluym lang versleten,
Maer door uw' soet Gefangh op heden
opgeweckt,
Heb ick mijn Snaeren oock noch eens-
jens uytgereckt.
Dat aen mijn Dicht ontbreekt salt uw te-
goede komen,
Van rijcker aeder, en dat vloeyt met volle
stroomen;
Dat tuyghd ons desen Hof soo rijckelick
beplant
Met Vrucht, en Bloemen van uw' God-
delick verstant.
Al wat het oog behaegt, al wat het oor kan
binden,
Is in dit Lust-priëel in volle maet te vinden,
Al wat een graege Ziel, die sich in God
verheught,
Voldeedt, aemt in dees blaen; Hier
stryden kunst en deught, • *Nus**

Nut en vermaeckelick, seer soet in een ge-
strengelt,

Hier rijst de Ziel uyt 't stof veradelt en ver-
engelt,

En vaert met hoogen drift, en een ver-
heven sin

Ver boven het gestarnt, ten derden He-
mel in:

Ga voor, Godvrughtigh Man, wy volgen
uwe treden,

De Hemel heeft uw hert, of daelt ghy eens
beneden

Op aerd', 't is niet vergeefs, en met een
goed besfluyt

Treect uwen schrandren geest ook daar
den Hemel uyt.

Wy vinden ons vermaeckt in uw' geleerde
Blaeden,

En kunnen onsen geest in't leesen niet ver-
faeden,

Wy luyftren nae de maet, wy luyftren
nae de stof,

En staen verwondert in 't begluyren van
uw' Hof.

Wie dacht (men sal my licht die vraeg ten
besten houwen)

Wie dacht uyt dat gewest soo schoonen
vrucht 't aenschouwen,

En soo een Zapig ooft? wie wacht uyt
sulcken hoeck

Soo rijcken Letter-gaef, soo kostelic-
ken Boeck?

Jae

Jae soo, roemwaerdigh Man, en laet den
moet niet fincken,
En mag uw' tonge niet door Hollants Ste-
den klincken,
Spreeckt door een braeve Pen, en Schrijf
en queel soo voort,
Dat al het Land den galm van uwen Cij-
ther hoort,
Te eedel om in't sandt van Craenendonck
te smooren:
Singh, Heyligh Dichter, op, wy fullen-
der nae hooren:
Sang-lievers, aerdig Volck, ick sprack
voor u en my,
Kom, tyenwe aen 't werck; leeft dese
Poësy,
Indien ghy my gelooft, ten sal u noyt ver-
drieten:
Hier is een Paradijs, hier wassen suycker-
rieten,
Hier is een versche loght, hier is een
staege Lent,
Geen Rijm, of vuyle Mist, die Boom,
of Bloemen schendt.
Hier slaet de Nachtegael vry uyt, en on-
bedwongen:
Dit is een soet gehucht, daer duysend Vo-
gels Songen,
Waer ben ick? 't Is hier al, voor oog,
voor reuck, voor smaeck,
En al wat yemant koos tot lijf of ziels
vermaeck,

Be.

Befoeckt het Leefer, 't is hier seecker soet
te wesen,

En hier en is geen doot, of eenig quaedt te
vresen,

Mits dat een forglijck ooft aen eenigh
Boom en wast,

Hier is geen besy selfs diet Vogelken
verraft,

Noch hängter strop of strick aen struyck
of galge-boomen,

Komt, vrienden, treedt hier toe, want
daer is niet te schroomen,

Gaet vry van telg tot tack, en pluck, en
eeter of;

Dits 'Eden, maer daer is geen slang in de-
sen Hof.

Een ander.

W At moogt ghy, goede Man, my
nae mijn vonnis vraegen?

Maer moet ick vonnissen? uw
Dicht loopt geen gevaer,

Soo Goddelijck, dat selfs dien † grooten
Harpenaer,

Had hy uw Dicht gesien, het selve sou be-
hagen.

S. SIMONIDES.

† 2 Sam. 23. 1.

O P

OP DEN
GEESTELICKEN HOF

Van den vol-geestigen Rijmer

D. JOH. FEYLINGIUS,

Getrouwe bedienaer des Goddelicken Woorts.

Doe d'eerste Mensch van God, in
EDENS schoone Hof,
Bezaeyt met eedel kruyd, en aengenaeme Bloemen,

Geschaepen was, om daer sijns Scheppers
grooten lof,

Met hert, met tongh, met daed, in eeuwig-
heyd te roemen.

Men sagh het helsch serpent sijn doodalick
fenijn

Van bitze nydigheyd uytbraecken, en beweeren
Dat God den Mensch misgund, van God
glijck te sijn,

Endat sijn ongelooft hem niet sou konnen deeren.

Daer pluckt de Mensch de vrucht, en met
de vrucht de dood.

Heeft dan het geurigh ooft soo hert en oogh be-
toovert.

Dat ghy en uwe ribb', dog beyde sonder noot,
Door Sathans list en maght, ten gronde licht
verovert? Sie

Sie hier een andren Hof, door Feylings net-
te hand

Bearbeyd en bepoodt: Daer vinden graege mon-
den

Al wat haer lusten magh: Hier smaect
een viesse tand,

Wat lekker is en soet: Hier kanmen t'allen ston-
den

Tot speceryen gaen, tot Appel, en Granaet,
Tot hert-verquickend Zap, tot uytgeproefde
Wijnen,

Tot tros van Engedi; Hier zuymen sonder
maet

De Zielen, die van dorst te vooren gingen quy-
nen.

Hier speeltmen in den geest, hier looptmen
langh en veel

Op't Heyligh padt. Wanneer de moet ons komt
t'ontfincken

Soo wort die weer gesterckt door Calmus en
Caneel,

Men kan hier sonder sond sich selven droncken
drincken.

Gelijck een vlugge Bye op aerdigh Bloem-ge-
was,

Soo gaet mijn keurigh oogh door al de velden
weyden,

Ick zamel te gelijck den honingh en den was,
Noyt vond ick sulck vermaeck in wel-begraefde
weyden.

Ick snuyf, ick rieck rontom, 't is Myrrhe,
't is Saffraen,

't Is

't Is Nardus, Aloë, 't sijn nooten van Mus-
caten,

Waer dat ick my om keer, waer dat ick heen
wil gaen,

Ick vind een Nooten-hof, bezet met Hooningh-
raeten,

Denck ick op desen Thuyn, ick quyl en wa-
ter tand',

Mijn Ziele kan sich noyt met volle lust versae-
den.

Ick reyck' en pluck' gestaegh met d'een en
d'ander hand,

En noch blijft desen Hof al even vol gelaeden.

Wat leyt den armen Mensch te wroeten in
het stof,

En plant daer Tulipaen, Grenoffels, Violetten,

En Roosen soet van geur? Ick heb een beeter
Hof,

Och! dat mijn Ziel sich moght hier altijd ne-
der setten!

Danck heb, ô waerde Man, die desen Zie-
len-Hof,

Dit Paradijs bereyt met fruyten voor ons mon-
den,

Met Bloemen voor ons oogh, ick sal altijd
U lof,

Soo langh als ick se proef, volveerdigblick ver-
konden.

JOH. VISSCHERUS.

AEN

AEN DEN

Eerwaerdigen, Godvrughtigen, en
feer wel-geleerden

D. JOH. FEYLINGIUS,

*Getrouwe bedienaer des Heyligen Euan-
geliums tot Maerhees ende Zue-
rendonck.*

VErkryghd elck lof en eer, die met
heylsaeme Dichten,
Syn Even-mensche soeckt te lee-
ren, troosten stichten,
Feylinge, goede vriend, ick geef u d'eer-
ste plaets,
Uw' Rym is wysheyd leer, ja vol des
goeden raets!
Hier is geen vuyle lust, hier sijn geen dertel
heden,
Hier is geen geyl bejagh, geen ongefoute
reden,
Hier is niet voor het vleesch, het smaekt
al nae den geest.
Godts eer is t'hooghste wit, en daer nae
aller meest,
Des Menschen Zaligheyd, sijn lust om wel
te leven,
Hier in dit aerdsche dal, tot dat hem God
sal geven,

Een

Een meerder rust en troost, een vreugh-
de sonder maet,
Als ieder om sijn loon voor d'hooghste
Rechter staet.
Wel hoort dan, Heyligh Volck, door snuf-
felt dese Blaeden,
Let wel op 't geen ghy leeft, ghy vind de
rechte paeden,
Om onder t'onwys Volck met wysheya
voort te gaen.
En om nae desen loop voor God vol
vreughd te staen.
God wil dat dese Man, die ons dat soet be-
dencken,
Gebraght heeft op t'Papier, nogh meer en
meer te schencken,
Sich haefte, tot dat hy en wy hier wel
geruft,
Voleynden onsen loop in s'Hemels
heyl-ryck kufft.

JOHANNES BOUCARDUS,
Pastor tot Woensel en Tongeren.

OP

OP HET

Voortreffelicke en Heerlicke Werck
van den eerwaardigen, Godsae-
ligen, en seer geleerden

D. JOH. FEYLINGIUS,

D Artle woorden, duystre sangen,
Die geen Zeden-leeringh vangen,
En Sophocleesche Dichten.

Wil een weerelts kind besondren,
Datse sijn Rym-dichters wondren,
Een wyse roemd die stighen.

Bemerckt dees Pen, en haet de schacht,
Welck niet als yd'le Rymen traght,
Het Volck diep in te drucken.

Waer door men treet ter syden af,
En niet en vind dan nietigh draf,
Geen waere heyl-gelucken.

Die Poësye is enckel stanck,
By desen Hemelsch Neftars-dranck,
Geplaetst in dees Papieren.

Waer door de faem dees Dichter sal,
Sijn naem spreiden door t' Aerdsche dal,
Om wyd en seydt te vieren.

Gae

Gae voort ! Gae voort , ô yver-geest ,
En geeft vry doch meer sulcken feest ,
Om Godts volck mee te voeden ,

Schoon Momus sich daer tegen kandt ,
't Is enckel wind , hy sal met schandt ,
En vrees hem moeten hoeden .

JOHANNES vander HAGEN,
Pastor in *Wasbeeck*.

H E T

H E T
BLOEM-HOFJE
 DER
G E D I G H T E N .
 E E R S T E D E E L .

I.

Op den Sterren-Hemel.

Oe is dat groot verwulf verrijckt aen
 alle kanten
 Met werelden van light , met schoo-
 ne Diamanten
 Van wonderbaere kraght , en over
 groot getal
 Tot ciersel van de Lught , en van het aardsche
 dal !
 Wanneer de Sonne rijdt met haeren gulden wa-
 gen,
 Wie neemt in haeren glans geen ongemeen be-
 haegen,

A

Wan-

Wanneer de klaere Maen digt by der Aerden
 rent,
 Aen wien is haere kragt en luyfter onbekend ?
 De Sterren altemael zijn over-groote lighten,
 Die om den Hemel gaen op haer verscheyden
 plighden,
 En al dat groot beslagh is als een schoon ra-
 pijt,
 En draegd tot onsen nut de pijlen van den tijt :
 Dit is de vloer alleen van die befaemde zaelen,
 Daer in een schoon'er Son verspreyd haer helle
 straelen,
 Daer in de Soone Gods sal laeven sijne Schaer,
 En brengen rijkdom , eer , en blijdschap over
 haer.
 Als eenmael die Gordijn sal werden afgeschoo-
 ven,
 Wie sal dat hooge light genoeghsaem kunnen
 loven ?
 Daer is veel grooter schat , als oyt een eenigh
 man
 Met Sinnen ondergaen , of regt begrijpen
 kan !
 Ghy wert, ô soete plaets , ghy werdt van ons ge-
 presen !
 Wanneer , ô Heer , wanneer sal eens dat uurtje
 wesen,
 Dat wy u fullen sien , daer saghte balsaem
 groeyt,
 Daer most , daer hoonighraet , daer melck en
 olye vloeyt !

I I.

Op Valleyen.

WAt kan de mensche dogh verwaghten van de
hooghten,

Daer al het Saet verwelckt door heete Soomer-
drooghten?

Valleyen geven vrucht voor meenigh Huys-
gefin,

En in een lagen Geest daer vindmen Segen in.

Excelsa Siccantur, depressa rigantur. Augustin.

I I I.

Op Aerdsche Waerdigheden.

Noyt sal een goude Kroon het hoeft van
smert genesen,

Noyt sal een Fulpe lap het Voet-feer heylsaem
wesen,

Noyt sal het Purper-kleet verdryven koorts of
pijn:

Wat goed kan in het Goud, wat vreughd in
Staeten sijn?

Als ick, ô Hoogste Goed alleen u mag genieten,

Dan sal een Hemel selfs in mý op Aerden vlieten,

Dan sal ick sijn vernoeghd, dan sal een droo-
ge beet

Voor mý veel soeter sijn, als dat een Koninck
eet.

Animam nisi Deus non implet. Hugo Victor.

Quid tibi sufficit, Si Deus non sufficit. August.

IV.

Op Aerdſche Heerlickheyd.

Verſamelt goud, bouwd hoogh, plant aenge-
 naeme Hooven,
Werd als een Prins gediend, en laet u Landen
 looven;
 Het is maer voor het hert, gefoncken in ge-
 quel,
 Gelijck voor hooft-pijn is het foere ſnaeren-
 ſpel:
God is het hooghſte Goed, dat ware vreugd kan
 geven,
Hy is de waere Born van Heyl en enkel leven:
 Geluckigh is de menſch, die nimmermeer en
 ruſt,
 Voor dat hy ſijnen dorſt heeft met dit nat ge-
 bluft!

*Feciſti nos, Domine, ad te, & inquietum eſt cor
 meum, donec requieſcat in te. Auguſt. Conf.
 lib. 1.*

V.

Op Aerdſche Rijkdommen.

EN wilt, o menſch, het hert in aerde noyt be-
 graeven,
Want dat naer aerde ſmaect en kan het nimmer
 laeven;
 Schoon Barbaryen u geeft menig deſtig Peert,

Dat voor een rijke beurs is duysent ponden
weert :

Schoon uyt het Duytsche Rijck tot u de Wijnen
komen,

En met de Fransche druyf in uwe schaelen stroo-
men,

En Spangien niet alleen u schenckt den soeten
most,

Maer daer en boven sendt de aengenaemste
kost.

Schoon dat uyt Candien komt soeten Olye vloe-
yen,

En dat in Indien de Speceryen groeyen,

En in Ægypten land, als in een rijcken hof,

Die al de Werelt door ontfangen grooten lof :

Schoon u Peru met goud en silver komt begroe-
ten,

En met sijn sijde stof de Persiaen ontmoeten,

En Æthiopien u rijcke steenen sendt,

Ach ! laet daer nae het hert sijn nimmermeer
gewendt !

Ghy moet het altemael eens door den dood ver-
laeten,

Het sal voor Gods gericht aen niemandt kunnen
baeten,

Het bluft geen heeten dorst , het toont oock
metter tijdt

Dat al wat wesen heeft gelijk een kleedt ver-
slijt :

Wilt in het tegendeel aen God het herte bin-
den ;

Ghy sult in hem alleen de waere schatten vin-
den :

A ;

Ghy

Ghy kondt door hem alleen verfaeden uwen
 Geest,
 En draegen in het hert een vroolijck Bruylofts
 feest!
God is het grootste deel dat yemandt kan begee-
 ren;
 Hy kan met weerdigheyd, met rijkdom u' verree-
 ren,
 Met blijdschap sonder endt; Hy is het groot-
 ste Deel,
 En deelt een Hemel uyt, en houd nogh even
 veel.
Hy is het reynste deel: Hy sal geen Wijn vermen-
 gen
 Met waeter, nogh het schuym en goud te sae-
 men brengen,
 Nogh hoonigh en de gal, nogh kooren en het
 kaf,
 Maer scheid de groove stof van reyne dingen
 af.
 In hem en vindmen noyt de minste duysterhe-
 den:
 Hy is een suyver light; geen vleck en wert gele-
 den:
 Hy is de schoonheyd selfs; Hy is een enckel
 soet,
 Dat met een groote vreughd de droeve herten
 voed.
 Hy is een seecker Deel: die hem eens sal verkie-
 sen,
 Sal nogh door hel, nogh dood hem immermeer
 verliefen:

Een

Een Deel dat noyt het vyer , nogh waeter van
ons wendt,
Dat noyt een dief ontrooft , of roeft , of motte
scheind :

Hy is een Deel, dat noyt een eynde heeft gevonden,
En dat het scherpfte breyn kan nimmermeer
doorgronden ;

Een Zee noyt uytgeput , een Born noyt opgedroogd,
Een Schat die was , die is , die altijd blijft verhooghd.

Laet my , ô goede Godt , tot u alleen genaecten,

En laet beneven u geen faecke my vermaecten !

Ick heb het altemael , als ick u maer geniet,
Als selfs de minste ftrael in mijne siele fchiet !

*Conditare placeant , sed solus conditor ipse ;
Va tibi si mentis non erit ille quies !*

*Quicquid prater Deum , dulce non est. Quicquid
mibi vult dare Dominus meus , auferat totum , &
se mihi det. Augustin. in Pfal. 26.*

Deum habens omnia habes. Idem de Temporibus.

VI.

Op den Nilus.

Wanneer de vette Nijl Ægypten komt besproeyen,

Dan fietmen over al de dorre Landen groeyen ;

A 4

En

En als des Heeren Geest daelt neder op het
hert,
Dan fietmen dat het groen, en vol van vrugh-
ten wert.

VII.

Op het uytbluffchen van vuyr-voncken.

Blufcht uyt de voncken vyers, eer datse vlam-
men geven,
Eer datse door de vlam doen gantsche Buerten
beven;
En wilt te reghter tijt betomen u gemoed,
Wanneer het buyten spoor verkeerde gangen
doed!

VIII.

Op het sien van vuyr en light.

Wilt in de Winter-tijt niet van den vyere wijc-
ken
Soo u het herte niet door koude sal beswijken,
En gaet niet uyt het light in naere duysternis,
Terwijl een groot gevaer daer in verhoelen is:
Houdt uwen Jesum vast, o Soone der genaede,
Eer dat het u berouw te midden van het quaede:
Hy is een soete Son, die warme zielen maect,
En met sijn glans en heyl aen haeren center
raeckt.

*Aura tonet, Sonet unda maris, fremat orbis & or-
cus,*

Tu tamen infertos nos tibi, Christe, teges.

Op

IX.

*Op het sien van een Keers, brandende
inde pijp.*

TErwijl ghy dese keers fiet in de pijp branden,
Neemt ghy het laetste werck seer naerstigh in
de handen,

Want als dit kleyne licht eens uyt sal zijn ge-
gaen,

Sal u de swarte naght doen altijt stille staen :

Ghy zijt, ô mijn gemoed, nu aen de laetste ja-
ren,

Ey wilt dan nu ter tijt de kans niet laeten vaeren,
Daer volghd een eeuwich wel wanneer men
wel besluyt ;

Wat noot dan voor den mensch, al gaet het
keersjen uyt ?

X.

*Op een grooten Storm, die een hoogen
Boom heeft ter neder geworpen.*

Siet ! hoe die felle storm dien Boom heeft om-
gedreven,

Terwijl de laege Thijm, Camil, en Salye leven,
En meenigh edel kruid, geplant in 't laege
velt !

Al wat verheven is, valt door een hoogh ge-
welt !

Laet my noyt, goede God, nae hooge dingen
traghten,

Dan heb ick noyt een storm, of donder te ver-
waghten !

A 5

Als

Als ick u maer besit met water en met brood,
Dan blijf ick wel geherdt te midden van de
dood!

XI.

*Op den arbeyd in het haelen van Goud
uyt de Goud-mijne:*

Die Goud begeert, die moet het Goud uyt Mij-
nen haelen,
En van een hoogen Berg in diepe kuylen daelen:
Hy moet de woorden Gods doorgraven dagh
en naght,
Die daer uyt voor de ziel een vasten schat ver-
waght.

XII.

Op het selve subject.

Al leyt het roffe goud in onder-aerdsche kuy-
len,
Het magh nogh eghter niet daer in het duyster
schuylen:
Geen moeyten zijn te groot voor soo een aard-
schen schat:
Wel! soeckt met moeyten dan een beter goed
als dat!

XIII.

Op het selve subject.

MEn moet op dese plaets de Sonne der Metae-
len.

Met:

Met ongemenen Sweet uyt laege diepten haelen,
Men moet met groot gevaer ; Daer leyt dat
roode gout,

Daer op soo meenigh mensch fijn gantsche
finnen bouwd !

• Daer leyt het in het hert , in 't midden selfs der
aerden,

Dat , watmen aerde noemd , houd van soo groo-
ter waerden !

Daer leyt die groote fchat verborgen en ge-
pland,

Die met fijn hellen glans beroert het gantsche
land !

Daer wert het met den voet van alle man getre-
den,

Dat van een Borger , Boer , en Prins wert aenge-
beden !

Daer heeft de hooge hand des Scheppers ons
getoont,

Dat in het geele slijck de Hemel niet en
woont !

ô God ! geeft dat ick niet magh in der aerden
wroeten,

Niet soeken , daermen op fiet treden met de voe-
ten,

Maer gunt in tegendeel dat ick met rasse
vlucht

My als een vogel magh verheffen door de
lucht !

Dat ick met hert en sin magh in de hooghten
fweven,

En met mijn beste deel selfs in den Hemel leven !

Dat ick daer wesen magh , oock daer ick niet
en ben !

Dat is mijn beste deel, dat ick op aerden ken.
Ghy hebt dit schoon verwulfgegeven aen mijn
oogen,

Op dat ick altijd sou nae uwen hemel poogen ;
Ghy laet het ros metael fijn onder onsen voet,
Om dat men maer alleen den Hemel soecken
moet.

Laet my, ô hoogste goed, laet my het goud ver-
laeten,

Terwijl het niet en kan in uwen toorne baeten,
En geeft dat ick alleen magh traghten nae dat
land,

Daer ghy een vaster goed schenckt met een
milder hand !

XIV.

*Op het sluyten van de Poorten, op het
naderen des Vyandts.*

MEn sluyt de Poorten toe, en met gefonde re-
den,

Wanneer een maghtigh Heyr komt veerdigh
aengetreden :

Bewaert oock, Ridder Gods, bewaert het her-
te wel,

Die sonder stil te zijn moet strijden met de
hel !

Het herte boven al moet yeder een bewaeren :
Die dat alleen bewaert en kan niet qualijck vae-
ren ;

Schoon dat de Duyvel selfs op ons sijn pylen
schiet,

Als 't hert geen Duyvel is, wy voelen geen ver-
driet. Het

Het hert is 't eerste radt ; dat kan sijn rolle spee-
len ;

Dat kan of goed, of quaed de leden mede-delen ;
Dat kan gelijk een Born besmetten , metter
daed,

• Al watter uyt den mensch , en van de leden
gaet :

Het hert begint den strijd : Het doet Gods wae-
pen blincken ;

Het doet den gantschen mensch selfs inde Helle
sincken :

De mensche kan bestaen , de mensche werdt
gevelt,

Nac dat het hert alleen is binnen hem gestelt !

X V.

Op een Lelye.

WAt magh de mensche dogh soo seer bekom-
mert leven,

Als of de Hemel hem geen decksel wilde geven ?

Wat roodter rooder root als daer een Roose
gloeyd,

Waer liet men witter wit als daer een Lelye
bloeyd ?

Soo God het nietigh gras soo heerlick wil bekle-
den,

Sal hy dan onbesorghd sijn voor sijn lieve leden ;

Sal hy dan haere ziel niet kleden met gewaed,

Dat selfs een Konincks kleed in glans te boven
gaet ?

XVI.

*Op het bloeyfel van een Perfick-boomtje,
door den Rijm bedorven.*

DOen ick dit Boomtjen fagh aen alle kanten
bloeyen,
En als een enckel vyer in mijne oogen gloeyen,
Heb ick een edel Fruyt my van dien boom be-
looft;
Maer nu is Bloem en Fruyt my door den Rijm
berooft!
Als ghy op eenigh mensch op aerden sult betrou-
wen,
Sult ghy op driftigh fand alleen de hoope bou-
wen:
Hy komt of haest ten val, of werdt een ander
man,
Die u niet helpen wil, schoon dat hy helpen
kan:
ô God, blijft ghy alleen het steunfel mijner fac-
ken,
En wilt met Hemels soet mijn hert alleen ver-
maecken!
Als ick op u betrouw dan feylt mijn hoope
niet,
Terwijlmen in den mensch verlepte Bloemen
fiet.

XVII.

Op eene Medicijne.

AL wat Hippocrates, al wat Galenus schrijven,
Is maer om uyt het lijf een quelligh-vocht te
drieyen. Maer

Maar voor de ziel en baedt geen gom, geen
edel kruyd;
Alleen de Soone Gods drijft hare qualen uyt.

*Fusus est sanguis medici, & factum est medicamen-
tum Phrenetici.* Augustin.

*Quid iam ad mortem, quod morte Christi non Sa-
getur?* Bernhardus.

XVIII.

Op een vergulde Pille, die vergiftighd is.

DE Pille kan het oogh met haeren glans beha-
gen,
En schijnd een wonder goed, en heyl in haar te
draegen,
Maer alle door de keel van mensch of Beesten
daelt,
Verweckt het pijn en dood, dat certijds heeft
gestraelt:
En hoort de sonde niet, hoe schoon sy soeckt te
spreken,
Sy slaet, wanneer se kuft; sy sal het hert ver-
breecken
Met menigh soet vergift: Sy dood, wanneer
sy laght!
Geluckigh is de mensch die sich van sonden
waght!
Geest, Heere, dat mijn ziel door dese boose
pille,
Die in het ooge blinckt, ten lesten niet en swil-
le,
Maer dat ick u alleen van herten dienen mag,
Om

Om niet bevreesd te sijn in dien befaemden
dagh !

*Quis nescit quod multo melius sit ardere flammâ
februum, quàm vitiorum. Gregorius.*

XIX.

Op Suycker.

HEt kruys heeft voordeel in ! het kruys maekt
vroome menschen !

Het kruys geeft meerder heyl als yemand konde
wenschen !

Gelijck het heete vyer den Suycker voordeel
doedt ,

En hem maect reyn , en wit, en uytermaeten
soet.

Correctio est efficax virtutis gymnasium.

παιδεία & μαθήματα. Nocumenta documenta.

Schola crucis, Schola lucis.

Afflictiones Benedictiones.

XX.

Op Orangie-Appelen.

DE leden Christi zijn gelijk Orangie-vrughten,
Sy toonen wiese zijn, wanneer se moeten sug-
ten ;

Want als de Werelt haer geheele dagen perft,
Dan siet men dat uyt haer een eedel waeter
berst.

Op

XXI.

Op een hoogen Boom.

Wanneer de duyvel soeckt met duysend soete
streecken,
Alleenskens in de ziel met sijn fenijn te breeken,
Stuyt hem van stonden aen : Het quaed spoed
wonder ras ;
Dit is een hooge boom, dat eerst een rijsje was.

Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit. Ovid.

*Principiis obsta : Serò medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.* Ovid.

XXII.

Op het Kooren.

Soo haest het Grieken-land van Kooren heeft
geweten,
Soo haest en heeft het oock geen Eyckel-brood
gegeten,
Maer gaf het aen het Swijn : Die Christum
heeft gekend,
Die heeft voortaan sijn hert naer aerde niet
gewend !

*Cui Christus incipit dulcescere, necesse est amarescere
mundum.* Bernh. in Sermon.

XXIII.

Op een verdort Boomtje.

Dit Boomtje, dat wel eer de heete Sonne-stralen
Door

Door lommer heeft belet my op het hoofd te da-
 len,
 Dat my met jeughdigh loof soo dickmaels
 heeft vermaekt,
 Is nu tot mijn verdried, eylaes! te niet ge-
 raeckt:
 Ick hadde wel gemeend hier meenighmae' te sit-
 ten,
 Wanneer de warme Son de daelen quam verhit-
 ten,
 En als ick was vermoeyd: maer dat is nu ge-
 daen!
 De wortel is verdort, het Boomtjen is ver-
 gaen!
 Al wat de Werelt geeft, en sal niet lange due-
 ren:
 Al was het suycker-soet, het sal op 't lest ver-
 sueren;
 De eer, de schat, en al des Werelts soetste
 soet
 Verstuyfd gelijk de rook, en is als ebb' en
 vloed.
 Laet my, ô goede God, op u alleen betrouwen,
 Dan sal ick niet op sand, maer op een rotse bou-
 wen,
 Dan sal ick, als my hier het Werelts goed
 verlaet,
 In u, in u alleen verheffen mijnen staet!

XXIV.

Op Muggen.

S^Oo haest de Muggen maer het vleesch met an-
 gels steken, Sijn

Sijn sy bequaem de rust van Reusen te verbreecken :

Daer is geen rusten aen , wanneer de sonde bijt,

En met een scherpe tand door al de leden snijft.

Conscientia peccati formidinis mater. Chryfot.

Conscientia rei semper in poena est. Augustinus.

XXV.

Op Beyen op versche Bloemen.

NOyt sal de rappe Bye uyt die verlepte blaeden,

Of uytgedrooghde Bloem , den Hoonigh-lust verfaeden ;

Sy soeckt dit versche bladt , en treckt 'er Hoonigh uyt,

En vindt daer op alleen den lieffelicken buyt :

Ghy moet , ô mensche Godts , niet in de dorre Bloemen,

Die aen der Heyden staen, van dese Werelt roemen :

De Bloemen die men vind hier boven in den Hof,

Sijn uwe liefde weert , en hebben hooger lof.

Ghy moet voor alle dingh niet met geringe menschen

Nae rijkdom , nae vermaeck , nae saghte dingen wenschen :

Al wat een werelts mensch sich in de finnen beeld,

Is Maer een bloote schim , die om het ooge speelt.

't Is

't Is vry een beeter goed den Hemel aen te schouwen,
 Als ydel poppe-goed, en lueren van de vrouwen;
 Voorwaer het minste light dat aen den Hemel staer,
 Is soeter in vermaeck, en hooger in cieraed!
 Laet my, ô goede God geen oogen-lust beko-
 ren,
 En laet de leckernye by my sijn afgesworen,
 En laet het schoonste schoon mijn herte trec-
 ken op,
 Dan heb ick eerst bereyckt den allerhoogh-
 sten top!

Quicquid est bonum in mundo, aut est praesens, aut praeteritum, aut futurum. Si praesens, est instabile, si praeteritum, jam nihil est, si futurum, incertum. Augustinus.

XXVI.

Op een Swaeluwe.

DE Swaeluwe vertreckt nae vergelegen hoeken,
 En wil geduerigh aen de warme Landen soecken:
 Soo haest de koude Rijm sijghd uyt de blauwe lught,
 Soo haest is oock het beest genegen tot de vlught:
 Als God den wegh begint met doornen te be-
 faeyen,
 En voor het stinckend vleesch geen voordeel is
 te maeyen, Begind

Beginde de huychelaer te treden uyt het pad,
Dat hy voor sijn gewin eens uytverkooren
had :

Laet my, ô Jesu, noyt u volgen om de brooden,
Maer selfs wanneer ghy my sult tot een helle
nooden ,

U soecken daer ghy sijt ! Laet my , ô Jesu niet

U prijfen in vermaeck, en laecken in verdried !

XXVII.

*Op een Voogel, sijn in den strick ver-
roerende.*

ALs God met roeden slaet, wilt niet onlijdsfaem
wesen,

Want die onlijdsfaem is, heeft harder slaghe te
vresen :

Hoe dat de Vogel meer sijn in den strick ver-
roert,

Hoe hem een grooter praem daer door wert
toegevoert.

Levius fit patientiâ, quod corrigere est nefas.

Ferre decet patienter onus, quod ferre necesse est ;

Qui jacet invitus durius ille jacet.

XXVIII.

Op het nestelen van een Musje.

DIt tanger Musje tracht sijn huysjen op te
maecken,

Alleen van kleyn beslaghe, om onder dack te
raecken ;

Waer

Waer dat het maer een gat in dack of mueren
 vind,
 Daer is van stonden aen dit diertje toegesind :
 Daer wert het nest gebouwd alleen van weynig
 veeren,
 Daer is het wel geruft sijn rentjes te verteren ;
 Daer sचेpt het met sijn wijf en jongens groo-
 te vreughd,
 En geeft den mensche selfs een spoore tot de
 deughd !
 Laet my , ô goede God , een kleyn verblijf ver-
 maecken,
 Schoon ick geen huysen heb , die aan de wolc-
 ken raecten,
 En traghten naer een huys , dat nae die korte
 tijt
 Met eeuwigh heyl en lust den mensche Gods
 verblijd !

*Vivimus extorres pariter , superumque remoti
 Sedibus , in terris gens peregrina sumus.
 Restat iter magnum ; Calum properamus ad unum :
 Hac patria est : Hac totum possidet aula Deum.*
 Barlaeus.

XXIX.

Op een Naghtegael.

DE fiere Naghtegael schijnt niet gesind te sla-
 pen,
 Maer wil oock in der naght uyt singen vreughde
 raepen :
 Laet my , ô goede God , oock gantsche nagh-
 ten langh Ver-

Verbreyden uwen naem met allerlye ge-
fangh!

X X X.

Op een Kick-vorsch.

A Enlet dien Kickvorsch eens ! Hoe vrolijk
kan hy springen !

Hoe kan hy uyt de borst een water - deuntje sin-
gen !

En echter schoon hy is van soete vreughde vol,
Hy woont in dese sloot, en heeft noch hayr,
noch wol.

Wilt my, ô goede God, een recht vernoeghen
geven,

Als ick in sleghten staet moet op der aerden le-
ven !

Geeft dat ick leeren mag van dit geringe dier,
Dat vroolick is, hoewel soo naeckt gelijk
een pier.

Geeft dat ick magh in u alleen mijn vreughde
stellen,

Dan sal geen schraele Wey mijn herte kunnen
quellen :

Dan sal nae desen tijdt dat langh - beloofde
Land,

My vallen in den schoot door uwe Reghter-
hand !

X X X I.

*Op een Kameel, willende gaen door
een laege Poorte.*

W Aer heen, wanschaepen beeft ? waer blyven
uwe oogen ? **Wat**

Wat schiet u in den sin ? Wilt ghy op heden pe-
 gen
 Door dese laege poort te dringen met het
 lijf,
 Met soo een hoogen bult ? ô wat een los be-
 drijf!
 Die poort is niet gebouwd voor opgeswollen le-
 den,
 Maer voor een laegen rugh : wel wilt dan elders
 treden,
 Of keeren wederom , tot dat ghy dese bult
 Of laeger toonen kond , of niet meer hebben
 sult :
 Die nae den Hemel wil , moet in de poorte buc-
 ken ;
 Die moet , wat hem beswaerd , van sijnen rugge
 rucken ;
 Die moet wat hoogheyd heet , vertreden met
 den voet,
 Of hy kryghd nimmermeer dat noyt vol-pre-
 sen goed.

*Humilis est janua Dominus ; Qui intrat per hanc
 januam , humiliet se oportet , ut sano corpore intra-
 re contingat. Augustinus in Johan. 44.*

XXXII.

Op Visschen.

Soo haest de Waeter-stroom de Visschen sal
 begeven,
 Soo haest sal oock dat heyr niet lange kunnen
 leven:

Wat

Wat is een Christen-mensch wanneer hy niet
en bidt ?

Hy is gelijk een Visch , die op het drooge sit.

*Quod si te ipsum destituas precatione , perinde fe-
ceris , ac si piscem ex aqua extraxeris. Ut enim pisci
aqua est vita , ita tibi precatio. Chrysoth.*

XXXIII.

Op de Vijte in den Vinger.

Indien de Vijte kan soo seer een vinger quellen ,
Hoe sal de helsche quael den gantschen mensch
ontstellen ?

Indien een korte pijn den mensche soo ver-
slaedt,

Wat sal het Helsche vyer , dat nimmermeer
vergaet !

XXXIV.

Op een Suygelingh.

Gelijk de Suygeling, als hy begint te dorsten,
Door traenen oopen sluyt de moederlicke
borsten,

Soo sal de Kercke Gods den Hemel doen ge-
welt,

Wanner een sterck geroep met traenen is ver-
felt.

XXXV.

*Op een Doghtertje dat door de Maefelen , of
Pockjes heeft haer schoonheyd verloren.*

DE schoonheyd is een bloem , en kan seer haest
verdwijnen,
Wanneer een heete Son daer op begint te schij-
nen :
Een lieffelijk bedrogh , een peerel van ge-
las !
Die doghter is niet meer , die sy te vooren
was :
Geluckigh is de mensch , die voor gebloofde
wangen
Heeft een veel schoonder schoon van boven af
ontfangen !
Een schoon dat schoonder is als selfs de klaere
Son,
En dat noyt heete Koorts , noyt felle dood
verwon !

XXXVI.

*Op een Reyfende Man , te kloecker aentre-
dende , doen hy de Stadt sijner begeerte
kreegh in het oogh.*

Die man heeft op de reys gefuckelt meenigh
daegen,
En nu een koude vlaegh , dan hitte moeten drae-
gen,
Dies was hy menighmael befweecken in het
fand,
En riep met luyder ftem , ô lieve Vaderland !
Maer

Maer nu ick hem befie, kryghd hy een ander we-
fen,

En fiet! Een nieuwe kraght komt over hem ge-
refen:

Hy ftapt veel raffer voort als hy te vooren
plagh,

En hem fchijnt nu ter tijt een aengenaeme
dagh!

Van dat hy defe Stad heeft in het oogh gekregen,
En vond hy geen verdried in- defe bange we-
gen;

Al wat hem op de reys voor defen is gefchied,
Was hem maer als een fchim, en min als en-
ckel niet!

Hy fiet de ruste nu: Hy fal geen naere naghten,
Hy fal geen daegen meer vol enckel leet ver-
wagten;

Dies wert hy weder verfch foo haest dit foete
beeld,

Hem met de minfte ftrael heeft in het oogh
gespeelt.

Wanneer een Christen is tot op het left geko-
men,

En fijne reyfe nu een eynde heeft genomen,

Dan is hy meer als oyt op fijnen God beluft,

Om dat hy dicht genaekt den haeven van de
rust:

Dan wert een Hemel selfs hem in de ziel gegoten
Eer dat de ziele nog den Hemel heeft genoten;

Dan is, wat doncker is, voor hem een helder
light,

Om dat hy fiet een ftrael van Godes aenge-
ficht:

Een Christen kan alleen als dan in vrede ster-
ven ,

Om dat hy nae den dood een kroone sal beër-
ven :

Een Christen kan alleen dan roepen uyt de
borst ,

Dat is die schoone Stad , daer nae myn ziele
dorft !

Ick sie u , deftig huys , nae duysend suere schre-
den ,

Ik heb om u vermaeck soo menigmael gebeden ,

Ick heb naer u gesught , doe my het swacke
vleys ,

Heeft menighmael bedroefd op dese bange
reys.

Doe my de werelt quam aen alle kant verloc-
ken ,

Doe my de helle sloegh met vuyften, en met stoc-
ken ,

En gantsch bederven wou ! Ick heb naer u
gewaght ,

En als ick wierd benauwd , aen uwen glans
gedaght !

O noyt volpresen Stad ! Hoe schoon sijn uwe
straeten ,

Hoe vast is u gebouw , hoe hoogh sijn uwe stae-
ten !

Hoe soet is uwe rust ! O noyt volpresen Stad ,
Daer in ick my verheugh , daerom ick altijt
bad !

Geen suer en is te suer om uwent wil te lyden ,

Geen leet is immermeer om uwent wil te my-
den !

Wie

Wie fou niet even selfs verdraegen helsche:
pyn ,

Indien de hell , tot u een leyder konde sijn ?

Al wert ick nu ter tijd uyt desen tijt gedreven ,

Ick sal nae korten tyt in u voor eeuwich leven ;

Ick sal in korten sien dien grooten Bruylofs-
dagh ,

Daer noyt de wreede dood sijn pylen schieten
magh !

XXXVII.

Op een Vreemdelingh.

AL moet een Vreemdelingh in verre landen
dwaelen ,

Die aen den Indiaen , of aen Turckyen paelen ,

Een herbergh nu en dan ververcht sijn broose
vleys ,

En maect hem wederom wil-veerdigh tot de
reys :

Al moet de Kercke Gods in ballinghschappen le-
ven ,

En als een schouw patrijs aen alle kanten swe-
ven ,

Noghtans een reyne vreughd , gefegen uyt de
lught ,

Maect dat die Lelye-blom by wylen niet en
fught !

Op eenige Voorwerpselen.

HEt is een vaste wet voor allerhande menschen.
Nae haer geboorte-plaets voor alle dingh te
wenschen ;

Schoon aen een vreemden heert een heerlick
vyertje brand,

Men aght nogh meer den rook van 't lieve Va-
derland.

De leeuwen even selfs, en allerhande dieren,
Tot aen den schouwen haes, die in de bosschen
swieren,

Beminnen uytter aert de plaets, dien haere
jeughd

Heeft in den aenbegin genoten haere vreugd:
Wel aen dan, mensche Godts, die ghy sweefd
hier beneden,

En in dit Mesech moet, en droevigh Kedar tre-
den,

En naght, en daegen langh noyt in dit Babel
fiet

Als naere duysternis, en allerlye verdried!
Siet in die ballingschap op uwen God nae bo-
ven,

Siet uwe Borger-stad, voor alle dingh te looven,
En heght het hert daer aen: waer gaf het
vreemde sand

Oyt soo een soete rust gelijk het Vaederland?

Gaudeat hoc tellus hospite, cive Polus. Barlaeus.

XXXIX.

Op een Prince.

GEen Prins sal Coopmanschap met kleyne dingen plegen,
Maer sijne weerdigheyd geduerigh overwegen;
Sal, dan een Ridder Godts met aerde sijn gepast,
En aen den Hemel niet geduerigh naegelast?

XL.

Op den Indiäen gevende goud ende andere kostelijke Waeren voor Coraelen en andere beufelingen.

MEn heeft den Indiaen met duysend schamper-tongen
De gantsche werelt door al over langh bespron-
gen,
Om dat hy groot vermaek in sleghte dingen heeft,
En voor Corael en Glas seer rycke schatten geeft:
En Peerlen uyt de Zee, en rijcke Diamanten,
Daer in den Hemel blinckt seer klaer aen alle kanten;
En saghte sijde-stof, en ros, en fuyver goud,
En heerlick ambregreys, en meenigh edel hout:
Maer die nu met het oogh de werelt sal doorrennen,
En in de werelt soeckt de werelt recht te kennen,

Sal meerder dwaesheyd sien als aen het gulde
strand,

Daer met een heete strael de helle Sonne
brand!

Hier wil men eekelen voor hemel-brood ver-
kiesen,

En voor een pot van moes een Eerst-geboort
verliesen!

Hier moet de Soone Gods selfs aghter swijnen
staen,

Hier moet de vuyle loock voor Hemelsch
Manna gaen!

Hier saeytmen ydelheydt, hier droomd men van
genughten,

Hiet soecktmen roock, en windt, en maeyt be-
droefde vrughten!

Hier wilmen poppe-goed voor Peerlen en
voor Goud,

Daer van het rijck Paleys hier boven is ghe-
bouwd!

Wilt my, ô goede God, een ander herte geven,
Op dat het niet en magh by dese dingen leven,
Daer in geen leven is, maer dat het moge gaen,
Tot u, in u Paleys, ver boven Son en Maen!

XLI.

*Op een Oost-Indisch Schip, voorsien wer-
dende met voorraet en ammonitie van Oorlogh.*

TErwijl dit Water-slot wil nae het Oosten vae-
ren,

Wil nae de rijcke Kust door duysend holle bae-
ren,

Wert

Wert alles tot de tocht seer veerdigh 't scheep
gedaen,

Op dat het wel voorfien magh door de baeren
gaen :

Hier sout men offe-vleys, van 't Noorden toege-
fonden,

Daer sietmen uyt de Boot veel vaeten opgewon-
den,

Van waeter opgevult, en wel gebacken brood,
Van kruyd, van meenigh lont, en van het fie-
re loot :

Daer werd geen schild, geen sweert, geen hol me-
tael vergeten :

Geen anker, kabel, zeyl, geen kennip voor de
spleten ;

Al wat een hoogh vernuft tot soo een tocht
verwaght,

Dat werd met wijs beleyd seer haest aen boort
gebraght.

Ghy zult, ô mijne ziel, oock haest van hier ver-
trecken,

ô Laet dit dan in u een wijs beleyd verwecken !

Ghy moet oock even selfs door een vergramde
Zee

Van desen Oever gaen, naer een gewensste Ree :

Wel ! doet dan voor-raed op ! Neemt Christum
uwen Broeder,

Neemd door een vast Geloof dien grooten ziel-
behoeder

Alleen in uwen arm ! Hy sal u in den noot

Altijt een Herder zijn, een anker, een piloot.

Hy sal nae meenigh storm u in den Haeven ley-
den,

En daer in eeuwigheyd u als een Schaepken weyden,
 Met enkel Manna soet, en drencken met dien
 wijn,
 Soo edel, dat noyt druylf kan soo op aerden
 sijn!

XLII.

*Op de onderlinge redenen tusschen Boeren
 en Boeren, ende aensienelicke ende aensie-
 nelicke Personagien.*

Siet daer een Bende staen van meer als hondert
 menschen,
 Daer fiet men metter daed, wat dat de herten
 wenschen;

Daer heeft een ieder een sijn sinnen opge-
 weckt,

En spreekt met vollen mond nae dat hy is ge-
 beckt:

Hier spreekt een Coridon van sijn voorleden
 daegen,

En hoe hy voor het Vee sijn hutten heeft geslae-
 gen,

En waer het jonge heyr heeft meenighmael
 geweyd,

En hoe hy 't met gemack heeft in de koy ge-
 leyd:

Daer laet een ander weer een ander taele vallen,
 Daer telt hy ossen op, en peerden in de stallen,

En hoenders op het werf, en gansen in het
 gras,

En watter meerder oyt op sijne Hoeyen was.

Maer

Maer ginter spreekt men druck van feer veel ho-
ger faecken ,

Die of de blauwe lught , of sterre-kamer raeken,
Daer spreekt men van den Vorst , of van den
donder-flagh ,

En hoe dat ebb' en vloed by beurten komen
magh :

Daer spreekt men van het Land ; en hoe de Le-
gers veghten ,

En met een groot beleyd veel wonderen verreg-
ten ,

En wat den Oorlogh baert , en wat de Vrede
geeft ,

En of men weder hoop tot so een seggen heeft :

Daer leeft een hooger geest : Daer klimt men
door de wolcken ,

Daer swerft men over zee , nae ver-gelegen volc-
ken ;

Daer spreekt men onder een hoe dat men
Landen redt ,

Terwijl het minder volck het hert op minder
set :

Terwijl de werelt wil alleen van werelt sprec-
ken ,

En met een spinneweb de gantsche sinnen breec-
ken ,

En dagh en naghten langh nae sleghte dingen
helt ,

Geeft , Heere , dat ick magh veel hooger sijn
gestelt.

Geeft dat myn herte sy als buyten my gevlo-
gen ,

En boven aerdsche draf nae boven opgetogen ,
Geest

Geeft dat ick maer in u besluyte mynen lust,
En altijt spreecken magh van uwe gulde kust!

Meritó poscit Studia majora pars melior.
Eucher. Epist. ad Valer.

XLIII.

Op de Wackerheyd der Godlosen.

MEn fiet dat meenigmael de allerflimfte boe-
ven
Syn tijdigh in de weer, en menigh mensch be-
droeven
Vroegh voor het morgen-rood: wel op dan
edel hert,
Terwijl het quade selfs een spoor tot deugh-
wert!

*Ut iugulent homines surgunt de nocte latrones, ut te
ipsum serues, non expergisceris.* Horat. lib. 1.
Epist. 2.

XLIV.

Op een Boer.

DIt is een rustigh quant, in vryheyd opgeto-
gen!
Die sal, nae dat my dunckt, niet nae de hoogh-
ten pogen:
Niet nae een hollen stroom, al lyt hy grooten
dorft:
Een weynigh is genoegh voor sijn verhitte
borft.

Hy

Hy aght het grooter vreughd te rusten by de
schaepen,

Als onder t'guld verwulf van eenigh Prins te
slaepen;

Hy noemd het water wyn; Hy vind een droo-
ge beet

Veel beter spijs te sijn, als die een Koninck
eet:

Laet my, ô Heere, noyt nae groote dingen
traghten,

Laet my om uwen 't wil dogh alle dingh veragh-
ten!

Als ick soo ben gestelt, wie is my dan gelijk?
De mensch die sijn vernoeghd, besit een Ko-
ninckrijk!

XLV.

*Op de blijdschap der Soldaeten over de te-
genwoordigheyd van Turnus.*

HEt gantsche Leger is met blijdschap opgeno-
men

Om dat het Opper-hoofd daer in is aengekomen;
Het vlamd nu nae den strijt, het vreesst geen
lans, en dood,

Om dat het raed en daed kan hebben in den
noot:

Als ghy, ô goede God, van boven komt gefegen,
Terwijl de gantsche Kerck is t'eenemacl verle-
gen,

En als een Ree gejaeghd, dan klinckt het sna-
ren-spel,

Dan hoort men over al de stem van Israël!

De moet, door uwen wenck, ontvalt den Philisty-
nen!

Sy moeten als een rook van stonden aen verdwy-
nen!

Waerom dan niet gejuyghd? ô God, ô eeu-
wigh Helt,

Blijft by de Kercke dog gestaedigh in het velt.

XLVI.

Op een Dronkaerd.

DIt is een Bacchus-beest: Siet! hoe hy heeft
gedroncken!

En als een modder-swijn ter aerde legt gesonken!

Het schijnt dat hem de keel gelijk een tregh-
ter staet,

Daer in een gantsche kuyp van swaere bieren
gaet!

De beesten sijn gewoon alleen voor dorst te
drincken,

En niet in haeren buyck een beeck te laeten sinc-
ken;

En menschen sijn gewoon te werden op-
gevult,

En voor de Vyer-schaer Gods te leven in de
schult!

Geeft, Heere, dat ick my dogh suyver magh
bewaeren,

En uwen tempel noyt met spijs en dranck be-
swaeren,

Op dat, wanneer ghy eens sult komen in der
nacht,

Ghy my met oopen oogh mooghd vinden op
de wagh!

Op

XLVII.

Op het buyten-leven van een Prins.

EEn Prins kan met vermaeck s'gh uyt de Stad
begeven,
En voor een korten tijt in buyten-plaetsen leven;
Werom sal ick dan oock niet reysen uyt dit
dal
Met vreughde nae die plaets, daer 't beter wesen
sal ?

XLVIII.

Op een Vogel-vanger.

WAnneer de Vogel sal op groene tacken quee-
len,
Dan sal de Vogelaer sijn snoodde rolle speelen:
Wanneer de mensche s'gh aen ledigheyd ver-
pand
Dan valt hy metter veert den duyvel in den
tand.

*Aliquid operis facito, ut te diabolus inveniat occu-
patum: non enim facile capitur á diabolo, qui
bono vacat exercitio. Hieronymus in Sermone.*

XLIX.

Op de liefde tot de gulde vryheyd.

VOor Vryheyd sal de mensch sijn beste dingen
waegen,
Jae in sijn handen selfs sijn eygen leven drae-
gen;

Wel,

Wel, diend dan, edel hert, diend God met
lijf en geest,
Want die hem heeft gediend, is altijd vry ge-
weest.

*Malunt servire diabolo, quam regnare cum Christo:
Cui servire regnare est.* Bernh.

L.

Op de broosheyd van den mensch.

DE mensch wert als een roock, een damp, een
bloem bevonden,
En door den minsten ramp nae Phlegeton ge-
fonden;
Wel aen dan, broose mensch, maect dat ghy
nu ter tijt
Niet als een dwaelse maeghd, maer als een
wyse sijt!

L I.

*Op de begeerte nae de volheyd van allerlye
aerdsche goederen, en vermaeckelickheden.*

DE volheyd wert begeert van eer, van schat,
van spijsen:
Een ieder een die sal de volheyd eer bewysen;
Sal dan een Christen mensch niet met zijn
gantsch gemoed
Syn meer en meer verliëfd op meerder Hee-
melsch goed?
Laet my, ô goede God, soo uwe gaeven aghten,
Dat ick geduerigh aen naer aenwas moge tragh-
ten, En

En sijn een suyer light, dat nimmer stil en
staet,
Maer met sijn hellen glans geduerigh hooger
gaet!

Op dat ick sy bequaem nae u bevel te leven,
En op de reghte maet u eer en roem te geven,
Gelijk ghy hier verwaght van een die reysen
moet,

En onvolmaecktelick besit het hooghste goed:
Op dat den aenwas magh mijn innigh herte sty-
ven,

Om door de stroomen niet te rug te mogen dry-
ven;

Op dat een swacke ziel daer door magh sijn
verblijd

Als haer de fiere hel met haeren boogh be-
strijd!

Wilt tot dien eynde dogh, ô Heer, myn herte
raecken,

Dan sult ghy uwen geest met edel fruyt ver-
maecken

Wyt desen binnea-hof, dan sal ick sijn be-
quaem

Tot aen des Hemels Throon te heffen uwen
naem!

LII.

Op het Morgen-root.

EEr dat het volle light sal op der aerden schy-
nen,

Sal eerst de swarte naght van trap tot trap ver-
dwynen:

God

God werckt oock even foo by trappen in den
geest ;
Noyt is sijn heyligh werck terstont vol-royt
geweest.

Paulatim Sanctus Spiritus implet opus.

LIII.

Op de Lente-tijt.

DE Winter heeft gedaen , de schoone daegen
komen ,
De sneeuw is van het velt , het ys is uyt de stroomen ,
Het Land , dat door den Vorst soo langh gefloten was ,
Vertoont ons meenigh bloem , en groen en weeligh gras :
Een wind van soeten aert , geresen uyt het suyden ,
Komt sweven in het velt , en spelen in de kruyden ,
Een dauw van soeten geur , gesegen uyt de lught ,
Geeft voetsel aen het loof , en drenkt de jonge vrucht :
Men fiet een groote vreughd in allerhande dieren ,
En al wat veeren heeft begint te tierelieren ,
En wat het wacker oogh fiet op dit aerdsche dal ,
Dat wil sikh nu ter tijt vernieuwen over al !
Laet my , ô goede God , oock uyt den dood verrijfen ,

Op

Op dat ick u alleen magh eere gaen bewijfen !
 Vernieuwd, ô Heyl-fonteyn, vernieuwd myn
 gantsch gemoed,
 Gelijck ghy nu ter tijt de dorre velden doet !

LIV.

Op een aengenaem Uytſicht.

O Mtrent dien verten rant, en aen die ſoete
 ſtroomen,

Daer ſtaet een ſchoon gewas van allerhande
 boomen ;

Daer gloeyt de roode roos, gelijk een enckel
 vyer,

Daer ſinghd de Naghtegael met meenigh ee-
 del dier :

Daer ſmaeckten met vermaeck de aenge-
 naemſte vrughten,

Daer onder menighmael de gulle tacken ſugh-
 ten,

Daer waſt een edel kruid, en waeffemd over
 al

Een aengenamen geur door dit plaeyſierigh
 dal :

Daer is een ſchoonder plaets tot ons verblijf ge-
 geven,

Als eens een eynde neemt dit kort en droevigh
 leven,

Daer alles leven heeft, en ſonder eynde bloeyd,
 En daer een volle beeck van hoonigh-raeten
 vloeyd :

Daer ſigh het hoogſte goed aen ſijne lieve ſchae-
 ren

In

In volle heerlickheyd sal komen openbaeren ;
 Daer altijt wesen sal een vrede sonder noot ;
 Een vreughde sonder leet , een leven sonder
 doot.

Wilt my , ô Opper-vorst , wilt my daer toe berey-
 den ,

Wilt my door uwen Geest gedurig aen geley-
 den ,

Op dat ick wesen magh , gelijk hy wesen
 moet ,

Die naemaels putten sal uyt uwen overvloed !
 Geeft dat mijn herte magh nae Jesum Christum
 trachten ,

En boven alle dingh dien boom des levens ag-
 ten ,

Die met sijn heylsaem blat kan stillen alle
 pijn ,

En midden in den dood een vrolijk leven
 sijn !

Geeft my een vast Geloof , dat niet en magh be-
 swijcken ,

Dat noyt of voor de doot , of duyvel heeft te wije-
 ken ,

Maer dat gelijk een rots magh onbewoogen
 staen ,

Als my de lieve Ziel sal uyt den monde gaen !

Wilt my , ô goede God , een reyn gewisse ge-
 ven ,

Schenckt my een edel hert , dat in een beter le-
 ven

Magh nemen sijn vermaeck ! Dat reyn van
 vuyle lust ,

Magh voelen in de dood een ongemene Rust !

Leert

Leert my, ô Heer, leert my de snoode Wereldt
vlieden,

Als sy haer soet vergift sal komen aen te bieden,
Laet my niet in het stof begraven mijn ge-
moed,

Maer reysen met den Geest tot u, ô hooghste
Goed!

Op dat de bleecke dood, als een Elias waegen,
My uyt de reyse mag in mijne ruste draegen,
Om op dien Bruylofts-dagh, van u my toege-
leyd,

Te prijsen uwen naem tot inder eeuwigheyd.

L V.

Op verscheydene Voorwerpselen.

ALs ick de soute Zee met haere stoute baeren
Sic komen aen het strand, en van den Oever
vaeren,

En houden Ebb' en vloed, dan wert tot my ge-
seyd

Wat voor een nutte les in soo een wonder
leyd:

Als ick de wolcken sie rontom den Hemel drae-
yen,

Als ick den wind gevoel, dan saght, dan harder
waeyen,

Dan sie ik klaer genoegh wat datter diend ge-
daen,

En hoe ick boven al niet stil behoort te staen:

Als ick met ernst besie de allerschoonste ligh-
ten,

Die

Die om den Hemel gaan op haer verscheyden
plighden,

Als ick met diep gepeys let op de helle Maen,
En hem met sijn Karos sie by der aerden
gaen :

Als ick de klaere Son met haeren gulden wa-
gen,

Sie altijd haeren glants tot dese leeghte drae-
gen,

En komen even staegh omtrent den dage-
raet,

Gelijck een Bruydegom, die uyt sijn Kaemer
gaet :

Roept my de Hemel toe, dat ick behoort te for-
gen,

Van dat de Sonne rijst, tot aen den naesten mor-
gen,

Om altijd goedt te doen, en op de reghte
maet,

Terwijl de Schepper wert verheerlijckt door
die daed.

LVI.

Op de heerlijkheyd van allerlye Schepselen.

ALs ghy yets ongemeens sult op der aerden vin-
den,

Wilt aen het Schepsel niet het innigh herte bin-
den,

Maer siet dat ghy altoos voor al voor oogen
hebt

Dien, die wat heerlijk is, met sijne woor-
den schept :

Siet

Siet ghy een deftigh man in rijp verstand verhe-
ven,
En hoort hem met vermaeck bescheyden reden
geven,
Van waer de felle Vorst, van waer de Donder-
flagh,
Van waer dat Ebb' en Vloed by beurten ko-
men magh,
Roept dan als uyt de borst: ô onbegrepen we-
sen,
Uyt wien, als uyt een Born, die wijsheyd is ge-
resen,
Hoe groot, hoe wonderbaar zijt ghy in u ver-
stand,
Terwijl ghy soo een glans hebt in den mensch
geplandt!
Siet ghy een aengesicht, befaeyd met schoonder
roosen,
Als aen de haegen staen, als in de hooven bloo-
sen,
Seght dan: hoe schoon is hy, die dese schoon-
heyd gaf!
Al wat men schoonheyd noemd daelt van den
Hemel af!
Als u den Indiaen biedt sijne Suycker-rieten,
Als u de rappe Bye den honigh doet genieten,
Als ghy de drooge borst met druyve-nat be-
sproeyd,
Seght dan: Hoe soet is hy, van wien dien se-
gen vloeyd!
En laet, ô goede God, mijn hert sikh niet vergae-
pen,

En

En nergens als in u sijn heyl en vreughde rae-
pen!

Geeft dat ick, wat ick sie, of oyt voor dezen
sagh,

In u, in u alleen altijt beminnen magh!

H E T

H E T
BLOEM-HOFJE
 DER
GEDICHTEN.
 T W E E D E D E E L.

I.

Op Hemelen Aerde met haere Heyren.

Als ick dit wonder AL met oogen
 gae door-rennen,
 Met u pinceel gemaect, dan moet
 ick, Heer, bekennen
 Dat al wat wesen heeft met vol-
 len monde roemd,
 De kragt van uwe hand, en u sijn Schepper
 noemd:
 De Sonne met de Maen, en alle klaere Sterren,
 Die met een hellen glans een dapper oogh ver-
 werren,

C

De

De schelpen van de See , het allerminste stof ,
Syn als een hel trompet van uwen hogen lof !
De boomen van het woud , de graesjes van de
velden ,

Die hoort men even staegh u haeren Schepper
melden !

Het koren van het land , het allerminste kruid ,
Roept met een luyde stem u sijnen Schepper
uyr !

De vogels in de lught , de beesten in de weyden ,
De dieren in het bosch , de schaepen aen der hey-
den ,

De mier , de rappe mugh , de wonderbaere bye ,
Verheffen uwen naem , gestelt op haere rye !
Het water even soo komt met den vinger wijzen
U sijnen Opper-vooghd , en uwe daeden prijsen ,
Het blauw-geschildert heyr , het lange-loofse
volck .

Prijst u oock sonder tongh te midden in de
kolck !

O Heere , laet dogh noyt den mensch ondanck-
baer wesen ,

Terwijl dat uwe naem wert over al gepresen ,
Terwijl hy over al door uwen wil gebied ,
En wat het Aerdrijk draeghd , als Onder-heer
geniet !

*Obvia dum picti lustro miracula mundi ,
Natura intueor dum parientis opus .
Aut mihi planta suis numen demonstrat ab herbis ,
Prusentemque refert qualibet herba Deam :
Aut operis series authorem tota recenset ,
Qui facit , & lato cuncta vigore fovet .*

Emicat

*Emicat ex ipsis divina potentia terris ,
Et levis est cespes, qui probet esse Deum. Stigelius.*

*Ipsa tibi ingentis spatiosa volumina caeli
Narrabunt Domini facta stupenda sui.*

*Maxima stellantis dicet tibi fabrica mundi ,
Tali, quae fecit, quanti sit ista manus. Robanus
in Psal. 19.*

*Dat pictum natura Deum per cuncta videndum ;
Quot sensus, oculos tot didit illa tibi. Wandraeus.*

*Tota stupet natura Deum ; robustaque quamvis
Viribus, in nihilo deficit agra suis.*

*Ars stupet, & tanta spectans molimina dextra
Heret, & ipsa suas damnat egena manus. Barlaeus.*

II.

Op de geschaepene natuere.

God heeft in alle dingh gestort sijn Heyligh
wesen :

Oock in de minste mier, en steen is hy te lesen :
Geen kust soo onbewoond, geen soo ver-
woeste land,

Daer in God niet en staet in nette print ge-
pland.

Clamat caelum Deo, tu me fecisti. Augustinus.

*Domine, contemplabor te in iis quae sursum, an in iis
quae deorsum?*

*Creasti omnia, nec est aliud universa hac natura,
quam imago tui. Hermes.*

Op de Sonne.

DE Sonne met haer licht ontdeekt verhoolen
 laecken,
 Maer kan met haeren glans niet alle dingen rae-
 ken:
 Den strooper in het wout, den roover in het
 riet
 En vind by wylen selfs de gauwste righter
 niet:
 God is een grooter licht: wat oogh kan hem be-
 driegen?
 Voor hem en kan de mond het herte niet belie-
 gen:
 Hy fiet den diepsten grond van ons verborgen
 hert,
 Die voor het Sterren-velt noyt opgedaen en
 wert.
 Wilt dan niet op den glimp van buy ten-wercken
 rusten:
 Die in den Hemel woont, woont oock op onse
 kusten,
 Woont in het herte selfs: Hy is een enckel
 oogh:
 Břenghd dan den gantschen mensch tot uwen
 God om hoogh!

*Cum quid turpe facis, quod me spectante ruberes,
 Cur, spectante Deo, non magis inde rubes. Auth.
 Ocul. Moral. Cap. 15.*

*In omnibus qua agis, Deum presentem cogites, ne
 vel*

*vel signo, vel facto offendas; qui ubique praesens,
cernit quicquid facis. Bernh. Meditat. Cap. 6.*

*Oculum in te non intendit suum, qui fecit tuum?
Augustin. de Verb. Domini.*

*Sic vive cum hominibus, tanquam Deus videat,
Sic loquere cum Deo, tanquam homines audiant.
Senec. Epist. 10.*

IV.

Op de Sonne.

AL is de Sonne klaer, nogh kan op dese daelen
Nogh iets verborgen sijn voor haere gulde
straelen;
Maer noyt sal deur, of muer, noyt sal het
hooghste slot
De ogen sluyten uyt van dien Al-sienden God.

*Noli peccare, nam Deus videt; Angeli adstant;
Diabolus
Accusabit; conscientia testabitur, infernus cruciabit.*

V.

Op de Maen.

WAt is de bleecke Maen, wanneer de Sonne-
straelen
Op haer met hellen glans niet komen nederdae-
len?

Wat is den armen mensch, die Christum niet
en heeft,

Terwijlmen door die son, en door dat leven
leeft?

VI.

Op het Licht.

WAt is'er in het light (dien daegelickfen se-
gen)

Al voor een edel goed, en soeten troost gelegen!

Wat sou den armen mensch op deser aerde
sijn,

Indien hy niet en sagh de gulde Sonne-schijn?

Wat troost had eenigh volk, tot hoogen staet
verheven,

Indien het evenstaegh moest in het duyster le-
ven?

Wat baet een Bruylofs-mael, wat baet de Len-
te tijt,

Als dese Koningin het ooge niet verblijd?

Dan is de siecke bly, dan wil het herte springen,

Dan wil wat veeren heeft in groene bosschen
singen;

Wanneer het light begint: Dan is het Bruy-
lofs-dagh,

Wanneer een gierigh oog het light aenschou-
wen magh.

God heeft een beter light de Kercke toegesonden
Dat selfs versaghten kan de diepste zielen-won-
den,

Dat selfs vertroosten kan in onsen diepsten
noot,

En sijne traelen schiet te midden van de dood!

Daer in een Abraham kon sijnen geest verbly-
den, Daer

Daer in de Kerk van ouds in al haer bitter lijden,
Dat aen de Herderen oock in de midder-nagt,
En aen de gantsche Kerck heeft leven aenge-
braght!

O onbegrepen Light, ver' boven al te prijsen,

• Wie kan u eer genoegh met hert en tongh be-
wijzen?

Wanneer dit aerdsche light het oogh begeven
sal,

Blijft ghy alleen by my, soo heeft myn ziel
het al!

*Vespera nunc venit, nobiscum, Christe, maneto,
Exstingui lucem nec patiare tuam.* Melanchton.

VII.

Op het aenbreecken van den dagh.

DE nacht heeft nu gedaen, de Maen die wil
verdwijnen,

De Son, die groote lamp, wil op der aerden
schijnen:

Geeft dat ick uyt de nacht oock eens verrysen
magh,

En in de deughd, ô Heer, magh blincken als
den dagh.

VIII.

Op het uytgaen van een keersje.

DAer gaet myn keersjen uyt, daer vlieght myn
lightjen henen,

Dat my tot myn vermaeck met straelen had be-
schenen!

Nu moet ick in der naght versmelten door ge-
 quel,
 Om dat ick missen moet myn soete reys-gefel!
 Al wat men hier geniet en sal niet altijt leven,
 Maer moet ten lesten eens den lesten aeflem ge-
 ven:
 Dat is het vaste soet, dat maer in God beruyst,
 En daer de reyne ziel is altijt op beluyst.
 Wat schaet het, goede God, al moet ick alles
 derven,
 Als ick voor mynen geest magh uwen glans ver-
 werven!
 Ghy wijckt oock in den dood van uwe schae-
 ren niet,
 Al vlied het altemael dat iemand hier geniet!

IX.

Op het sien van een hoogen Bergh van verre.

DAER schijnt een maghtigh Slot van eenigh
 Prins te wesen,
 Schier uyt den center selfs der aerden opgerefes;
 Een wonderlick gebouw, aen alle kant ver-
 ciert,
 Daer in een maghtigh Vorst van meenigh
 wert geviert:
 Maer als men metter tijt de plaetse komt genaec-
 ken,
 Dan isser niet te sien dat iemand kan vermaec-
 ken:
 Het is een dorre bergh: Daer staet geen fruy-
 te-boom,
 Daer is geen koorenvelt, geen versche waeter
 stroom: Daer

Daer kan geen wandelaer een laeffenisse krijgen,
Als hem de moede borst, en al de leden hijgen,

Daer is geen bloem-gewas, geen groen en
edel kruid,

Daer is geen frisse roos, die uyt der aerden
spruyt:

Men hoort geen Nagtegael, of ander vogel sin-
gen,

Men fiet geen weeligh Vee in groene weyden
springen:

Het is de rechte plaets van innigh hert-ver-
dried,

Een woon-plaets van de dood, waer van de
vreughde vlied:

De werelt even so verthoont een geestigh wesen,
(En daerom wertse seer van duysenden gepresen)

Met konstigh snaeren-spel, met edel druyve-
nat,

Met jock, met bly gefanck, met schatten bo-
ven dat:

Maer als men haeren aert ten rechten gaet door-
gronden,

Dan wert in haeren schoot geen waere troost ge-
vonden:

Al watter suiker scheen, dat is maer wrange
gal,

En wat nae vreughd geleeck is enckel onge-
val.

Bewaert my goede God voor dese gulde boeyen,
En wilt myn dorstigh hert met beter goed be-
sproeyen!

Geeft dat ick u alleen magh houden in den
geest,

Dan ben ick in den dood getrooft, en onbevreesst!

Mundus transit, & concupiscentia ejus. Quid vis? Utrum amare temporalia, & transire cum tempore: An Christum amare & in aeternum vivere?
Augustinus.

X.

Op allerhande Voorwerpselen.

GEen Bouw-man sal den ploegh om quaden
Ooghst veraghten,
Maer sal op nieuwen sweet een milder segen
waghten;
Al was de vanghste kleyn, geen Visscher heeft
het net
Daerom uyt ongedult voor altijd wech geset:
Al krijghd een Hoovelingh terstont geen verge-
noegen,
Hy sal sigh tot den Prins met ootmoed weder
voegen;
Al valden eycken-boom niet met den eersten
slagh,
Hy buyghd sijn steyle kruyn op 't leste van den
dagh.
Al wert het vlughtigh wilt niet juyst terstond ge-
vangen,
De wind-hond grijpt een moed, en soeckt met
groot verlangen
Te komen tot sijn wit: Hy fiet, en loopt, en
hyghd,
Tot hy een schouwen haes, of snelle harten
kryghd: Al

Al wert op u gebed den Hemel niet bewogen,
Soo haest het opwaerts vlieghd, ghy moet nie
eghter pogen

Te staecten uwen loop : Die aenhoud over-
wind,

En tot een yver-geest is God alleen gefind.

XI.

Op een Diamand.

Hoe magh de mensch soo seer verduystert wil-
len leven,

Terwyl de stenen selfs een hellen luyster geven?

O God, van wien de steen ontfinch die sonne-
schijn,

Geeft dat ick magh een light in dese werelt
sijn!

XII.

*Op de naelde van een Compas, met den
Zeyl-steen bestreecken.*

DE Naelde van 't Compas wil sonder eynde
draeyen,

En dan nae dese kand, dan naer een ander swae-
yen,

Tot sy nae langh gewoel de rechte streecke
treft,

Daer sich de Noorde-ster met sijnen glans ver-
heft:

Soo sal een Christen-hert dan gints, dan her-
waerts sweven,

Tot dat een voller goed sal vergenoegen geven:

Daer baet geen gelt, of staet, daer baet geen
aerdſche luſt;
De ziel is maer alleen in haeren God geruſt.

XIII.

Op verſcheyde Voorwerpfelen.

DE Koopman wil ſijn ſchat geduerigh gooter
maecken,
Een kind ſal metter tijt tot hoger hoogte racken,
Een menſch die honger heeft, en goede ſpy-
ſen ſmaeckt,
En ſcheyt'er nimmer af tot dat hy ſy vermaekt.
Wel aen dan, menſche Gods, vermeerdert uwe
gaeven,
Die u den Hemel gaf! wilt geen talent begra-
ven,
Maer doct'er winſte mee! wert van een kind
een man,
Die als een moedigh helt God ſelfs verwinnen
kan!
Smaeckt niet ter loops alleen Gods noyt volpre-
ſen gaeven,
Maer wilt met haeren geur de gantsche ziele lae-
ven,
Bidt om een hooger trap, en om een voller
maet,
En toont dat u die ſchat alleen ter herten gaet.

XIV.

Op eenige Voorwerpfelen.

OP honger ſmaeckt de ſpijs, op arbeyd ſmaeckt
het ruſten,

Op

Op stormen prijft men eerst de lieffelicke Kusten ;

Daer is geen soeter soet als vryheyd nae den band ,

Als naer een lange reys het lieve Vaderland :

• Noyt sal het aengesicht des Heeren soeter wesen ,

Als dan , wanneer het komt in droefheyd opgeresen :

Dan roept de lieve Kerek ; komt soete Bruydegom ,

Ghy sijt al langh verwacht , en sijt seer wellekom .

— *Post frigora dulcior ignis.* Mantuanus.

Post tempestatem dulcior est serenitas. Quintilian.
Declamat. 321.

Desiderata magis grata. *Diu desiderata dulcius obtinentur.* Augustin.

Non est reversus sponsus ad votum , & vocem revocantis , ut desiderium crescat , ut probetur affectus , ut amoris negotium exerceatur. Bernh.
in Cantic. 75.

XV.

Op een Zee-sluyt.

AL sal de woeste Zee aen alle kanten bruysen ,
Men breeckt haer fiere maght door middel
van de Sluyten :

Al heeft de groote God sijn dood-geweer gewet ,

C 7

Hy

Hy komt niet tot de daed door middel van 't
gebed.

XVI.

Op een Luyte.

TErwijl ick wert getoefd met meenigh gladde
keelen,
Komt oock de soete Luyt myn oor en herte stre-
len:

Wat is het soetste soet van al het suycker-riet,
By desen soeten galm, die nu myn oor geniet?
Hoe kan het holle hout met darmen van de bee-
sten

Gespannen, en geroert verheugen myne geesten!
Wat heeft des menschen hand al wonder uyt-
gewragt,

Wat heeft het geestigh breyn al voor den
menich bedaght!

Wat sal de goede God dan in het ander leven
Aen sijn verkoren Volck tot vreughde-stoffe ge-
ven?

Geen oogh en heeft gesien, geen oor en heeft
gehoort,

Geen hert en heeft den grond van dit geheym
doorboort!

XVII.

Op een Huys dat in brand staet.

TErwijl dat schoon Gebouw seer fel begint te
blaecken,

Is ieder in de weer om uyt den druck te raecken;
De

De brand-klock wert gehoort , de buerten
loopen uyt ,
Op dat het vinnigh vyer magh tijdigh sijn ge-
stuyt.

Daer is een grooter brand in onse siel ontfteken ,
Waerom is dan de sorgh soo ver van ons gewe-
ken ?

Waerom bluscht ieder een niet uyt dat sondig
quaed ,

Dat tot den Hemel selfs met sijne vlammen
gaet ?

Dat God , dat hooghste Goed , dat reyn en suy-
ver wesen ,

(Dat van de Zaeligen wert sonder end geprefen)
Vervreemd van onsen geest , dat God tot straf-
fen dringhd ,

En eeuwich hert-verdried op boose menschen
bringhd !

Myn ziel , sijt tijdigh wys , en laet de sonde va-
ren ,

Dat vreeselick vergift , met Gods verkregen
schaeren !

Indien men tijdigh sorghd voor dat het lig-
haem raectt ,

Waerom dan voor de ziel een nutter les ge-
staectt ?

Rijst op , o myne ziel , en wilt Godts stemme
hooren ,

Voor dat den ouderdom komt sneeuwen om de
ooren ,

Voor dat een harde korst u om het herte gae ,
En wat men sonde noemd in u versegelt staec.

Seght niet ; Ick sal voor God myn laeste jaeren
spaeren ;

Ghy

Ghy sult misschien van hier in korte tijden vaeren ;

Het is oock even nu, gelijk het eertijts plagh,
Dat in den morgen bloeyd, sterft op dien eygen dagh :

Het minste datter is kan u het lijf ontstellen,
Kan u gelijk een bloem ter aerden nedervellen,
Al drijft geen vinnig stael de leden in het graf,
Een koorel van een druif die wert'er meester af.

Een graetje van een visch, een haertjen ingelogen,

Een mugh of in de neus, of in de keel gevlogen,
Een al te wrange gal, een al te soete lagh
Maeckt dat de broose mensch niet langer wesen magh !

Maer schoon den Hemel u gaf een veel langer leven,

Als iemand heeft gehad, als iemand wert gegeven,

Nogh lijt de reden niet dat ghy het swackevleys

Het swaerste laeten sult op 't eynde van de reys :

Dat wat men helle noemd volmondigh soude roemen,

Dat voor haer sijn geweest de versche lente-bloemen,

En dat men maer alleen voor God het rif bewaert,

Voor wien het beste deel behoort te sijn gespaert !

Leert m y by tijts, ô Heer, myn korte daegenvellen,
En

En met een volle drift naer uwe wegen hellen!
 Giet olye in myn lamp, dan ben ick uwe
 Maeghd,
 Die haeren Bruydegom in sijne komst be-
 haeghd!

*Time ante tempus, ne illud audias, nunc penitenti-
 am agis, cum non est penitentia tempus. Chryf.*

*Beatus qui vivit tanquam semper meriturus, & stu-
 det tanquam semper victurus. Hieronymus.*

*Deus penitentia tua indulgentiam premisit, sed huius
 dilationi tuae crastinum non premisit. Augustin.*
 in Psal. 119.

*O Homo, quare differs de die indiem, forte hodie
 habiturus ultimum diem. Idem Serm. 202. de
 Tempor.*

Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies. Idem

XVIII.

Op verscheydene Voorwerpselen.

DE Koopman zeylt op Zee nae ver gelegen
 Landen,

En brenghd een maghtigh goed van daer aen on-
 se stranden,

De Ambaghts-man die braeckd den gantschen
 dagh en naght,

Soo haest de Koopman heeft sijn waeren aen-
 gebraght:

De heyren die men siet tot aen de wolcken swe-
 ven,

Die

Die foecken sonder rust het voetsel van het leven :

De mieren sijn gestaegh in haeren arrebeyd ,
Op dat in winter tijt de taefel stae bereyd.
Hoe wroedt de vaele mol om wormkens op te
foecken ,

Hoe haelt de rappe bye uyt menig duysend hoec-
ken

Den hoonigh met den was ! sy spaert geen
bloem en velt,

Dat voor den hoonigh-dauw sijn lovers open
stelt :

Hoe swerfd het wilt gediert door bosschen ende
haegen ,

Om in sijn naere hol een vette buyt te draegen ,

Hoe leeft het over al , al watter leven heeft !

Siet ! wat het minste dier den mensch al lessen
geeft !

Indien dat leven heeft het leven wil bewaeren ,

En noyt het minste lit voor sware moeyten spae-
ren ,

Sal dan de reyne ziel ontsien of sweet , of pyn ,

Om met een Hemelsch brood hier nae ge-
spijsst te sijn ?

*Mandere qui panem jubet in sudore diurnum ,
Non dabit aternas absque labore dapes. Owenus.*

XIX.

Op een Bloemen-velt.

AEnfiet dit schoon tapijt van allerhande bloe-
men ,

Die

Die met een vollen mond Godts hooge daeden
roemen !

Aensiet niet sonder ernst haer Konincklick ge-
waed ,

Dat door Godts hand alleen haer om de leden
gaet !

Indien de goedheyd Godts de bloemen wil be-
sorgen ,

Die dickmaels niet en sijn tot aen den naesten
morgen ,

Hoe kan de Kerke dan versmelten in verdriet ?

Hy die het kruyd besorghd , verlaet de sijne
niet.

XX.

Op een Kleed, en haest-vergaende Roos.

EY ! wat is van den mensch : wy worden son-
der weten

Gelijck een nietigh kleed in korten tijt versleten :

Daer is geen dueren aen : wy worden uytge-
roeydt

Gelijck een frisse roos , die aerdigh heeft ge-
bloeyd !

XXI.

*Op allerhande Vrughten en vermaeck-
lickheden.*

WAt heeft de goede God al aen den mensch ge-
geven ,

Tot nut en tot vermaeck van dit ellendigh leven !

Al waer de mensch het oogh op aerden henen
wend ,

Daer

Daer staet een hooge gunst van boven inge-
 prent!
 Het oogh dat wert vermaeckt door groente van
 de boomen,
 Door bloemen van den hof, door klaere waeter-
 stroomen,
 Of door een peerel-snoer, of door een dia-
 mand,
 Die van een steyle rots quam rollen in het
 sand.
 Men hoort de soete stem van hondert gladde
 keelen,
 Men hoort de Nagtegael een aerdigh deuntje
 queelen
 Vroegh voor het morgen-root; dies wert het
 jeughdigh gras
 Veel soeter in het oogh als het te vooren was:
**Wat isser voor den smaeck al menigh dingh ge-
 schaepen,**
**Wat kan hy meenigh loet uyt duysend dingen
 roepen!**
 Al wat de noot vereyscht, al wat een vrolick
 mael,
 Dicht ons het aerdriek op uyt sijn verrijckte
 zael!
**Wat send de lelie-blom uyt haere vette daelen
 Al meenigh rijpe druyf in onse blijde schaelen!**
**Wat wert'er suyker-riet geproefd in Neder-
 land,**
Dat ons den Indiaen send van sijn heete strand!
 Het edele gewas van peper ende nooten,
 Van foelic, van caneel, komt hier met gant-
 sche Vlooten,

En

En meenigh ander vrucht en over-heylsaem
kruyd

Deylt ons de Batavier met gantse schepen uyt!

Hoe wert de reuck gestreelt met versch gepluck-
te roosen,

Die of in onsen hof, of aen de haegen bloosen,
En al wat vruchten draeghd is vruchtbaer
voor den mensch

En stort in sijnen schoot sijn vollen herten-
wensch!

Dat kan, ô myne ziel, aen u een lesse geven,
Hoe dat ghy voor het oogh des Heeren diend te
leven,

Hoe dat ghy diend te sijn gestelt in u gemoed,
Terwijl wat wesen heeft sijn volle plighden
doed!

Al wat'er was gemaect is voor den mensch ge-
schaepen,

Op dat hy daer uyt moght een soete vreughde
raepen;

Maer met dit wonder al is oock de mensch ge-
maect,

Dat hy betraghten sou wat dat den Hemel
raeckt:

God heeft met eygen hand sijn plante willen
planten,

Hy heeftse wel besnoeydt dicht aen de waeter-
kanten;

De grond is wonder vet, en nae den eysch ge-
braect,

En watter wert vereyscht seer neerstigh opge-
maect;

Wel op dan, myne ziel, wilt goede vruchten
draegen, En

En met een blyden Ooght het hooghste goed
behaegen!

Het sal u voordeel doen, als ghy den Heere
diend:

Het goed is sonder end, als God is uwe vriend.

X XII.

Op uytgeroeyde Boomen.

WAnneer de Boomen sijn van haeren grond ge-
nomen,

Dan kan geen aerdigh groen meer op deselve
koomen;

De aldergrootste boom, het allerminste kruid
Blaest sonder voetsel haest sijn jeughdigh leven
uyt:

Hoe kan den armen mensch dan sonder Christo
leven,

Die als een rijke born ons moet het leven geven,
Die enckel leven is? geeft dat ick leven magh
In u alleen, ô Heer, tot mynen lesten dagh!

X XIII.

Op een Kiecken-dief.

Indien de snege Hen niet op en soude passen,
Dan sou de Kiecke-dief het kiecken haest ver-
rassen:

Indien God over ons niet hield een naeuwe
waght,

Wy waeren in der haest tot enckel niet ge-
braght.

*Aëria potestates tanquam milvi circumvolitant, ut
pullum infirmum abripiant. Augustin. in Pl. 62.*

X XIV, Op

XXIV.

Op een Naghtegael.

DE Naghtegael begint, en huppelt op de boomen,

En schaetert door het bosch, en langhs de waeter-stroomen,

Om dat het morgen-rood belooft een nieuwen dagh,

Die weder toonen sal al wat verholen lagh:

Waer toe is my de tongh, waer toe het hert gegeven,

Indien ick niet alleen sal u, ô Heere, leven,

En loven uwen naem oock in de midder-nacht,

Terwijl ghy nae myn hert, en nae myn stemme wagh?

Indien dat soete dier wil soo vol-mondigh brallen,

En uyt een groote vreughd schier dood ter aerden vallen,

Om dat de gulde Son sal rijzen uyt de zee,

En deelen over al haer helle straelen mee:

Wat wert van my verwaght, die een veel hooger seggen

Heb van den Hemel af uyt milde gunst verkregen,

Die in een naere nacht een klaerder Sonneschijn

Van boven heb gesien tot troost in myne pyn?

Eer dat de werelt wist van maenden ende daegen,

Eer dat de werelt was, heeft God my toegedraegen

Een

Een vol-genegen hert; Eer dat een mensche
 was,
 Was voor den mensch bereyd een Heyl dat
 hem genas!
 Terwijl de werelt was in duysternis gedompelt,
 En door een helsche maght met listen overrom-
 pelt,
 Sijt ghy bereyd geweest te lijden met gedult,
 O mensch geworden God, de straf van myne
 schult!
 Ghy hebt om mynent wil aen lijf en ziel gele-
 den,
 Ghy hebt om mynent wil ten bloede toe gestre-
 den,
 Ghy hebt dan soete sap van die verboden
 vrucht,
 O Hoeck-steen Israëls, met enkel gal be-
 sught!
 Ghy hebt met eygen bloed gewasschen uwe
 schaeren,
 En van den toorn beuyd, die al verloren wae-
 ren,
 Ghy hebt des Vaders hert ons weder toege-
 bracht,
 En op een volle vreughd voor onsen geest ge-
 daght!
 Eer dat de Sonne komt haer gulden hoofd ver-
 togen,
 Sal ick tot uwen lof geduerigh sijn bewogen,
 En als dat groote licht gaet wederom te bed,
 Sal hert, en tongh, en al tot singen sijn ge-
 wet.
 Geluckigh is de mensch in Christi Sonne-strae-
 len,

Ter-

Terwijl hy eenfaem moet hier op der aerden
— dwaelen!

Geluckigh is de mensch, die, als hy sterven
sal,

Geniet dat zaeligh Light in dit verdrietig dal!

Indignus est dandis, qui ingratus est pro datis.
• Augustin. de Tempor.

*Gratâ mente nihil est Deo gratius: & gratiarum
actio est ad plus dandum invitatio.* Chrysosth.
in Genes. Hom. 52.

XXV.

Op twee Voorwerpselen.

GEen half-gebraden vleesch kan iemand oyt
behaegen,

Hoe kan den Hemel dan een lauw gebed ver-
draegen?

Een vogel sonder vlerck, een Christen sonder
vyer,

Syn beyde sonder kraght, en deugen niet een
fier.

XXVI.

Op een reysende Man.

ER dat de gulde Son komt uyt de Zee geresen,
En aen de Werelt geeft een aengenaemer we-
sen,

Reyft dese Reyfenaer so veerdigh als hy mag,

Om in de poort te sijn op t'eynde van den dag:

D

Laet

Laet my, ô goede God, oock in den rooden
 morgen
 Van myne levens-tijt myn arme ziel versorgen,
 Laet my den ouden mensch door uwe kragt
 verstaen,
 En sonder tijt-verlies in uwe wegen gaen!
 Dan sal de poorte niet voor my sijn toegesloten,
 Wanneer de sondaer wert van u gesicht versto-
 ten,
 Dan sal ick komen aen in u befaemd Paleys,
 Als ick betreden moet den wegh van al het
 vleys!

XXVII.

Op een Visscher.

TErwijl de Visscher foeckt met list den visch te
 vangen,
 Laet hy met staegen vlijt sijn hengel-roeden han-
 gen,
 En daer hy niet vermoed dat iets te krijgen is,
 Ontfangd hy metter tijt den langh-verwagten
 vis:
 Noyt sal men eenigh goed van boven af verkry-
 gen,
 Als naer een bangen sweet, en naer een angh-
 stigh hygen:
 Wel aen dan, Ridder Gods, blijft evenwel
 gemoed,
 Terwijl den arbeyd wert nogh op het leest ver-
 soed!

*Corona non datur nisi certantibus, & perseveran-
 tibus.* Op

XXVIII.

*Op een Man, die in het waeter gevallen
zijnde, sijne handen uytsteekt, om sich vast te
houden aen een pael.*

TErwijl dien armen Man is in den noot geko-
men,
Heeft hy die waeter-pael voort in sijn hand ge-
nomen,
En die sijn heyl genoemd, die hy niet had ge-
aght,
En daer hy aen het land niet eens had aenge-
daght:
Hoe dickmaels soeckt de mensch God met een
groot verlangen,
Als hy tot aen het hert is met verdried bevangen,
Maer als hy met het schip magh zeylen voor
de wind,
Dan is de dwaese mensch tot bidden niet ge-
find!
Laet my, ô goede God, en in de blyde daegen,
En in den dooden tijt aen uwen geest behaegen,
Door meenigh ziel-geroep! Geeft Heere dat
ick magh
U soecken in verdried, en in een blyden dag!

XXIX.

Op een Man droncken in den wijn.

DAer leyt dat vuyle beest in eedel nat verdron-
ken,
Dat hem de Schepper had uyt milde gunst ge-
schoncken!

D 2

Als

Als ghy met druyven-bloed , ô Heer myn
 hert verbyd ,
 Geeft dat ick dan beken dat ghy te prijfen sijt!
 Laet my niet tot vergift dat heerlick ſchepſel
 ſtrecken ,
 Dat danckbaerheyd aen u in my diend op te
 wecken !
 Geluckigh is de menſch , die ſoo kan vrolick
 ſijn ,
 Dat hem geen duyvel ſy de ſpeel-maet in de
 wyn !

Ô miſeri , quorum gaudia crimen habent ! Maxin.
 Eleg. 1.

XXX.

Op een Vader , die ſijn Kind kaſteyd.

DE Vader van dat Kind heeft nu de hand ver-
 heven ,
 En wil verdienden loon voor quade wercken ge-
 ven.
 Hy wil oock even ſelfs niet ſpaeren vleys en
 bloed ,
 Om dat de ſlappe tught de kinders hinder
 doet.
 Daer is geen ſeggen aen : Hy fluyt ſijn ooghen
 ooren ,
 Hy wil geen traenen ſien , geen anghſtigh roe-
 pen hooren :
 Hy wil dan allermeeſt een liever Vader ſijn ,
 Terwijl het teere kind gevoelt een harde pyn :
 God wil oock even die kaſteyden op der aerden ,
 Die hem geduerigh ſijn een ſchat van grooter
 waerden , En

En storten in den praem van veelderlyc verdried,
Om dat daer door de ziel een eeuwich heyl geniet.

*Sit licet in natos facies austera parentum,
Men tamen aqua manet.
Per varios casus, per tot discrimina rerum
Tendimus ad Calum.*

*Deus habet unicum Filium sine peccato, nullum
sine flagello.* Augustinus.

XXXI.

Op het Ader-laeten.

MEn sal sijn eygen bloed niet inde sieckte spaeren,
Om door een Ader-laet het leven te bewaren:
Wie sal de Werelt dan niet treden metten voet,
Die aen den gantschen mensch soo grooten hinder doet?

XXXII.

Op den Vreden.

OVrede, schoon juweel, voor alle dingh te prijzen,
Wie kan nae reghten eysch u eer genoegh bewyfen,
Ghy sijt een rijck geschenck dat van den Hemel daelt,

D 3

Dat

Dat als een gulde Son hier op der aerden
 straelt!
 Als ghy met uwen glans komt woonen by de
 menschen,
 Dan heeft een eider een wat dat hy konde wen-
 schen,
 Dan maect een ieder een door berg, en door
 het dal
 Gelyck een Naghtegael een aengenaem ge-
 schal!
 Dan geeft het vruchtbaer velt ons soo een vloed
 van vruchten,
 Dat door het meenigh graen de ayren moeten
 lughten;
 Dan is het vlacke land vervult met jeughdigh
 groen,
 En wil het jonge vee behoorlick hulde doen!
 Dan wast'er menigh druyf voor onse Nederlan-
 den,
 Dan send het Oosten goed van sijne gulde stran-
 den,
 Dan komt'er menigh schip gestoven uyt de
 zee,
 En brengd sijn schatten aen op sijn gewensch-
 te ree!
 De Vrede binnen ons door Christi bloed verkre-
 gen,
 Vertoont een hooger gunst, en is een meerder
 segen,
 En geeft een soeter rust: de Vrede binnen
 ons
 Is als een roosen-bed, een saghte swaenen-
 dons!

Wat

Wat baet het doch den mensch , dat hy is hoogh
verheven ,

Indien sijn luyfter moet met binnen-stryden le-
ven ?

Wat baet een maghtigh vee , wat helpt een
deftigh land ,

Wanneer geen binne-ruft is in den mensch ge-
pland ?

Wat helpt een heerlick mael , dat meer als hon-
dert kneghen

Syn beefigh op een rye seer neerstigh aen te rech-
ten ?

Wanneer de binnen-ruft het herte niet en
voed ,

Dan is het enkel gal , al was het hoonig-foet.

Wat helpt de soete stem van meer als duysend
keelen ,

Die Naghtegaels gewys een vreughdigh lietje
queelen ?

Wanneer de binnen-ruft maer uyt het herte
vlied ,

Dan is de soete galm maer enkel ziel-verdriet :

Schoon dat de Sonne schijnd , schoon dat de
kruyden groeyen ,

Schoon dat de boogaerd is seer dapper aen het
bloeyen ,

Schoon dat de soete tijt veel versche roosen
geeft ,

Het baedt den mensche niet , soo hy geen ruft
en heeft :

O Heere , laet in my die vrede sijn te lesen ,

Dan kan myn innigh hert in droefheyd vroolick
wesen :

D 4

Dan

Dan kan een kercker my fijn als een Princenzael,

Een vlamme myn vermaeck, een vroolick Bruylofs-mael!

— Pax optima Rerum

Quas homini novisse datum. Silius Italicus.

Dulce est nomen pacis: Res verò ipsa tum jucundatum salutaris. Cicero.

Tale bonum est nomen pacis, ut in rebus creatis nihil gratius soleat audiri, vel delectabilius concupisci; & nihil utilius possideri. Augustin. de civitate Dei.

Vitam beatam efficiunt tranquillitas conscientia, & Securitas innocentia. Ambrosius lib. 2. Offic. Cap. 1.

Major est Suavitas mentis, quam ventris. August. de Verb. Dom. 27.

XXXIII.

Op den arbeyd die een Vryer doet om een Vryster te mogen behagen.

Siet hoe dat Coridon wil Rosemont beminnen!
Hy hanghd aen dese Bloem de kraght van sijne
sinnen!

Al wat hy weet te doen, en wert'er niet gespaert,

Terwijl hy met de Maeghd soeckt eens te sijn
gepaert:

Hy

Hy vreesft geen harden vorft om harent wil te lijden,

Hy wil geen heete Son om harent wille mijden,
Hy wil geen vuyle mift: Hy fchroomd geen hert-verdriet,

Als hy fijn Harderin maer onder ogen fiet:
Hy spant de finnen in, en denckt op alle dingen,
Om met een fagt geweld dit foete beeld te dwingen:

Al wat de Lente-tijt, al wat de Somer draegd,
Al wat de Winter geeft, dat geeft hy aen de Maeghd:

O Jefu, myn vermaeck, ô zee van hooninghraeten,

O Soet, ô Manna-foet, foet boven alle maeten,
Die aen de Kercke fijt, die witte lelie-blom,
Een man, een lieve vriend, een foete Bruydegom:

Wie fal om uwent wil geen bitter leet verwaghten,

Wie fal door u alléen geen ongemack verlaghten?

Schoon figh de lieve Maeghd in fwaere prangen vind,

Een ftrael van u alléen die maect haer wel gefind!

Geeft, foete Jefu, geeft dat ick tot u magh koomen,

Gelijck een vlughtigh hart komt tot de waeterftroomen,

Met over-grooten dorft! dat ick u foecken magh

En in een harden vorft, en op een heeten dag!

D 5

Dat

Dat ick alleen myn hert aen u magh overgeven,
 Dat ick in uwen dienst magh altijd blijven leven!
 Dat ick oock in den dood met u Vereenighd
 ben!
 Dat is mijn hooghste troost, die ick op aer-
 den ken!

*Quicquid erit tandem, mea spes est unica Christus:
 Huic vivo, huic morior, cetera curò nihil.* Sti-
 gelius.

Amor meus est crucifixus. Ignatius.

*Quicquid tenet, ei non sufficit, donec dilectum in-
 veniat.* Gregorius in Cantic.

Domine Jesu, amo te plus quàm mea, meos, me.
 Bernhardus.

XXXIV.

*Op een Misdadige staende voor den
 Richter.*

VOorfeker heeft die man een droevigh feyt be-
 dreven,
 En daerom is de stem des Richters opgeheven,
 En spreeckt het vonnis uyt, dat hy nu boeten
 moet
 Het quaed van hem begaen, met inningh
 herten-bloed.
 Dies heeft een koude schrick sijn leden ingenom-
 men,
 En hy is in den staet selfs van den dood gekomen:
 Nu s'chijnt het dat hy spreeckt, dan weder dat
 hy swijghd,

Ver-

Vermits hy dickmael fught : en tuffchen bey
den hijghd.

Hy is door dit geluyd verhart gelijk de keyen,
Vol drucks, en evenwel onmagtig om te fchry-
en :

Hy is geweldigh bangh, nu koud, dan we-
der heet,

En fchier uyt ieder hayr ontftaet een druppel
fweet !

Wanneer de Soone Gods, de Righter aller volc-
ken,

Met heerlickheyd en kraght fal koomen in de
wolcken,

En fitten in het recht, en brengen in het light,
Dat noyt en was ontbloot voor eenigh aen-
geficht :

Hoe fal de fondaer dan met alle finnen hygen,
En met een bange fught tot in den Hemel fty-
gen !

Hoe fal fijn herte dan verfmelten in gequel,
Terwijl het open fiet de poorten van de hel !

Wat raet in defen noot ! fal hy het quaed ont-
kennen,

God weet met fijn geficht de herten door te ren-
nen :

Hy is een enckel oogh, en wandelt over al :

Daer is geen mensch foo loes, die hem be-
driegen fal:

Sal hy fief op de vlught begeven nae de Steden ?

Die in den Hemel woont, woont niet te min
beneden :

Al wat men Werelt noemd is onder fijn ge-
bied,

En waer het schepsel vlied, het wijckt den
Schepper niet.

Sal hy met maghtigh goed des Richters oogh
verblinden,

Dat magh den armen mensch sigh nimmer on-
derwinden:

God hoort de Werelt toe; God sal rechtveer-
digh sijn,

En geven aen den mensch sijn wel-verdiende
pijn:

Sal hy met swaer gelught en traenen iets ver-
mogen?

De Richter wert als dan door bidden niet bewo-
gen:

Hier is de regten tijt, daer in men saeyen moet:
Geluckigh is de mensch, die hier het goede
doed!

Sal hy van minder recht tot hooger bancken ko-
men?

Wie heeft den Scepter oyt God uyt sijn hand ge-
nomen?

Hy is die groote Vorst, die alle Thronen
bouwd,

En onder sijn gebied de grootste Princen
houd:

Als eenmael die trompet sal door de Werelt
klincken,

Als eens de Werelt sal ter hellen nederfincken
En branden in het vyer, dat nimmer wert
gebluft;

Geeft my dan, suyyer Lam, voor eeuwich
uwe rust.

*Non hic fallaci iudex subvertitur aere,
Aut potuit causa plus valuisse favor.* Barlaeus de
iudicio extremo.

Sit tibi perpetuo conjunctus foedere Christus,

Nam centrum terra concitat ira Dei.

Facta, qua moriens facta fuisse velis.

Sic quo idie vivamus, quasi die illa judicandi simus,

Sive comedam, sive bibam, sive aliquid aliud faci-
am, semper vox illa terribilis auribus meis insona-
re videtur: Surgite mortui, venite ad iudicium!

Hieronymus.

XXXV.

Op de Sorghvuldigheyd tegens vergift.

NOyt heeft de rouwste gast uyt eenigh vat ge-
droncken

Wanneer hem is gefeyd hier is fenijn geschoncken ;

En menigh mensche kan in vreughd gedompelt sijn ,

Als hem de Werelt schenckt haer hoonigh-
soet-fenyn !

XXXVI.

Op allerhande Voorwerpselen.

DIEVEn sijn bedroefd, wanneer sy sijn ge-
vangen,

Niet om de sonde, maer om datse moeten han-
gen :

Al krijt het teere kind, wanneer de Vade^r
slaet, D 7 Her

Het is meer om de smert , als sijn bedreven
 quaed :
 Die door de soete spijs is in den noot gekomen ,
 Heeft over sijne fout een diep berouw geno-
 men ,
 Niet om dat hem de spijs niet wel en heeft ge-
 smaect ,
 Maer om dat hy daer door in onheyl is ge-
 raect :
 Schoon dat de Koopman heeft sijn kostelicke
 waeren ,
 Vermits den grooten storm , geworpen in de
 baeren ,
 Hy lieft het evenwel , en houd het in het hert,
 Dat aen de woeste zee door noot gegeven
 wert :
 Schoon dat de sondaer treurt , wanneer hy wert
 geslaegen ,
 Hy schept nogh evenwel in sonde sijn behaegen,
 Hy roept als uyt de borst , hy roept : DIANA ,
 leeft ,
 Terwijl door naere schrick sijn innigh herte
 beefd.
 Hy wil maer met het lijf het Sodom gaen verlae-
 ten ,
 En suygen met den geest daer uyt sijn hoonigh-
 raeten ,
 Schoon dat de Righter hem aen alle kand ver-
 wond
 Hy houd het sondigh soet nogh eghter in de
 mond !
 Hy wil met Palthiël sijn lieve Michal volgen ,
 Al is het hooghste recht gantsch tegens hem
 verbolgen : Hy

Hy wil met Pharao sijn hoeren bidden aen,
Soo haest hy voor een tijt de straffen is ont-
gaen :

Laet my, ô goede God, het sondigh quaed ver-
laeten ,

En dat om uwent wil van gantscher herten haec-
ten ,

En als ik nu en dan ben uyt het spoor geweest,
Geeft dat ick mooge sijn verslaegen in den
geest !

XXXVII.

Op een Man die verbrand wert.

Die Man is nu het recht vervallen in de han-
den ,

En sal een ure langh seer deerlick moeten bran-
den :

Daer blaect een heeter vyer nae desen korten
tijt ,

Maeckt dan, ô sondigh hert, dat ghy eens
wyser sijt !

XXXVIII.

*Op een Moordenaer , die de Vader van
Sampronius vermoort heeft.*

Wie kan een Moordenaer van sijnen Vader
lieven ,

En hem in alle dingh gelijk hy wil gerieven ?

Hem houden voor een vriend, hem toeven
aen den dis ,

Terv ijl soo dierbaer bloed door hem vergo-
ten is ?

Hoe

Hoe kan een Christen dan de snoode sonden toeven,
 En niet in tegendeel sich over haer bedroeven,
 Terwijl de Soone Gods, die groote Opper-
 Heer
 Voor sijne Kercke storf, door soo een moord-
 geweer.

XXXIX.

Op drie Voorwerpselen.

MEn soeckt de werelt door de fijnste diamand-
 ren,
 Men soeckt het fijnste goud, om die daer in te
 planten;
 Het fijnste lynwaet wert voor alle dingh be-
 geert,
 En met een schoone kas voor sijn verblijf ver-
 ceert:
 Men soeckt een cierlick kleed van 't fijnste stof te
 maecken,
 Men soeckt het mooyste mooy van allerhande
 saeken;
 Sal dan de mensche Gods niet sorgen voor het
 hert,
 Dewijl het door cieraed Gods eygen Tempel
 wert.
 Wilt my, ô goede God, wilt my een herte ge-
 ven
 Daer in den Hemel magh, en niet de sonde le-
 ven!
 Dat is mynhooghste wensch! Dan sal ick sijn
 bequaem,

Tor:

Tot aen des Hemels Throon te heffen uwen
naem.

XL.

*Op Juffrouwen gewoon by haer kleyne Spie-
geltjes te draegen.*

MEn fiet het over al dat meest de groote Vrou-
wen

Syn in een aerdigh glas seer beefigh aen te schou-
wen

Hoe haer het oogh, het hayr, hoe haer het
frisch gelaet,

Hoe haer het gantsch gestel aen alle kanten
staet :

Men fiet hoe datse sijn schier nimmermeer verle-
gen,

Maer met een Spiegeltje verselt op alle wegen :
En soo daer ietwes dan de schoonheyd hinder
doet,

Dat moet door suyver nat vergaen op staende
voet :

Laet my, ô goede God, op aerden soo verkeerem,

Dat ick van aerde magh een nutte lesse leeren,

Dat ick niet minder magh besorghd sijn voor
den geest,

Als oyt een vrouwen-beeld voor schoonheyd
is geweest !

Laet my in uwe Wet altyt myn innigh wesen,

Als aen een regel sien, als in een spiegel lesen,

Laet my myn doncker hert door-peylen door
dit glas,

Dat altyt helder is, en nimmer doncker was !

En

En foo ick dan bevind de ziele foo geschaepen ,
Dat ghy in mynen staet geen lust sult konnen
raepen ,

Laet my dan rusten noyt tot ick aen alle kand ,
Iae tot de gronden selfs ; sy als een Diamand.
Seght , Heere , tot myn ziel ick ben u heyl en le-
ven ,

En wilt my uwen Geest in voller maete geven ,
Dan sal ick beter sijn , dan sal ick , goede God,
My houden in den wegh van u volmaeckt Ge-
bodt !

XLI.

Op de Wysheyd van Aerds-gefinden.

WAt isser meenig mensch in aerdsch verstand
verheven ,
Dat aen een krancken geeft geen troost en weet
te geven !

Wat weet'er meenigh mensch te sweven in de
lught ,

En eghter wat hy weet is alles sonder vrucht !
Hier weet een Redenaer met woorden so te spre-
ken ,

Dat hy de rotsen selfs bequaem is te verbreken ,
Dat hy gelijk een Prins daer mede wonder
doed ,

En in de saecken Godts is hy een slegte bloed !
Daer weet een hoogh vernuft de sterren te ge-
naecken ,

En met een soete pen de werelt te vermaecken ;
Daer schrijft het hoe de Vorst , en hoe de don-
der-slagh ,

En

En hoe dat ebb' en vloet by beurten komen
magh:

Maer tot den Tempel Gods, daer duysend Son-
nenstraelen,

En daer geen koude Maen laet dampen neder-
daelen,

En daer het blinckt van goudt, en peerlen
even seer,

En van den hellensteen, genaeckt hy nim-
mermeer!

Hier sal Hippocrates, hier sal Galenus schryven,
Hoe dat een quelligh voght is uyt het lijf te dry-
ven,

Veel eer als iemand daght, door gom en edel
kruid,

Maer voor den krancken geest en hoort men
geen geluyd!

Daer sal een Bartolus wyt-mondigh kunnen seg-
gen

Hoe dat de wetten hier van aerdsche Princen leg-
gen,

(De wallen van den Staet) met wonder vast
bescheyd,

Maer blijft een vleder-muys in wat den Hemel
seyt!

't Is vry een hooger saeck met Christo te verke-
ren,

Als van de Son, en Maen, en haer gevolgh te
leren!

Hy is die grote Son, door wien dat Son en
Maen

Met haren hellen glans van eersten af bestaen:

't Is vry een soeter dingh alleen op hem te letten,

Als

Als op het fchepfel hier het innigh hert te fetten:
 Hy heelt, als sonde flaet, hy laeft als werelt,
 woed,
 Hy trooft wanneer de dood fijn lefte dingen
 doet!
 Wat ick u bidden magh, myn ziele, wilt ont-
 waecken,
 En gronden noyt het hert op defe beufel-facc-
 ken!
 Laet Christum fijn het wit in voor-en tegen-
 spoed!
 Daer fijn beneven hem geen aerdsche dingen
 foet!
 Laet my, ô goede God, de werelt soo door-
 rennen,
 En uyt het minste kruyd u Heyligh wesen ken-
 nen,
 Dat ick u boven al magh sien in uwen Soon,
 Gefeten tot myn heyl op een Genade-throon!

*Si Christum bene scis, satis est si cetera nescis,
 Si Christum nescis, nihil est si cetera discis.
 Sit Christus vita scopus, & sit meta salutis:
 Non errat vita cui scopus ille placet,
 Est insania prater Christum quicquam scire. Calvin.*

XLII.

Op een Man uyt den Tuyn komende.

WAer pleeghter oyt een Man uyt fijnen Tuyn
 te komen,
 Of hy heeft eenigh vrught, of bloemtje mee ge-
 nomen:

Treed

Treed dan , ô mensche Godts , Gods Tempel
nimmer in ,
Of brengh't'er voordeel uyt voor u en u gesin.

XLIII.

*Op een Voerman , die nogh geerne hoort het
klappen van de sweep.*

Schoon dat die Voerman is seer wonder hoogh
van jaeren ,

En over sulcks niet meer kan met den waegen
vaeren ,

Het klappen van de sweep is hem nogh egther
soet ,

En hy , gelijk het schijnt , ontfanghd een
jonger bloed :

De sondaer is soo vast geketend aen de sonden

En als een eghte vrouw aen vleesch en bloed ge-
bonden ,

Dat hy voor dit vergift sijn hert noch open
heeft ,

Schoon dat een ieder tant van hem is over-
leeft.

En schoon hy niet naer wensch sijn afgesloofde
leden

Kan aen dien wree Tyran als in der jeughd be-
steden ,

Nogh wenscht hy dat te doen , dat hy voor
desen plagh ,

Dat hy niet doen en kan in sijnen grijsen dag :

Laet my de sonde dogh , ô goede God , verlaeten ,

Laet my dien moordenaer vertreden op de strae-
ten ,

Laet

Laet my die hoere sijn een last, en niet een
 lust,
 Wanneerse nu en dan een goeden yver bluft !
 Laet my het moedigh hoofd van dese slange bre-
 ken,
 Laet my het snoode vleesch selfs nae het herte
 steecken,
 Laet my door uwen geest de wortel tasten aen
 Van desen helschen boom, op dat hy magh
 vergaen !

XLIV.

Op het misnoegen gegeven aen een Vriend.

Die aen een goeden Vriend misnoegen heeft
 gegeven
 Die kan niet sonder rouw geheele nagten leven :
 En ghy, ô sondigh hert, ghy wert niet veel
 geraeckt,
 Schoon ghy met uwen God den oorlogh hebt
 gemaect !

XLV.

*Op de sorge die de menschen dragen voor
 haere oogen ende goeden naem.*

DE Menschen sijn gewoon haer oogen te be-
 waren,
 Om datse sonder die seer qualick souden vaeren :
 De menschen sijn besorghd voor haeren goe-
 den naem,
 Want wat is dogh een mensch gegeesselt door
 de faem ?

Soo

Soo moet de mensche Gods voor alle dingen for-
gen,

Van dat de Sonne rijft tot aen den naefsten mor-
gen,

Dat hy behouden magh een hert sigh wel be-
wust,

Want in dat deel alleen vernaght de soetste
rust:

Een hert sigh wel bewust sal nimmer kunnen
schroomen

Voor God en sijn Gericht met veerdigheyd te
komen;

Het is geen eerlick man die voor den Righter
beefd,

Maer wel een snoode boef, die quaed bedre-
ven heeft:

Een hert sigh wel bewust dat sal in vreughd ont-
springen,

En als een Naghtegael in groene bosschen sin-
gen,

Wanneer het overdenckt dat Christus komen
sal,

En redden sijne Kerck uyt droevigh ongeval.

Een hert sigh wel bewust sal tot den bloede strij-
den,

Sal om den naeme Gods met blijdschap kunnen
lijden

Het swaerste dat men vind: Een hert sigh wel
bewust

Heeft met een koelen stroom de vlammen
uytgeblust.

Non

*Integer vitæ sceleris que purus
Non eget mauri jaculis, nec arcu,
Nec venenatis gravida sagittis
Fusce, Pharetra. Horat.*

*Conscientia bene acta vitæ, multorumque beneficio-
rum recordatio, jucundissima. Cicero.*

*Vis nunquam esse tristis? Bene vive. Bona vitæ sem-
per gaudium habet, conscientia rei semper in pana
est. Bernhardus.*

*O quam preciosa res est bona conscientia! Beatus
Martyr, Guido de Bres sub extremis. Clariss. D.
Hoornbeek in Theologia Pract.*

XLVI.

*Op een Minister van Staet, door het uur-
werk in sijne kamer ontruff.*

Die Man die heeft het hoofd den gantschen dag
gebroocken,
En dan eens met den Prins, dan in den Raet ge-
sproocken,
En dan eens op en neer de gantsche Stad ge-
gaen,
Op dat des Konincks woort moght spoedigh
sijn gedaen:
Het is de derde nacht daer in hy sonder slaepen
Leght op het ledekant: Hy weet geen rust te
raepen
Oock in de ruste selfs: Dies heeft de moede
kop
Hem menighmael gedraeyd gelijk een snelle
top:
Nu

Nu sal hy sonder lust, en sonder kraghten we-
len,

Wanneer hy wederom komt uyt het bed gere-
fen,

En op den ouden voet sal tot sijn ampten gaen,

Want dat noyt rust en heeft, kan niet altijd
bestaen.

Wat moght den armen man, wat moght hy dog
beginnen,

Waer sweefde sijn verstand, waer doolden sijne
sinnen,

Dat hy van herten was op so een tuygh belufft,

Dat niemand spaeren kan, en laeten in de rust?

Wilt u, ô menschen kind, niet aen de sonden
geven,

Want door de sonde moet de mensch onrustigh
leven:

De sonde is een tuygh, dat nimmer stil en
staet,

Dat sonder eynde sweefd, en op de ziele slaet.

Schoon dat de sondaer fit te midden in de rosen,

Wie sal noch evenwel sijn droevigh hert verpo-
sen?

Wat datter is gedaen, wat hy op heden doet?

En watter volgen sal verschrickt sijn boos ge-
moed!

Hy heeft geen rust by God: Hy vreeft sijn eygen
selven;

Een schaduw van een boom kan in sijn herte del-
ven:

De allerswackste mugh, de allerkleynste mier

Is hem op Gods bevel een sterck en grouw-
saem dier!

E

Hy

Hy sal oock op een feest seer anghstigh kunnen
steenen,

En in de vreughde selfs seer droevigh kunnen
weenen,

Hy sal terwijl hy leeft, en als hy sterven moet,

Oock in de koele Mey sijn in een heete gloed!

Wat moet een schuldigh man om korte vreughd
verdragen!

Daer is geen sonne-schijn voor hem sijn leve-
daegen!

Hy sterfd, eylaes, hy sterfd, schoon dat hy
jaeren leefd,

Die als een tanger blad in sijne ziele beefd!

O God, laet noyt myn hert dit bitter waeter
drincken,

Laet noyt myn lieve ziel in desen modder sinken!

Geeft dat ick u alleen van herten dienen mag,

Dan kan ick sijn bevryd van soo een harden
slag!

Hi sunt qui trepidant, & ad omnia fulmina pallent.

Quid tibi si gemmas omnes cumularis, & aurum,

Si tua Tartareis mens cruciatur aquis? Owenus.

Ut folium a quovis mutatur mobile vento,

Sic minimus terret conscia corda pavor.

Christianus Matthias in Theatro Historico.

Conscia mens sceleris formidine tota liquefcit

*Tunc quoque cum pavidi causa doloris abest. Cat-
tius in Emblematis.*

Conscientia rei semper in pana est. Bernhardus.

Nihil est miserius, quam animus hominis conscius.

Plautus.

Op

XLVII.

Op drie Voorwerpselen.

HOe meenigh Diamand en is nogh niet gevonden?

Hoe meenigh perel light verborgen in de gronden?

Hoe meenigh gulde Meyn en is nogh niet bekendt?

God blinckt oock daer de Son haer straelen niet en send !

XLVIII.

Op het sluyten van de poorte op de aenkomste van den Vyand.

Ghy moet voor alle dingh , ghy moet de poorten sluyten ,

Dan blyft het moedigh Heyr van uwen Vyand buyten :

Maer als maer voor een wyl de poorten open staen ,

Dan sal door vyer en sweert de gantsche Stad vergaen :

Ghy moet het oogh en oor , ô Christen wel bewaecken ,

Op dat de duyvel niet magh door die poorten raeken :

Hy wert , eylaes ! hy wert een helsch verderf gewaer ,

Die niet en is besorghd gedurigh over haer !

In pugnis oculi primum vincuntur & aures:
Lumina qui potuit vincere, victor abit. Catius
 in Emblematis.

Vitiis nobis in animum per oculos est via. Quintilian.

Primi in omnibus praeliis oculi vincuntur. Tacitus
 de Morib. German.

XLIX.

Op verscheydene Voorwerpselen.

Het Hart door stael gewond, sal wel in hondert hoecken
 Syn besigh om het kruyd Dictamnium op te soeken ;
 De Kat die geeft de Nip een ongentenen lof,
 En plucktse meenigmael voor haer uyt onsen hof:
 De Bock die sal Scharleye gedurigh eer bewysen;
 De Schiltpad de Polye, en haere kragten pryfen,
 De Hond snackt naer het Gras gewassen in het velt,
 Wanneer door eenigh voght sijn leden sijn ontstelt:
 Het Chelidonium sal Swaeluwen behaegen,
 De Ringh duyf sal Lauwrier na haere nesten draegen ;
 De Oyevaer begeert Origanum te baed,
 Soo haest hy in het lyf voelt eenigh quelligh zaet:
 De dick-gebuyckte pad tragt nae de Weeghbreeblaeden,

En

En sal in haeren noot het ingewend verfaeden
 Maer So een Medicyn: de Wynruyd wert be-
 geert

Soo haest de Wesel voelt dat hem een plaege
 deert:

Sult ghy dan, myne ziel alleen nalatigh wesen,
 Terwijle dat voor u veel meerder is te vresen?

Sult gy in uwe quael (niet minder als de dood)

Niet aen de Medicyn gedencken in de noot?

Sult ghy den Soone Gods niet traghten te beko-
 men,

Op dat van uwen hals de sonde sy genomen

Met straffen sonder endt? op dat een eeuwigh
 goed

Oock op de reyse selfs magh laeven u gemoed?

O Jesu, schoon Juweel, schoon boven alle schat-
 ten,

Daer wind, of zee, of vyer niet op en weet te
 vatten,

Geeft dat ick u alleen mag sluyten in het hert,

Dan draegh ick in den geest een plaester voor
 de smert.

*Omnia si perdas, Christum servare memento.
 Fusus est sanguis medici, & factum est medicamen-
 tum phrenetici. Augustinus.*

*Suscipiendo panam, & non suscipiendo culpam, &
 culpam delevit, & panam. Idem.*

Op verscheydene Voorwerpselen.

En opgeblasen mensch wil strick en krullen
tellen ,

En met het gantsche hert nae dese dingen hellen :

Een Dronckaerd wil sijn glas , een Gieregaerd
sijn goud ,

En houden even staegh den geest daer opge-
bouwd :

Een Koopman oversiet sijn schult en rente-brie-
ven ,

En vreesf gedurigh aen voor afgerichte dieven :

Een Advocaet doorsiet hoe sijn Processen
staen ,

En overleyd met vlydt wat datter diend ge-
daen :

Een Herder is beluft te tellen sijne schapen ,

Terwijl het teder heyr is besigh gras te raepen :

Een Velt-heer overslaet gedurigh dat getal ,

Dat hy voor Staet en Kerck te velde brengen
sal :

Een Sterre-kycker telt die ongemene Lichten ,

Die om den Hemel gaen op haer verscheyde
plichten :

Een Reder van een Vloot telt Schepen op de
ree ,

Die hy om groot gewin wil senden over zee :

Maer die gedurigh aen sal nemen sijn behaegen

Met ingespannen geest te tellen sijne daegen ,

Die draeghd een beter kunst van tellen in den
geest ,

En blijft selfs voor den dood ten lesten onbe-
vreesf. Geest

Geeft, Heere, dat ick magh die brave tel-kunft
leeren,

Geeft dat ick evenstaegh magh met het graf ver-
keeren,

Geeft dat ick sterven magh, eer ick dit leven
fluyt,

Dan sterf ick nimmermeer, al gaet myn lamp-
jen uyt!

*Mors te ubique expectat: Tu igitur, si sapias, eam
ubique expectabis. Augustinus.*

*In certum est quo te loco mors expectet, itaque tu il-
lam omni loco expecta. Seneca.*

*Senibus in januis, adolescentibus in insidiis est.
Bernhardus.*

*Qui moritur antequam moritur, non moritur, cum
Moritur.*

L I.

Op een listigen Vyand.

EEn Vyand wert gevreesst als hy aen alle syden
Staet met een maghtigh Heyr, en weet met
list te strijden:

Waerom, ô mensche, dan de helle niet ge-
vreesst,

Terwijl geen vyand oyt soo kragtigh is ge-
weest?

LII.

Op het beledigen van een voet.

Die maer de voet alleen sal van den mensche
 quellen,
 Die sal van stonden aen het gantsche lijf ontstel-
 len;
 En die de leden Godts met scherpe doornen
 slaet,
 Die doet den Hemel selfs met sulcke roeden
 quaed.

LIII.

Op een Genoode tot een blyde Maeltijt.

Die tot een vrolick mael van vrienden is gebe-
 den,
 Die moet tot haer vermaeck daer toe met vreug-
 de treden:
 Maer die met Christo traght te houden avond-
 mael
 Die moet met traenen selfs verschijnen op de
 zael.

LIV.

Op een Hongerige ende Dorstige.

Die honger heeft en dorst, die sal de spys sma-
 ken,
 Die sal de Rynsche druyf, of ander voght ver-
 maecken;
 Een recht vernedert hert dat proefd een He-
 melsch soet,
 Dat noemd de gunste Godts een onbegrepen
 goed!

Op

L V.

Op een Vreemdelingh.

W AER sal een Vreemdelingh sich kunnen onderwinden ,

Om in een vreemd gewelt een vaste rust te vinden ?

Kan dan een Christen mensch op aerden sijn gerust ,

Daer hy gedurighaen sweefd op een vreemde kult ?

Omnis homo requiem quarit. Bonam rem quarit, sed non in regione sua. Non est pax in hac vita. In caelo nobis promissum est, quod in terra quarimus. Augustinus.

HET
BLOEM-HOFJE
 DER
GEDICHTEN.
 DERDE DEEL.

I.

Op de Sonne.

Choon dat de klaere Son kan grooten
 glans verwecken,
 Sy kan noch evenwel niet alle ding
 ontdekken:
 Maer voor die groote Son, die
 die geschaepen heeft,
 Is alle ding ontblood, dat eenigh wesen heeft.
 Laet my dan, goede God, geen sondigh quaed
 bedryven,
 Terwijl daer niets en kan voor u verholen bly-
 ven:

Ter-

Terwijl geen Rover zelfs oyt quade rancken
doed,

Wanneer hy voor den Throon des Richters
spreeken moet!

*Uum time, cui cura est ut videat te, & timendo
castus sis: Aut si peccare vis, quare ubi non vi-
deat, & fac quod vis.* Augustin. de Verb.
Domini 46.

II.

Op het selve subject.

WAer vind men' oyt een mensch, die niet en
sal beminnen

De Son, die soete lamp, dien trooster van de
sinnen?

Ghy sijt een soeter Son, ô allerhoogste Goed,
Geeft dat ick dan op u magh bouwen mijn ge-
moed!

III.

Op een Keersbrandende in de Son.

DIt Lightje dat het huys kan in der nacht ver-
lichten,

En troosten meenigh oogh, kan niet met al ver-
righten

In dese klare Son: dies staet het sonder vrugt,
Terwijl een meerder glans daelt door de
blaeuwe lught:

Hoe kan het aerdsche schoon den nieuwen mens
vermaecken,

Terwijl den Hemel komt zijn innigh herte raec-
ken?

Hy is een ander mensch, hy denckt op aerde
niet,

Nu hy met Stephanus den Hemel open siet!

IV.

Op brandende Toortsen in de Sonne.

Schoon duysend Toortsen sijn by klaren dagh
ontsteken,

Sy dienen by de Son noghtans niet vergeleken:
Het gout en maghtigh goed van desen ronden
ringh

Is by dien grooten God alleen een nietig ding.

V.

Op een dief in de Keers.

EN denckt niet dat de Keers sal helle stralen ge-
ven,

Soo langh daer eenigh dief sal in deselve leven:
De ziel heeft nimmer troost, daer in de sonde
woont:

Soo wert het sondigh quaed met enckel leet
geloont!

*Nunquam carebunt supplicio, qui nunquam volue-
runt carere peccato. Augustinus.*

Op

VI.

Op een Vyer-vonck.

Wie isser oyt geweest, die in de stoutste baeren

Kan door een wys beleyd een voncke vyers bewaeren?

En oghter, goede God, wat schaed een swaer tempeest,

Als ghy de minste gift bewaert in onsen geest?

VII.

Op het Vyer.

Al wat het heete Vyer maer aen en komt te raecken,

Dat soeckt het al te mael tot enckel vyer te maecten:

U wert, ô mensche Gods, hier metter daed geleert,

Wat ghy behoort te doen, wanneer ghy sijt bekeert!

VIII.

Op den Oceaen.

Schoon dat de Zee te met is sonder felle baeren,

En sonder eenigh leet laet meenigh Schepen vaeren,

Sy drukt een wyl daer nae selfs in een gantsche vloot

E 7

Door

Door haer onstuymigh schuym de verwe van
de dood :
Schoon dat een sondaer schijnt in soete rust te le-
ven ,
Het hert sal nimmermeer hem waere vreughde
geven ;
Syn rust is sonder lust , en naer een oogenblik
Baert dese flicker-vreughd hem des te meerder
schrick.

Spem vultu simulat , premit altum corde dolorem.
Virgil.

*Noli huic tranquillitati confidere , momento temporis
mare evertitur , & eodem die ubi luserunt navigia,
sorbentur.* Seneca Epist 4.

*Sardonius hic risus est : intus interim eos mordet
conscientia vermis , cauteriis omnibus acrior.*
Calvinus Instit. Lib. c. 3.

IX.

Op een hoop affsche aen den heert.

Hier schijnt een dooden hoop aen desen heert
te leggen ,
Hier weet men van geen roock , noch van geen
vyer te seggen :
Maer als men maer den grond met dese tange
raeckt ,
Dan siet men dat het vyer van stonden aen
ontwaeckt :
En werpt , ô mensche Godts noyt uwen geest
ter neder , De

De hitte van den geest die komt ten lesten weder:
En oordeelt nimmermeer, en oordeelt niet
te licht,

Als iemand niet en doet sijn aenbevolen pligt:
Het vyer dat voor een tijt lagh aen den heert ver-
borgen,

Ginnit als het wert geroert, en vlamd de naeste
morgen:

Al schijnt de mensche Gods by wijlen niet met
al,

Hy wert een deftigh helt als hy ontwaecken
sal.

*Fluctibus eripitur, mergi nequit, altior undâ est
Percaluit sancto cui semel igne jecur.*

Catius in Emblem.

X.

Opeen Land veel vande Sonne bestraelt.

HOe vrughtbaer is een Rijck, hoe vrughtbaer
sijn de daelen,

Wanneer de warme Son haer dickwils komt be-
straelen,

Hoe sught in tegendeel, hoe treurt dat 'gant-
sche land,

Wanneer de gulde Son is verre van der hand!

Daer God sijn heylsaem Woort heeft in een land
gefonden,

Daer wert alleen den ooght der zaligheyd ge-
vonden,

Maer daer dat heylsaem light sijn straelen niet
en schiet,

Daer

Daer woont onvruchtbaerheyd, en eeuwigh
ziel-verdriet!

XI.

Op aerdsche Heerlickheden.

HOe kan dat schoon Paleys, tot in de lucht
verheven,

Het herte vol vermaeck op deser aerde geven?

Al die dat hoogh gebouw hier met sijn oogen
raeckt,

Siet maer een leemen-hoop, gekooct en
hart gemaect:

Wat is het schoon gebouw van Vrouwelicke
leden

Meer als het nietigh stof, daer op de voeten
treden,

Schoon dat het beter is getempert na den eys,

Wat is, eylaes! wat is doch dit ellendigh
vleys?

Wat is het ros metael, dat in de naere kuylen
Heeft voor des menschen oogh veel eeuwen
willen schuylen,

Als maer een aerden-klomp wat beter toebe-
reyd,

Dat in des menschen hert soo diep begraven
leyt.

Wat is dat schoon gewaed, soo konstelick ge-
weven,

Daer aen veel duysenden met hare zielen kleven?

Een worm, eylaes! een worm die spint dien
saghten draed,

Die Princen tot cieraed om hare leden gaet:

En

En laet, ô mensche, noyt u met dien angel
vangen,

Die dese werelt laet in hare stroomen hangen:

Al wat de werelt geeft dat is een bitter soet,

Maer van den Hemel vloeyd een waer en suy-
ver goed.

XII.

*Op een Vogel-nestje, een Spinne-webbe
en een Hutje.*

HOe kan een Atheïst den Schepper oyt ontken-
nen,

Als hy dat groot Verwulf des Hemels gaet door-
rennen?

Die maer een nestje fiet, een webbe van een
spin,

Een hutjen in het woud, fiet daer een maeker
in.

*Nulla domus domino caruit, vos hancine tantam
Nullius Domini creditis esse domum? Owenus.*

Ipsa fabrica mundi predicat creatorem. Ambros.

*Ex visibilibus creaturis agnosce invisibilem creato-
rem. Chrysothomus.*

XIII.

Op drie Voorwerpselen.

EEn Krijghs-man is geneyghd te waegen lijf en
leven,

Op

Op dat hem dat gevaer magh buyten eere geven;
Een die den acker delfd, ontfiet nogh sineuw,
nogh wind,

Om dat hy in den sweet een schralen penning
vind:

Een die in schoolen leyt, die sal de wyshey
soecken,

Gelijck een rappe bye in meer als hondert boec-
ken:

Sal dan een Ridder Godts niet strijden om een
kroon,

Die vol van leven is, tot een genaden-loon?

*Certandum est: nulli veniunt sine Marte triumpho,
Et nisi certanti nulla corona datur.*

*Delicatus es, si hic vis gaudere cum seculo, & postea
regnare cum Christo. Hieronymus ad Helio-
dorum.*

XIV.

Op eenige Voorwerpselen.

Fonteynen drogen op met stroomen en rivie-
ren,

En mogen altijd niet door gantsche Landen swie-
ren,

Al sijn de weyden groen, sy werden eghter
schrael,

Al sijn de landen vet, sy werden eghter kael:
Het boom-gewas verolmt, de vrughten die
verrotten,

De Goud-en Silver-myn (de hemel van de sotten)
Al is hy wonder rijck, wert eghter uytgeput,

En

En doet den armen mensch voortaan geen
meerder nut :

God is alleen die vloet , die noyt komt op te
droogen ,

Hy stroomt in eeuwigheyd , op dat wy leven
mogen :

Hy is dat rijk threfoor van alderhande goed,
Dat reyne zielen laefd , en altijd voordeel
doet !

XV.

Op twee Voorwerpselen.

Schoon in een maghtigh bosch sijn meer als
duysend dieren ,

Dat bosch is haer genoegh om daer te mogen
swieren :

Schoon visschen sonder end sijn in de wilde
zee ,

Een zee die is genoegh voor al dat gladde vee :

Maer aen een gierigh mensch is noyt genoeg ge-
geven ,

Schoon dat hy alles heeft om wel te kunnen le-
ven :

Hy draefd , en sweet , en hyghd , terwijl een
ander rust ;

En is gedurigh aen op meerder goed belust !

Laet my , ô goede God , het hert tot reden voe-
gen ,

Laet my een stuckje broods , een koele beeck
vernoegen !

Een kleed van schapen wol , een slaepjen in
het groen ,

Dat

Dat sal my meerder deughd als alle schatten
doen!

Semper avarus eget. Horat.

XVI.

Op verscheyden Voorwerpselen.

DE Oyevaer die weet wanneer hy diend te ko-
men,
De Turtel-duyf, de Craen wert in haer tijt ver-
nomen:
Soo haest het bosch den mensch vertoont sijn
eerste groen,
Begind de Naghtegael, en komt het hulde
doen:
Het sijde-wormtjen heeft soo haest uyt 't ey ge-
keken,
Als het moerbefie-blad komt door de botten
breecken;
Komt eens de reghte tijt d'amandel-boom die
bloeyd,
De tulpe wert gesien, de soete roose gloeyd:
Een man die reysen wil, die sal den dagh ver-
kiesen,
Die wegen maectt en wil geen Sonne-schijn
verliesen:
Geen hamer wert gespaert terwijl het yser
blaeckt,
Want van het heet metael moet alles sijn ge-
maectt:
De sondaer maer alleen wil sijnen tijt vergeten,
En van een waer berouw niet in het minste we-
ten!

Ge-

Geluckigh is de mensch , die soo een leven
heeft ,

Dat hy dien grooten God altijt voor oogen
heeft !

Als ghy , ô eenwigh Goed , my met genade zeg-
gend ,

En van den Hemel af het soete Manna regend ,
Geeft dat ick dan myn vat soo wel besorgen
magh ,

Dat niet te vresen sy in uwen grooten dagh !

*in quo quemque invenerit suus novissimus dies , in
hoc eum comprehendet mundi novissimus dies ;
quoniam qualis in die isto quisque moritur , talis
in die illo judicabitur. Augustinus.*

XVII.

Op een Wind-moolen.

Oo haest de koele wind begint in 't zeyl te
waeyen ,

Die ick de vleugelen van dese Molen draeyen :

Soo haest de Heer sijn Geest tot ons van boven
send ,

Soo haest is oock het hert alleen tot hem ge-
wend.

Est à Deo ut velimus , ac ut valeamus. Augustin.

XVIII.

Op goude Dooskens.

N goude Dooskens sal de mensch een schat be-
waeren ,

En

En laeten ströo, en hoy, en vuylen modder
vaeren :

Sluyt dan, ô mensche Gods, den Hemel in
het hert,

En niet het aerdsche soet, dat enkel galle wert!

XIX.

Op een Keers ende een Stemme.

VAn dese Keers alleen sijn hondert aengeste-
ken,

En eghter sie ick haer het minste niet ontbreken:

Een stemme van een mensch gesproocken in
het oor,

Die krijghd oock even selfs by duysend man
gehoor:

Ghy kond, ô Soone Gods, ô Sonne der gena-
den,

Met uwen glans alleen de gantsche Kerck versä-
den,

Ghy kond door uwe wol, daer door ghy suy-
ver sijt,

Bedecken hare ziel, en maecken haer ver-
blyd.

XX.

Op twee Voorwerpselen.

GHy fiet hoe seer het kruyd is in den hofge-
wassen,

Door warme Sonne-schijn, door gulle lente-
plassen,

Gy fiet de schaduwen gevondert door den tijt,
Wan-

Wanneer gy voor een wijl van dese beyde sijt,
Maer op dien eygen tijt, terwijl de planten groe-
yen,
Terwijl de schaduwen op sonnē-wyfers spoeyen,
En wert de mensche niets, al sijn sijn oogen
klaer,
Of in het kruyd, of in de schaduwen gewaer:
Als God met sijnen geest komt in het hert gese-
gen
Als met een Sonne-schijn, en met een soeten re-
gen,
En uyt een milde gunst daer in aen alle kant
Heeft Myrrhe met Saffraen, en soet Caneel
geplant:
Heeft Calmus boven die, en veelderhande kruy-
den,
Veel beter als het kruyd gewassen in het Suyden,
Dan schijnt dat schoon gewas by wylen stil te
staen,
En in het minste niet met groeyen voort te
gaen:
Dies sught de lieve Bruyd, dies klaeghtse boven
maeten,
Om datse meend te sijn van haeren God ver-
laeten:
Maer als sy voor een wijl sigh oeffend in ge-
dult,
Bevind sy dat den hof met aen-was is vervult.

XXI.

Op twee Voorwerpselen.

Die aen een soete Maeghd sijn ziele komt te
binden, Sal

Sal buyten haer voortaan geen ruste kunnen vinden

Voor sijn verwonnen hert : hier baed geen medicyn :

Hier baed geen vrienden troost : sy moet de plaester sijn :

Wanneer de moeder is van 't teere kind geweken ,

En haer een wyle tijts heeft in een hoeck verstecken ,

Dan aght het geen gevley , of eenigh suykerriet :

Dan blijft het ongerust , tot het de moeder siet .

Wanneer de Soone Gods niet meer sijn honinghraeten ,

Syn melck , en soete most giet in de reyne vaten
Van sijne lieve Kerck , dan treurt de lieve
Bruyd ,

Om datse maer alleen in hem haer heyl befluyt .

Daer is geen troosten aen : hy moet de Trooster wesen ,

Hy die de wonde gaf , die moet het hert genesen :
Een woort van hem alleen , een aengename
lagh ,

Maeckt dat de gantsche ziel een Hemel hebben magh !

Hic potest auferre cordis mei dolorem , qui novit occulta . Inveni medicum , qui in calis habitat , & in terris spargit medicamenta . Hic solus potest sanare vulnera mea , qui nescit sua . Ambrosius .

Op

XXII.

Op groene boomen, met breede blaeden.

AL is de Soomer heet, de groot-geblaede boomen

Die kunnen haren brand met haren lommer tomen,

Die kunnen aen den mensch een groote weldaet doen,

Wanneer hy is vermoeyd, door haer gefegend groen:

En vreeft, ô mensche Godts, en vreeft niet voor de sonden;

Als gy den Soone Gods geniet met sijne wonden;
Dan rust de wraeke Godts met haren fieren gloed,

Wanneer de herten sijn besprenght met Christi bloed.

Dan wert de ziel gelaeft met enckel hooninghraeten,

Met wyn en soete most, bewaerd in reyne vaeten,

Met lieffelicke melck, en meenigh heylsaem goed,

Dat midden in de dood en helle voordeel doet.

Laet, soete Jesu, laet myn hert tot u genaeken,

Door grooten brand verdort, en sijn in u vermaecken:

Komt, soete Jesu, komt, en voeghd u nevens my,

Dan wert myn anghstigh hert van allen kommer vry!

XXIII.

Op een bars en kluytigh Land.

Een bars en kluytigh Land en moet men niet
besaeyen,
Indien men in den Ooghft wil goede vrughten
maeyen

Maer als een diepe ploegh is door het hert ge-
gaen,

Dan kan op soo een grond een schuer van
vrughten staen:

Geen vroolick sondaer kan God immermeer be-
haegen,

Maer die een braeck-land is, kan goede vrugh-
ten draegen:

Een sondaer door de Wet verslaegen in het
hert,

Die is de mensch, daer door dat God ver-
vroolickt wert!

XXIV.

Op drie Voorwerpselen.

TWee luyten nevens een die sullen met de sna-
ren

Een aengenaem geluyt in meenigh oore baeren,

Wanneerse sijn gestelt op een gelijcke maer,

Schoon dat de vinger maer op een van beyde
flaet:

Wanneer het vuyle swijn maer eens wert aen-
gegrepen,

Dan wert het gantsche rot als in het hert gene-
pen,

Dan

Dan komt het gantsch gespuys geloopt met
getier ,

Als of het redden wou het rede-loose dier :
Soo haest een schaep , een os , een peert van on-
se stallen

Is door een ongeluck in onsen put gevallen ,
Is ieder in de weer , en helpt het arme beest ,
Schoon hy noyt eygenaer daer van en is ge-
weest :

Sal dan een Christen niet sijn blyde met den bly-
den ,

Wanneer het met de Kerck gaet wel aen alle sijn-
den ,

Sal hy in tegendeel niet sijn haer metgesel ,
Wanneer de moeder treurt , en smelt in haer
gequel ?

Laet my , ô goede God , van herten sijn te vreden
Wanneer de vreughde stroomt in myne mede-
leden ,

Laet my oock nevens haer met blydschap , en
geschal ,

Alleen tot uwer eer , vervullen bergh en dal !

En laet my nimmer sijn gelijk de harde steenen ,

En laet my nimmer sijn als aengesette beenen ,
Als tanden van yvoor voor eenigh mond ge-
maeckt ,

Die sonder leven sijn , en die geen smerte raekt ?

Maer laet wanneer de Kerk is in een hel gesegen ,

Met dese lieve Maeghd myn herte sijn verlegen ,
Terwijl een Haman wert vervroolickt door
den wyn ,

Om dat het met haer schijnt gantsch op het
end te sijn !

Laet my doch uwen toorn naet heete traenen
stillen,

Om dat de Kercke lijf zelfs oock om mynent
willen,

En laet myn ingewand gelijk een harpe slaen,
Wanneer het met myn vleesch en bloed wil,
qualick gaen!

Ghy sijt, ô goede God, vervult met mede-lyden,
Wanneer het wilt gediert de Kercke komt be-
stryden,

Ghy sijt, ô Middelaer, bestreden aen het hert,
Als uwe Turtel-duyf vervolghd, en treurigh
wert!

Laet dan uyt my een beeck van bracke traenen
leecken,

Als uwe Tempelen door vyer sijn aengefteken,
Als huysen omgeruckt, als Steden uytge-
roeyd,

En als het is verdelghd dat eertijts heeft ge-
bloeyd:

Als Vrouwen sijn geschend, als kinders sijn ver-
treden,

En als het ingewant door honger wert bestre-
den,

Als al wat bitter is de lieve Kercke proefd,
En in een eenfaem dal sit in den geest be-
droefd!

*Quod non dolet cum pungitur, aut vellicatur, pro
putrido aut mortuo habetur. Augustinus.*

Op drie Voorwerpselen.

Geen Vercken sal den Mensch oyt voordee^l
konnen geven,
• Soo langh het vuyle beest sal blyven in het leven,
Geen mispels sijn bequaem voor dat sy sijn
• verrot,
En diese eerder wil, die wert met recht bespot.
Geen spaer-pot salder oyt in honger konnen baeten,
Als hy in sijn geheel wert van den mensch gelaten:
Wanneer een gierigh mensch wert uyt den
tijt geruckt,
Dan wert van soo een stam een sappigh ooft
gepluckt:
O Heere, laet myn hert een heyl-fonteyne wesen,
Myn handen een canael om armen te genesen,
Door mynen overvloed, soo langh ick geven
kan,
Soo langh ick in den tijt daer ben de meester van!
Ach! als eerst nae de doot daer van bedruckte
leven,
Dan wert het ons ontruckt, en niet door ons
gegeven:
Dat is het eelste gom dat uyt de bomen schiet,
En altijt ongeperst in reyne vaeten vliet!

Avarus nisi quum moritur, nil recté facit. Seneca
in Proverb.

Solus quas dederis semper habebis opes,

Op rijke Steenen.

Schoon dat het Oosten is vervult met rijke
Steenen,

Dat Land is niet so rijk gelijk de lieden menen :
De Soone Godts alleen in Nederland geplant,
Die maect het metter daed een wonder van
een Land!

Op Boomen in de Hooven.

Men sal een beter vrucht verwaghten van de
boomen

Die in de Hooven staen by gulle water-stromen,
En onder onse sorgh, als van dat maghtigh
hout,

Dat in de wildernis wert nimmermeer ge-
bouwd:

God wagt oock meer van ons als van de woeste
volcken,

Om dat hy over ons laet druypen sijne wolcken,
Om dat hy onder ons met sijne woorden
woont,

En ons daer in sijn heyl heeft naectelick ver-
toont.

Op een Boom met een Vruchtje.

En vrucht alleen bewijft het leven van de bo-
men,

Want

Want van een doode stam kan noyt een appel
komen :

En als het swack geloof ons maer een vrughtje
geeft

Dan toont het dat den m^on^sch den Aller-
hooghsten leeft.

XXIX.

Op een rijpe Druyf.

W At wert een edel nat geperft uyt rijpe Druy-
ven ,

Bequaem om uyt den geest het naere leet te
schuyven !

Wanneer de sondaer weent , dan vloeyt een
soeter wijn ,

Terwijl den Hemel selfs daer door kan vroo-
lick sijn !

Lachryma penitentium vinum sunt angelorum.
Bernhardus.

XXX.

*Op het singen der Vogelen , tegens het aen-
breecken des dageraeds.*

Siet ! hoe dit soete heyr is besigh met het sprin-
gen ;

Hoort ! hoe het nu ter tijt genegen is te singen !
Men hoort door bergh en dal sijn aengenaem
geluydt ,

Om dat de gulde Son den dageraet ontsluit :
Sou dan de lieve Kerck niet kunnen vrolick we-
sen ,

Terwijl een soeter Son komt over haer gerefen :
 Dat geeft de soetste vreughd , die oyt den ziele
 kendt ,
 Wanneer God op den mensch sijn gunstigh
 ooge wendt !

XXXI.

*Op een vliege , vallende in een engh-mon-
 digh hoonigh-glas.*

Siet dese dwaese vliegh door soeten traen be-
 drogen ,
 Terwijl de fiere bye daer door niet wert bewo-
 gen !
 Siet ! hoe sy veerdigh gaet na dit engh-halfigh
 glas ,
 Als of voor haer een heyl daer in gesloten was.
 Hoe weynigh weet sy nogh wat haer sal weder-
 vaeren !
Wat dat het valsche soet voor onheyl staet te
 baeren !
 Ach ! naer een kleynen tijt rolt sy van boven
 af ,
 En smoort nae kort gewoel in dat gesuykert
 graf !
 Schoon dat de sonde vlyt , en wiltse nimmer agh-
 ten ,
Want van die hoer is niet als droefheyd te ver-
 waghten :
 Hy valt , eylaes ! hy valt in enckel helfsch yer-
 dield :
 Die niet sijn fronsen toont , wanneer sy gunste
 biedt.

Laet

Laet my, ô goede God, tot allen tyden waec-
ken,
Op dat dit soet vergift myn hert niet magh ver-
maecken,
Want schoon de sonde selfs gelijk een Engel
spreekt,
Sy is het niet te min die lijf en ziel verbreekt.

XXXII.

Op een Vogel dicht by een net.

WAt magh de Vogel doch soo dicht by netten
sweven,
Want daer in wert gesien het eynde van het le-
ven:
Laet my, ô goede God, van boven treden af,
Want die haer dicht genaecht, die naedert tot
het graf.

XXXIII.

*Op een Papegaey, in een goude koy, in een
Prince-kamer.*

I S voor een Papegaey veel nutter en bequa-
mer
Te hangen in de koy in dese rycke kamer,
Als in het wilde wout te leven onbepaelt,
En daer in vrees te sijn te werden aghterhaelt.
Hier sal voor schraele kost het slaeven niet be-
hoeven,
Hier kan hy evenstaeg een lekker beetje proeven,
Hier wert het beest geleert te spreecken men-
schen-tael,

F 5

Hier

Hier leeft het door de vreughd, en schaetert
door de zael:

Hier fal de Coninck selfs het beest bywylen vie-
ren;

't Is dan veel beter hier, als in het wout te fwie-
ren:

't Is beter in het hof te wesen bly van geest,
Als in het woeste groen gelijk een lompe
beest:

Al is een Christen mensch de werelt afgereden,
En gaet ten dienste Godts besteden sijne leden,
Noghtans in desen dienst is hy niet als een
slaef,

Maer' groter als een Prins, en vryer als een
Graef.

*Fallitur egregio quisquis sub principe credit
Servitium nusquam libertas gratior exstat,
Quam sub rege pio,* Claudianus.

*O quam multos habet Dominos, qui unum, nempe
Christum, non habet!*

*Omnia qua prestari jubet Christus, non onerant nos,
sed ornant.* Salvian.

*Non est laboriosa, sed amabilis, & optanda hac ser-
vitus.* Augustin.

Deo servire est regnare. Idem.

XXXIV.

Op eenige Voorwerpselen.

DE Leeuwen van het wout die kunnen danck-
baer wesen ,

Als haer is eenigh goed van eenigh mensch be-
wesen :

Wanneer het gulde vat ontfanghd een Sonne-
schijn ,

Sal op dien ogenblick de weerflagh veerdigh
sijn :

Soo haest de gulde Son met haere blyde straelen
Komt in de Lente-tijt op soete bloemen daelen ,

Ontluyckt dat schoon gewas , en toont een
bly gelaet :

Het schijnt dat hem het hert uyt blydschap
open gaet.

De Tollenaeren selfs die sullen liefde plegen ,

Wanneer een Tollenaer sikh toont tot haer ge-
negen ;

Sal dan de mensche Gods niet met een danck-
baer hert

Ontmoeten sijnen God , als hy gesegend wert?

Almaghtigh Opper-vorst , uyt wiens oneyndig
wesen

De geest van alle dingh is in 't begin geresen ,

Uyt wien de zegen is, die lyf en ziel besproeyd,

Als uyt een volle zee voor uwen knecht ge-
vloeyd :

Geeft dat ick lijf en ziel aen u magh overgeven ,

Geeft dat ick u alleen van nu af moge leven ,

Op dat , dat minder is , my niet beschaemen
magh ,

Als eens verschynen sal die hoogh-befaemde
dagh.

XXXV.

Op drie Voorwerpselen.

Wie kan het ros metael met vollen monde lo-
ven,
Wanneer het niet en wert gesmolten in den
oven,
Gefuyvert in het vyer? waer wert de mensch
gesond,
Die noyt een naere dranck wil nemen in den
mond?
Die noyt sijn quelligh voght, en ongemene pla-
gen
Wil met een bitter sap uyt sijnen boesem jaegen?
Wie heeft het kromme riet oyt weder recht
gemaect,
Die sonder wringen dat met handen heeft ge-
raeckt?
Noyt isser eenigh mensch in ware vreughd ont-
loocken
Die niet en was getornt, en door de wet ver-
broocken;
Maer die verslagen is, en om de sonde treurt,
Die is alleen de man, die light en vreughd ge-
beurt.

XXXVI.

Op een Miere.

Siet! hoe de rappe Mier behertighd haere tij-
den! Sy

Sy diend haer van den Ooghst, en laet hem nimmer glyden :

Sy sorghd voor winter-tijt; sy toont sich als een helt

Om niet in hongers-noot te mogen sijn gestelt :

Ghy moet, ô Christen hert, dit beesje niet veraghten,

Ghy leert hier even selfs wat ghy oock moet be-
tragten :

Ghy leert hier neerstigh sijn op dat nae desen
tijt

Ghy in der eeuwigheyd by God mooghd sijn
verblyd !

*Aspice facundis inimicum messibus hostem,
Et piger exemplum sedulitatis habe.* Barlaeus.

XXXVII.

Op den Crocodil.

SOo langh de Crocodil behoud sijn wrede le-
ven,

Wast hy geduerigh aen, gelijk'er wert geschre-
ven,

En krijghd een maghtigh lijf: wel aen dan,
edel hert,

Maeckt dat ghy even so in deughden meerder
wert.

DAer gaet de Gild-os heen, verciert met roose-
kranffen:

Daer hoort men trom en fluyt, daer fiet men
kinders danffen

Rontsom het vette beest: daer florpt hy foe-
ten wyn,

Daer kan hy door het spel in volle vreughde
sijn:

Maer agh! de Slaghter volghd: de kans die sal
verkeren,

Het byl dat sal het beest in korten tijt verteren,
Dat nu soo moedigh is! schoon dat het wert
gevleyd,

Daer is voor hem op 't lest een bitter leet be-
reyd!

En wilt, ô mensche, niet nae dese werelt tragh-
ten,

Want van dien boom is niet als galle te verwag-
ten,

Al schijnt hy soet te sijn: al schijnt de blyd-
schap groot,

Haer nae-Imaeck op het lest die is de tweede
dood.

Schoon dat het vuyle swijn eet eeckels van de
boomen,

Het fiet niet eens om hoogh waer van deselve
komen. Schoon

Schoon dat een sondigh mensch den segen
Godts geniet,
Heeft hy een oogh dat op den Hemel niet en
siet.

XLI.

Op een Padde.

DE gantsche werelt sal een ieder een betuy-
gen
Dat niemand is geneyghd het padden-bloed te
suygen;
Wat mag de mensche dan op sonde sijn beluyst,
Terwijl een grooter quaed in dese padde rust?

XLI.

Op een Kick-vorsch.

Wat magh de mensch soo seer op deser aerde
treuren?
Om dat hem nae sijn sin niet alles magh gebeu-
ren?
Want schoon de Kick-vorsch heeft nogh wol,
nogh eenigh hayr,
Hy maectt nogh evenwel een wonder bly ge-
baer.

XLII.

Op een Civet-bosje.

Een bosje van civet dat kan sich ver versprey-
den,
Dat kan een soeten geur voor huys en kas be-
reyden: Wan-

Wanneer een Christen doet sijn Christelicke
 plight,
 Dan wert een buerte selfs door soo een daed
 gestight.

XLIII.

Op verscheydene Voorwerpselen.

Hier straelt een kleyne born, daer vloeyen
 groote stroomen,
 Hier staet een teere spruyt, daer bloeyen hooge
 boomen,
 Hier is een tanger kind, daer gaet een dapper
 man,
 Die met sijn wesen selfs een leeuw verschric-
 ken kan:
 Den Hemel is verciert met kleyn, en groote
 lichten,
 Die haer bevolen werck getrouwelick verrich-
 ten;
 Hier woont een maghtigh Prins vervult met
 overvloed,
 Daer leeft een ander man, en is een arme
 bloed:
 Men kan oock in de Kerk sien diergelijcke trap-
 pen;
 Men siet het eene lit voor by het ander stappen,
 In kennis, in geloof, in veele gaeven meer,
 Om dat het soo beliefd dien grooten Opper-
 Heer:
 Hier is een Abraham, een Hooftman over hon-
 dert,
 Een Cananeesche vrouw: wie staet hier niet
 verwondert, Als

Als hy haer sterckte fiet? daer treurt een teder
hert,

Om dat een swack geloof daer in gevonden
wert:

Laet dan, ô goede God, my noyt een oordeel
vellen,

Daer door sikh over my de swacke mogen quel-
len,

Maer laet my sien op u, die het gekroockte
riet

Noyt breeckt, maer evenstaegh een milde
gunste bied!

Laet my, terwijl ick ben een van de minste spruy-
ten,

In uwe kragt alleen myn eenigh heyl besluy-
ten,

En hangen aen de hulp van uwen reynen
geest,

Die altijt een pilaer der swacken is geweest!

Laet my niet moedeloos ter aerden nederfinc-
ken,

Al magh een sterck geloof niet in de ziele blinc-
ken,

Terwijl de minste schat, die ghy den uwen
geeft

Veel meerder luyfter als de Sterre-kamer
heeft!

XLIV.

Op drie Voorwerpselen.

ALs ghy den Fisch begeert, ontsiet geen wa-
ter-stroomen,

Als

Als ghy de Rosen wilt, en vreeft geen doorne-
boomen,

Als ghy sijt eenighsints beluft op hoonigh-
raet,

En vreeft den angel niet, al is den angel quaed:
Die hier op aerden soeckt een leven sonder ly-
den,

Een vreughde sonder leet, een kroone sonder
strijden,

Die is niet wel bedaght: geluckigh is de man
Die in een helle selfs een Hemel soeken kan!

X L V.

Op twee Voorwerpselen.

GEen slibberigen voet en magh men oyt be-
trouwen,

En op een rotten tant en magh men nimmer
bouwen,

Want als men om de hulp van dese beyde fugt,
Bevind men dat sy haer begeven op de vlught.
Men moet sijn hoope noyt op goud en silver
wetten,

Maer op dien grooten God in swaere tijden set-
ten,

Want als het aerdsche goet den armen mensch
begeeft,

Dan siet men dat alleen God voor de Vromen
leeft.

Op

XLVI.

Op drie Voorwerpselen.

EEn mensch die honger heeft sal niet te beter wesen,

Schoon hy een ander fiet door brood daer van genesen :

Waer baet het schoon men fiet een zee van overvloed ,

Als sonder eenigh nat het herte sterven moet :
De Peerlen in het oog , al sijns sckone saeken,
Die konnen nimmermeer den mensche rijcker maecken ,

Maer in het tegendeel een Peerel in de hand ,
En tot een soet gebruyck , is hem een edel pant.

Al is de Soone Godts een Heyl van sijne Schae-
pen ,

Al isser rust en lust alleen in hem te raepen ,

Al is hy AL in AL , het baed dogh eghet niet

Als met een waer geloof de ziel hem niet en fiet.

XLVII.

Op een gierigh Mensch.

WAt is een gierigh Mensch een monster op der aerden ,

Het goud is meer by hem , als eygen bloed in waerden :

Hy draefd , en sweet , en hyghd , en juyghd
als hy bedrieghd ,

En hy is noyt geruft , dan als de duyvel wiegd !

Op

XLVIII.

*Op een onbekommert kind over zijn
onderhoud.*

EEn teder kind dat leyd een onbekommert le-
ven ,
En sal de gantsche sorgh den Vader overgeven :
Die met den Hemel dan gedurigh aen ver-
keert ,
Die wert oock van een kind een nutte les ge-
leert :
Die moet niet al te seer voor swaeren honger
vresen ;
God die de Vader is , sal oock de voeder wesen :
God die een Koninckrijck aen sijne kudde
geeft ,
Sal sorgen voor de spys , waer door het lig-
haem leeft.

*Fide Deo , corpus qui dedit , illud alet. Alstedius in
casibus.*

Qui dabit regnum , non dabit viaticum ? August.

XLIX.

*Op een vlughtenden en overwinnenden
Velt-overste.*

MEt vlughten heeft by wijl een Velt-heer veel
bedreven ,
En aen den gantschen staet een nieuwe kraght
gegeven :
Met vlughten is by wijl een maghtigh Heyr
gevelt ,

Dat

Dat niet te schroomen schein voor openbaer
gewelt:

Met vlughten kan men selfs de swaerste sonde
toomen,

Die voor de kraghten selfs van helden niet en
schroomen:

Gelukkig is de man, die so den strijt begint,
Dat hy met vlughten selfs den vyand over-
wind!

*Fugiendo peccata vincuntur. Multi saepe in bello fu-
giendo vicerunt cum parthis. Et Alcibiades in
convivio Platonis existimavit, non minoris vir-
tutis esse bene fugere, quam graviter pugnare.*
Clariss. D. Hoornbeek in Theologia Practica.

L.

*Op een Moeder schijnende haer kind te
willen verlaten.*

Geen Moeder is geneygd haer Schaepje te ver-
laeten,

Al schijnt het dat sy dat wil werpen op de stra-
ten:

Sy wil alleen besien hoe seer sy wert bemind,
Wanneer sy schijnt te gaen van haer beminde
kind:

Noyt sal de goede God van sijne Kercke treden,
Al schynt hy dat te doen: Hy wil door haer ge-
beden

Syn kraghtigh aengerand: hy schijnt van haer
te gaen,

Wanneer hy willens is deselve by te staen.

Fin-

Fingit mater se filium, quem in ulnis gestat, in terram dejecturam, ut ipsi tenacius hareat. Simon Cass. in Euang. l. 14.

Non deserit ut deseratur. Idem in Euang. lib. 8.

Deserit potius ne deseratur; ideo videtur deserere, quia non vult deseri.

Quid est seruo, dimitte me dicere, nisi deprecandiam prabere? Gregor. Moral. lib. 9.

Ne furdum agas: non exaudit ad voluntatem, sed exaudit ad salutem. Augustinus.

L I.

Op een Schipper.

MAeckt touw, maeckt kaebels los, en laet
het ancker lichten
Als ghy wilt uwen loop naer Oost of Westen
richten;
Maeckt u van sonden vry, en van des werelts
foet,
Als ghy hier boven soeckt een onbegrepen
goed!

L II.

Op verscheydene Voorsverpselen.

DE dagh sterft in de naght, en kryghd sijn
eerste wesen,
Wanneer de naeste Son is wederom gerezen,
De

De Maen legt ieder maend sijn hellen luyfter
af,

En komt dan wederom verryfen uyt het graf:
Wanneer de Sonne schijnt, dan sal de Ster ver-
dwynen,

• En alse weder wijckt, dan false weder schijnen:
De vier getyden van het jaer die gaen te niet,
En leven wederom, gelijk een ieder fiet:

Wanneer de Lente komt, dan krijghd het aerd-
rijk leven,

Dat in den winter storf, dan weet het ons te ge-
ven

Het gras, de schoone blom, en meenig edel
kruyt,

Dat met een stijve stem roept sijnen Schepper
uyt:

De vlieghe, en meenig swerm door rym en vorst
verflaegen,

Die krijgen nieuwe kraght in saghte lente-dae-
gen:

Het graentje dat verstorf, rijst weder uyt het
velt,

En is tot ons behoud met meenigh graen ver-
felt:

God, die alleen hier in sijn kraghten komt be-
wysen

Sal oock eens in dien dagh ons lighaem doen
verryfen,

Dat door de bleecke dood was als een bloem
gepluckt,

En in het duyster graf met sijnen boogh ge-
druckt.

En vreeft dan, mensche Gods, en vreeft niet
voor het sterven, Want

Want in dat eygen vleys salt ghy den Hemel er-
 ven,
 En sien den Soone Gods, dien soeten Bruyde-
 gom,
 En sijn hem als een Bruyd van herten welle-
 kom!
 Al moet het vleesch als stof verstuyven door de
 winden,
 Al moet het hier in vyer een droevigh eynde vin-
 den,
 Of in een woeste zee: al spijsst het meenigh
 pier,
 Dat alles let nochtans den Schepper niet een
 fier.
 Laet my, ô goede God, den dood dogh nimmer
 vresen,
 Om dat, als ick verhuys, myn geest sal by u
 wesen,
 Om dat myn lighaem maer sal slaepen voor
 een tijt,
 En dan de gancsche mensch sal leven daer ghy
 sijt!

LIII.

Op verscheydene Voorwerpselen.

Soo haest als iemand is gevallen in de stroo-
 men,
 Soeckt hy van stonden aen daer weder uyt te ko-
 men:
 Soo haest als iemands huys raeckt in den min-
 sten brand,
 Neemd hy van stonden aen den emmer in de
 hand: So

Soo haest ghy onvoorfiens vergift hebt ingefogen,

Wert ghy tot tegen-gift van stonden aen bewogen

Soo haest het scherpe stael het lichaem wonden geeft,

Maeckt alle man dat hy daer voor een plaester heeft :

Men laet geen moordenaer oyt in den huysen blyven,

Men sal een fellen dief van stonden aen verdryven,

Men berghd niet voor een uur een vyand vanden staet,

Maer bonst ter deuren uyt dat algemene quaed :

Sal dan een Christen mensch in snoode sonden vallen,

En gantsche jaeren langh daer mede willen malen!

Sal hy dat vuyl gespuys niet jagen uyt het hert,
Terwijl een eeuwich leet daer door verkregen wert?

Geen gronde-loose zee, schoon sy beneemd het leven,

Kan aen den gantschen mensch soo grooten onheyl geven;

Schoon dat een ieder een met recht de vlammen vreesst,

Nogh sijn sy niet soo quaed als sonden vorden geest:

Al kan het draecken-bloed het levens-sap verteeren,

G

Schoon

Schoon een verrader kan geheele landen deeren,
 Sy hebben evenwel nog by de fonde niet,
 Om dat van haer alleen stroomt tijdelick ver-
 driet.
 Laet my van menschen dan een nutte lesse lee-
 ren,
 En tot u maer alleen, ô Heer, myn herte kee-
 ren,
 Laet my, wanneer gy spreeckt van herten sijn
 bereyd,
 En in de rechte baen van stonden aengeleyd!
 Laet my van dagh tot dagh geen droevigh uytstel
 maecken,
 Op dat geen hardigheyd myn herte mooge raee-
 ken,
 Op dat het beeckje niet magh werden tot een
 stroom,
 Op dat het rysje niet magh werden tot een
 boom!
 Op dat ick niet en magh myn schult by u ver-
 swaeren
 En uyt het eene quaed niet in het ander vaeren,
 Laet doch, ô goede God, laet doch gedurigh
 aen
 Myn korte levens-tijt my voor het ooge staen!
 Ach! wat is van den mensch: hoe haest is hy ver-
 dwenen,
 Hy gaet seer schielick uyt, die helder heeft ge-
 schenen,
 Gelijk een klaere keers, gegeesselt van den
 wind:
 Hy is een teere bloem, de beste die men vind.
 Laet my, ô eeuwigh heyl, soo voor u aenschyn
 leven, Dat

Dat ick myn lyf en ziel aen u magh overgeven,
Terwile dat het is de rechte vindens-tyt,
En ghy nogh by der hand met uwe gaeven sijt!
Laet my het beste deel van myne korte jaeren
Alleen tot uwer eer, ô goede God, bewaeren,
Geeft, Heere, dat ghy wilt, en eyscht dat
ghy begeert,
Dan wert ghy met den lof van uwen kneght
vereert;

LIV.

Op een Man veroordeelt op de Galge.

NOyt leeft een man gerust, veroordeelt om
te hangen,
Maer is als met den dood geduerigh aen bevan-
gen:
Hoe kan het herte dan, dat niet met allen
deughd,
En dat een hel verwacht, oyt leven in de
vreughd?

LV.

Op een wellustigh Man.

Siet! hoe die arme mensch wil in de werelt le-
ven,
En aen het aerdsche draf sijn innigh herte geven!
Siet! hoe hy tarwe noemt en most sijn eenigh
goed,
En daer op heeft gebouwd de kraght van sijn
gemoed!
Het soete snaeren-spel, het snoode masquerae-
den,

Het banquetteren kan hem nimmermeer verfaeden :

Geen arbeyd wert ontsien , geen onkost wert gespaert ,

Als hy maer krijgen kan dat hem een vreughje baert !

Hy wil swaermoedigh bloed uyt sijne ziele bannen ,

Hy wil de snaer van lust op hooge toonen spannen ;

Hy toefd sijn oogh en oor , hy streelt sijn reuck en smaeck ,

En noemd wat werelt heet een uytverkooren saeck !

Laet my , ô goede God , myn dwaese lusten tomen ,

Om dat na korten tijt de boose dagen komen !

Laet my dat soet vergift vertreden met den voet ,

Dat met een eeuwigh leet hier namaels wert geboed !

LVI.

Op een eergierigh Man.

Siet ! hoe eergierigh bloed dien armen Man betovert :

Siet ! hoe een losse droom heeft sijnen geest verovert :

't Is eere die hy soeckr , die dese werelt geeft ,

't Is eer waer by alleen sijn dwase ziele leeft :

Schofferen , moort , verraet , geweld , en dertel brassen

En

En meer van desen aert, die noyt de vroomen
passen,

Die sijn hem suycker-soet! hy agt de sonde niet,
Als hy maer op den naem van dese werelt siet.

Maer waerom, domme mensch, soo tot die eer
bewogen

En niet een hooger goed gedurigh in de oogen?
Roemt ghy in s'Coonincks gunst? Ach die
heeft haest gedaen,

Die kan oock door een rym, gelijk een bløem
vergaen!

Roemd ghy in uwe kraght? de kraght die sal ver-
vallen,

En sijn in Reusen selfs ten lesten niet met allen:

Roemd ghy met vollen mond op goud en
maghtigh goed?

Ach! die sijn anders niet als maer een ebb' en
vloed:

Roemd ghy in uwen vriend, soo seer tot u gene-
gen?

't Was beter dat ghy had van desen roem ge-
swegen;

Want eer een nieuwe Son het naeste velt be-
straelt,

Kan hy met sijn gemoed van u sijn afgedwaelt:

Wilt my, ô goede God, door uwen geest beke-
ren,

Op dat ick maer alleen u magh van herten eeren,

Op dat ick roemen mag, so langh ick, Heere,
ben,

Om dat ick u alleen, en uwen Soone ken!

Laet door eergierigh bloed myn herte nimmer
mallen,

G 3

Op

Op dat ick niet en magh ter hellen nedervallen,
 Op dat ick niet en magh met Eva sijn verrast,
 Als op een losse schim myn dwaele ziele past!

*Dominare tu tumidus, spiritus altos gere: sequitur
 superbos à tergo Victor Deus. Seneca in Hercule
 Furente.*

*Considera unde venis, & erubescere ubi es, & inge-
 misce quò vadis, & contremisce. Bernhardus.*

LVII.

Op een droncken Man.

Die Man heeft voor den dagh begonnen seer
 sterck te drincken,
 En in sijn buyck een kuyp van wynen laeten sinc-
 ken

En soo een langen tyt gedwaelt in desen vloed,
 Dat gantsch ontsteken is sijn innigh herten-
 bloed.

Wat kan de snoode daed van desen man bedec-
 ken?

Magh hy met overdaed sijn arme ziel besmetten
 Om dat hy is gewoon te swimmen in de wyn?

Neen; die het quaed verswaert, moet des te
 snoorder sijn:

Magh hy gedurigh aen de druyve-traenen meu-
 gen,

Om dat hy is bequaem te drincken stercke teu-
 gen?

Neen: die in stercken dranck sich toont gelijk
 een helt,

Wert

Wert door het oordeel Gods te kragtiger ge-
velt.

Magh hy tot overdaed sijn gantsche lyf besteden,
Om dat de gulfigheyd by veele wert geleden,

By veele wert geliefd? neen: hy doet meer-
der quaed,

Die in het quade pad van boose menschen
gaet:

Hy sondighd tegen God, den Schepper aller din-
gen,

Die tot een Bacchus-strijt de leden soeckt te
dwingen,

Hy sondighd tegen dat, dat ons de Schepper
geeft,

Die tot des Scheppers smaet daer in behaegen
heeft:

Hy sondighd even selfs met uytgestreckte le-
den

En tegens lyf en ziel, die vyerigh wil besteden

Den tijt aen soo een quaed; en vind voor
troost verdriet,

Als hy nae rechten eysch het schepsel niet ge-
niet!

Laet my, ô goede God, het schepsel soo gebruy-
ken,

Dat ick gedurigh aen magh als een roos ontluyc-
ken,

In waere danckbaerheyd: dat ick gedurig aen
Magh voor u aengesicht tot uwer eere staen!

Speent my gedurigh af van sulcke boose men-
schen,

Die voor het morgen-root nae stercke draneken
wenschen:

Ontsluyt myn innigh oor, als my de wyse
 slaet,
 Als door het brose vleesch myn voet niet regt
 en gaet!
 Laet my door uwen Geest seer kraghtigh sijn be-
 wogen,
 Om u gedurigh aen te draegen in myn oogen:
 Laeft my, ô Heyl-fonteyn, door uwe soe-
 tigheyd,
 En maect myn hert alleen tot uwen dienft
 bereyd!

*Ebrietas est blandus daemon, dulce venenum, suave
 peccatum, quam qui habet, se ipsum non habet,
 quam qui facit, peccatum non facit, sed ipse totus
 est peccatum. Augustinus.*

LVIII.

Op een gierigh Mensch

EEn gierigh Mensch wil sijn in het goud be-
 graeven,
 En met dat geele slick sijn innigh herte laeven,
 Syn eenigh wit dat is gedurigh ryck te sijn,
 Schoon hem de rijkdom geeft een ongemene
 pyn:
 Hy spreeckt in dese tael: sal ick geen goud be-
 geren,
 Sal ick dien lieven vriend van myne deuren we-
 ren,
 Ach! die dit leven maer ter degen oversiet,
 En vind geen vaster troost als dat hy die geniet:
 Wie magh in bitter leet sijn vrienden oyt betrou-
 wen,
 Ter-

Terwijl men meenighmael de liefde fiet verkouwen ?

Wie fiet niet dagh op dagh , dat meenigh vriend versterfd ,

't Is dan het goud alleen daer van men trooft verwerfd.

Het goud dat is het nat , waer door de herten leven ,

Het goud dat kan alleen het hert een hette geven ,

O Mammon , ghy alleen sijt uytermaeten soet ,

En doet een ieder een in sijne quaelen goed !

Het goud dat is het bloed , de ziele van de menschen ,

Het goud geeft aen den mond wat hy sou konnen wenschen ;

Het goud geeft wilt gebraed , het goud geeft marcepyen ,

Het goud stort in de sehael den uytgelesen wyn :

Schoon uyt haer Vaderland de menschen sijn verdreven ,

Ghy kond nogh evenwel seer blyde daegen geven ,

O weerde met-gesel ! ghy sijt een laeffenis ,

Schoon iemand by den Turck seer vast gebonden is ?

Ghy sijt het dier rantsoen : ghy kond de krancke styven ,

Ghy kond wat droefheyd heet uyt desen boesem dryven :

Ghy kond in allen noot ons sijn een toeverlaet ,

G 5

En

En daer de deughd is stom, daer weet uw
 stemme raet!
 Het goud, alleen het goud en laet ons niet ver-
 legen:
 Wel aen dan, myne ziel, sijt tot dien schat ge-
 negen!
 Omreyft het land, doorploeghd de allerwoet-
 ste zee,
 En groet den Indiaen aen sijne gulde ree:
 Bedrieghd, verraed, en sweert om desen vriend
 te krijgen,
 Die noyt tot uwen troost genegen is te swijgen,
 Die u sal uyt het stof verheffen tot een staf,
 Schoon u geen hooge stam een hellen luyster
 gaf!
 Het goud alleen dat is een van de beste saecken,
 Die u aensienelick op aerden kunnen maecken;
 Het goud alleen dat brenghd meer vrienden
 aen den dagh,
 Als iemand bloemen oyt in wyde velden sagh.
 Het goud bepleyd de saeck, wanneer gy diend
 te rechten,
 En kan den Richter selfs op sijnen Throon be-
 veghten:
 Het goud dat geeft'et al dat iemand hebben
 kan:
 Het goud, alleen het goud dat maeckt de regte
 man!
 Wat magh geleertheyd doch op aerden willen
 praelen,
 Sy doet den mensch geen goed, als in de gulde
 zaelen:
 Het goud, het eeuwigh goud geeft luyster aen
 't geslaght, Schoon

Schoon u de bleecke dood heeft in het graf ge-
braght!

Wat kan Godvrugtigheyd den armen mensche
baeten?

• Het goud dat is de korst van duysent hoonigh-
raeten:

Kiest ghy, ô myn gemoed, kiest ghy het edel
goud,

Dat is 't dat jaeren langh u volle schueren
bouwd:

Maer, ach! ellendigh mensch, wat sal het kon-
nen helpen

Schoon ghy met desen schat sult koffers over-
stelpen?

Wat sal het ros metael, verkregen met geweld,
Den sondaer voordeel doen, als God het oor-
deel velt?

Ghy dwaes! in korten tyt sal uwe ziele scheid-
en, Sal u het helsch gespuys in naere kuylen leyden,
En u, van als beroofd, daer op ghy waert
belast,

Gaen storten in een vyer, dat noyt en wert
gebluft!

Wat sal dan goud en goed, wat sal het kunnen
baeten

Wat sult ghy dan voor troost verwerven van de
staeten,

Die ghy op aerden hadt? wat sal in uwe pyn

De werelt dan met goud, en alle peerlen sijn?

Laet my, ô goede God, het scep sel noyt be-
trouwen,

Laet my op u alleen een vast vertrouwen bou-
wen,

Laet my terwyl ick leef, laet my gedurig aen
Met myn geheel gemoed tot beter dingen
gaen!

Laet my gedurigh aen u dragen in myn ooggen,
Laet my gedurigh aen na uwen hemel poogen!

Daer is de beste schat, die roeft noch motte
schend,

Die noyt een dief, of vyer, of waeter van ons
wend!

— *Quid non mortalia pectora cogis auri sa-
cra fames.* Virgilius.

*Multis parasse divitias, non finis miseriarum fuit,
Sed mutatio.* Senec.

Onnis copia, quae non est Deus meus, mihi est egestas.
Augustinus in Soliloq.

LIX.

Op gesmolten Goud.

DIt Goud dat in het vyer heeft voor een tyt ge-
legen,
Heeft door den heeten gloed een beter glans ge-
kregen:

Ach! waerom is de mensch tot voorspoed soo
gefind,

Terwyl hy in het Cruys een grooter zegen
vind!

LX.

Op een Fonteyne.

Fonteynen kunnen noyt den vuylen dreck ver-
draegen,
Maer sullen hem terstont uyt haeren boesem jae-
gen:
Noyt rust een Ridder Gods voor dat de sonde
scheyd,
En voor den Hemel sy een nette geest bereyd.

LXI.

Op een Diamand in het slijk gevallen.

Al quam die Diamand in modder neder sijgen,
Hy wou nogh eghter niet met sijnen luyfter
swygen,
En schoon een reyne ziel moet daelen in een
hel,
Noch blyft haer helle glans haer lieve met-
gesel.

LXII.

Op een Buermans Huys in brand.

Terwyl u Buermans Huys komt in den brand
te raecken,
Moet ghy voor alle ding de naere vlamme staec-
ken,
Want soo ghy nu ter tijt niet haestigh toe en
fiet,
Sal in een ogenblick oock naecken u verdried:
Als

Als God zijn straffen laet op Landen nederdaelen,
Die met haer Steden selfs aen uwe grensen pae-
len,

Dan wert, ô sondaer, oock voor u een straf
bereyd,

Soo gy niet metter haest een ander leven leydt.

Tunc tua res agitur paries cum proximus ardet.

Subitò tollitur, qui diu toleratur. Gregor.

Curvat penitentia, ne praecurrat sententia. Petr.
Chrys. Serm. 167.

LXIII.

*Opeen Bootje, dat opgebraght wert tegens
den stroom.*

OP, dapper Boots-gesel, nu is het tijt te roe-
yen,

Want soo gy nu ter tijt geen armen wilt ver-
moeyen,

Dan is het al bekaeydt: Aensiet hoe dat de
vloed,

Als gy maer weynigh rust, het Schuytjen
deynsen doet!

Het is, ô mensche Gods, geen tijt om oyt te
rusten,

Als ghy uyt dese zee traght nae de boven kusten:

Hier moet men tegens stroom, en winden
roeyen aen,

Hier moet men tegens vleesch en bloed ten
stryde gaen.

Op

LXIV.

Op de reuck van een Vat.

DE Mensch die wert bekend wanneer hy komt
te spreecken ,

Want door de tonge wil het innigh herte breecken :

De reuck alleen bewijft of in een aerden vat
Een vuyle modder schuyt , of reyn en edel
nat.

LXV.

Op twee Voorwerpselen.

AL is de Dief geboeyd , nog denckt hy aan het
steelen ,

Noch wenscht hy met sijn rot een vetten roof te
deelen ;

Al leyt de felle wolf geketend aen den band ,
Noch wenscht hy evenstaag een schaepken in
den tand :

Schoon dat een sondaer niet magh snoode ranc-
ken plegen ,

Door schaemte ingetoomd , en voor de straf
verlegen ,

Syn hert wert evenwel gekittelt door dat soet ,
Dat hy een wyle tijts door noot-dwangh my-
den moet.

Gelukkig is die mensch , gelukkig boven maeten,
Die uyt een diepen haet de sonde weet te laeten ,

Die uyt een reyne sught , tot sijnen Opper-
Heer ,

De

De sonde (dien Tyran) niet soeckt te dienen
meer!

LXVI.

Op een goede Boom.

GElijck de goede Boom sal goede vrughte dra-
gen,
En met sijn sappigh ooft een drooge borst be-
haegen,
Soo geeft hy met de vrught oock aen den
mensch het zaedt,
Dat met een nieuw gewas het gansche velt be-
slaet:
Als ghy, ô Christen hert, sijt uyt den dood ge-
togen,
En tot het leven Godts met lijf en ziel bewogen,
En goede vrughen baert rust dan nog dagh,
nogh nacht,
Voor dat den even-mensch oock God sy toe-
gebraght!

LXVII.

Op Adder-vleesch.

MEn fiet een Adder-beet door Adder-vleesch
genesen,
Wanneer het wel bereyd sal nae de kunste we-
sen;
Men fiet dat even selfs de swakheyd voordeel
doed,
En uyt een Christen jaeghd het opgeswollen
bloed.

Op

LXVIII.

Op eenige Voorwerpselen.

MEn fiet de Seven-ster vereenighd t'samen
sweven,
Men fiet de Vogelen in soeten vreden leven:
De Beeren van het Woud, de Schapen van
den stal,
De Beyen in den korf sijn eenigh over al:
De Mieren in het velt, de boosen met de boosen:
Sal dan een Christen niet van schaemte moeten
bloosen,
Als hy gedurigh aen (beswangert met fenyn)
Gelijck een Jismaël, sal ver van vreden zyn?
Wilt my, ô goede God, een vreedsaem herte
geven,
En laeten als een lam met mynen naesten leven,
En liever sijn bereyd te lyden sonder schult;
Als dat ick soude sijn van twist-sught opgevult!
Wilt my door uwen Geest tot vreden toebereyden,
En in die soete deughd myn leve-daegen leyden,
Op dat ick eyndelick magh sijn met blygeschal,
Daer, waer geen felle twist, geen oorlogh
wesen sal!

Op

Op een wederspannigh Peert.

HEt wederspannigh Peert wert des te meer ge-
 flagen,
 En kan noch evenwel her jock niet van sich jae-
 gen;
 Syt lytsaem, mensche Godts, als God met
 roeden slaet,
 Want die onlytsaem is behaelt een grooter
 quaed,

*Ferre decet patientur omnis, quod ferre necesse est;
 Qui jacet invitus durius ille jacet.*

Op drie Voorwerpselen.

Wie kan het ros Metael met vollen monde
 looven,
 Wanneer het niet en wert gesmolten in den o-
 ven,
 Gesuyvert door het vuyr? waer wert de
 mensch gefond,
 Die noyt een naere dranck wil nemen in den
 mond,
 Die noyt sijn quelligh voght, en ongemeene
 plaegen;
 Wil met een bitter sap uyt sijnen boesem jaegen?
 Wie heeft het kromme riet oyt weder recht
 gemaect,
 Die sonder wringen dat met handen heeft ge-
 raeckt?

Noyt

Noyt isser eenigh mensch in waere vreughd ont-
loocken,
Die niet en was getornt, en door de wet ver-
broocken,
Maer die verslaegen is, en om de sonde treurt,
Die is alleen de man, die light en vreughd
gebeurt.

LXXI.

*Op wereltsche Menschen, haere overge-
koomene ellenden verscheydentlick versettende.*

Siet! hoe sich nu ter tijd die boose menschen
draegen,
Terwyl den Hemel sendt de langh-verdiende
plaegen:

Hier singhd een sonder-sorgh gelijk een Nag-
regael

Soo dat sijn helle stem klinckt door de gant-
sche zael:

Daer neemt een monster-dier behulp van Ryn-
sche-druyven,

En soeckt daer door het leet uyt sijn gemoed te
schuyven,

En ginter sitt'er een, die in sijn swaer gequel
Het hert vermaeken wil met vroolick snaren-
spel:

Laet my, ô goede God, in dese kommer-tyden,
Tot u met myn Gebed in vollem yver ryden,

Om troost in myn verdried: dat is de reghte
voet,

Die herten vroolick maect, en landen voor-
deel doet.

Op

LXXII.

Op een Schoorsteen-zeeger.

AL wie zijn Sondaeghs-kleed wil nu ter tijt be-
 waeren,
 Die laete desen man voor alle dingen vaereir,
 Want soo daer iemand is, die hem te seer ge-
 naeck,
 Die wert van stonden aen door vetten roet ge-
 raeckt:
 En wilt, ô mensche Gods, niet by de quade le-
 ven,
 Want die daer by verkeert wert in het quaed be-
 dreven;
 Te meer, om dat in u schuyt soo een sondigh
 saet,
 Dat door de minste vonck in helle vlammen
 staet.

————— *Contagia vites,*

Hac etiam pecori saepe nocere solent. Ovid.

*Nen tantum corpori, sed etiam moribus salubrem
 locum eligere debemus.* Seneca Epist. 51.

LXXIII.

*Op een Man door een beslickte baen gaende
 nae de Maeltijt van zijn Vriend.*

Wie sal door sweed en bloed tot God niet wil-
 len koomen,
 Van wien dat beecken selfs van reyne vreughde
 stroomen,

Ter-

Terwijl foo meenigh mensch door een be-
flickte baen
Met blydschap tot het Feest van Vrienden is
gegaen?

LXXIV.

Op den Vrede met een Coninck.

Die met een Coninck is in een Verbond ge-
treden,
Heeft met sijn Coninckrijck alom een soeten
vreden;
Die God alleen befind, en schroomen nimmer
niet,
Want hy kryghd tot een vriend al wat het oge
siet.

LXXV.

Op een Man uyt sijne gevanckenisse verlost.

Die een geruymen tijd in yser lagh besloten,
Wert met een vollen vloed van blydschap
overgoten,
Als hy magh weder vry, en sonder banden
gaen,
En sien tot sijn vermaeck de Sonne met de
Maen:
Nogh grooter sal de vreughd van reyne zielen
wesen,
Als sy niet sullen meer de snoode werelt vreesen,
Maer leven in de rust, en rusten in de zael,
Daer God de sijnen geeft een eeuwigh Bruy-
lofs-mael.

Op

LXXVI.

Op een Schipper in swaeren storm.

GEn Schipper, door een storm geslingert op
 de baeren,
 Sal in verdrinckens-noot sijn beste waeren spae-
 ren,
 Maer werpen alle ding veel liever over boort,
 Om dat het leven hem tot aen het mergh be-
 koort:
 Sal dan een Christen hert de werelt niet verlac-
 ten:
 Terwijl hem dat verlies sal eeuwigh kunnen bae-
 ten,
 Terwyl hy voor den schat, dien roeft en mot
 bederfd,
 En dien de Rover rooft, een eeuwigh leven
 erfd?

LXXVII.

*Op een Man, die begerigh is om geruste-
lick te slaepen.*

LAet geen bekommernis oyt uwen geest gena-
 ken,
 Als ghy met soeten slaep de leden wilt vermaecc-
 ken;
 Als ghy met vrolickheyd wilt daelen in het
 graf,
 Scheyd dan van uwen geest het aerdsche woe-
 len af.

Op

LXXVIII.

Op den slaep van een vermoeyde.

DAn smaect de soete slaep, wanneer de gantsche leden

Door swaeren arbeyd sijn den gantschen dag bestreden;

Dan wert den Hemel eerst verdubbelt in het soet,

Als eerst de mensche Godts veel onheyl lyden moet.

LXXIX.

Op een Jonghman op een aengename Maeghd verliefd.

Die door een Vryster wert getroffen aen het herte,

Die wert door haer alleen genesen van de smerte,
Die hem de wonde gaf, en niet door eenigh dingh,

Begeerlick voor het oogh in desen ronden ringh:

Een mensch op God belust, op dese vreemde kusten,

Die kan in hem alleen als sijnen center rusten:

Hier baed geen Vrienden-tael, hier baed geen eer en goed

Syn hert kan maer alleen in God sijn wel gemoed.

Op

*Op de voorzigtigheyd van een mindere Prins
in sijne vreesse voor een meerdere.*

NOyt sal een minder Prins eerst dan van vree-
de spreken,
Wanneer een meerder komt in sijne landen
breecken,
Met een gemoedighd heyr, gesmeed in enc-
kel stael,
Maer komt het onbeyl voor met een beleefde
tael:
Hoe kan een Christen dan soo ver van reden
wesen,
Dat hy de pylen niet wil van dien Righter vree-
sen,
Door wien de Center selfs der aerden wert
beroed,
En als een lichte pluym uyt sijne plaets ge-
voerd?
Dat hy den Hemel niet door bidden soeckt te
scheuren,
Dat hy met ootmoed niet verschynd voor sijne
deuren,
En om genade smeekt, terwyl hy heeft mis-
daen,
Voor dat de bleecke dood komt door de
Zaele gaen?

Op

LXXXI.

Op allerhande Voorwerpselen.

DE Sonne met de Maen, de planten met de boomen,

• De Dieren in het woud, de gulle waeter-stroomen

Met al dat gladde Vee, die prysen met geschal

Den Schepper van 'dit groot en heerlijk wonder-Al.

Sal dan de mensche Gods, soo rijckelick gesegend

Van God in sijnen Soon, en met een vloed beregend

Van heyl en zaligheyd, niet met een danckbaer hert

Verheffen sijnen God, die hem soo gunstigh wert?

Laet my, ô goede God, also met u verkeeren,

Dat ick my selven magh met uwen lof vereeren,
Vermits uw' goedheyd selfs tot aen den Hemel raekt

En als een Bruylofs-mael myn innigh deel vermaekt!

Ick ben van eeuwigheyd tot uwen dienst verkoren,

Ick ben om uwent wil alleen, ô Heer, geboren,

Ick ben seer dier gekoght, door dat gesegend Lam,

Dat uyt een reyne gunst voor my op aerden quam:

H

Gy

Gy hebt soo meenigmael , gy hebt aen alle kan-
ten
My in uw' Heyligh woort gebeden door Gefan-
ten ,
Geeft dat myn lijf en ziel dan mogen fijn be-
quaem ,
So lang ick leven sal , te prysen uwen naem !

H E T

H E T
BLOEM-HOFJE
D E R
G E D I C H T E N,

Vervattende allerlyc
S I N N E - B E E L D E N,
*Op Seedelicke, Huysfelicke, Po-
litiecke en Militaire materien gepast.*

I.

Op de Sonne.

Die met een blanck gesicht de herten
soekt te vangen,
En moet niet nae de Son met hare
gloed verlangen;
Die in de witte deughd een recht
behaegen heeft,

H 2

En

En diend niet by het hof, daer in de fonde
leeft.

----- *Exeat aula.*

Qui volet esse pius. Virtus & summa potestas.

Non coeunt. Lucanus lib. 8. bell. civilis.

II.

Opeen faghten Regen.

ALs op den Bloemen-hof, als op de teere
kruyden

Een faghte regen valt, gedreven uyt het Suy-
den,

Dan wert het hert geraeckt, dan wast het
teer gewas,

Dan fiet men over al het groen en weeligh
gras:

En wilt niet al te feer, ô jeughd, den geest ver-
moeyen,

Als ghy in kunsten soeckt nae waren eyfch te
groeyen;

En leert niet met geweld, maer houdt de
middel-maet,

want al te veel dat doet het kruyd en men-
schen quaed.

III.

Op stercke Stroomen.

HOe vlughten evenstaegh de Princen van de
stroomen! Sy

Sy sijn te gener tijd met kraghten in te toomen :
 Soo vloeyd , ô jongelingh , so vlucht de snel-
 le tijt ,
 Maeckt dan dat ghy daer in gedurigh beefigh
 sijt !

*Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu ,
 Non secus ac flumen , neque enim consistere flumen ,
 Nec levis hora potest. Ovidius lib. 15. Metamorp.*

IV.

Op een' Steen-rotse in de Zee.

AL komt de gramme Zee den steylen Rots be-
 veghten ,
 Sy kan noch eghter niets met haere gal verrech-
 ten ,
 Sy stuyft'er tegens op , sy schuymt'er tegens
 aen ,
 Maer hy blijft tegens wind , en tegens stroom-
 men staen :
 Soo moet een destigh Prins vast in sijn trouwe
 blyven ;
 Geen hel moet hem daer van , geen werelt kon-
 nen dryven ;
 Al moest die schoone deughd gaen doolen
 over al ,
 Sy moet noch evenwel hem wesen lief-getal.

*Princeps qui mutuae fidei est vindex , debet esse
 immobilis tanquam lapis angularis , & polus in
 caelo. Baldus.*

V.

Op het verkrijgen van Goud.

MEn krijghd niet sonder sweet de Sonne der
Metaelen:

Men kan haer maer alleen uyt diepe kuylen
haelen;

Die lighen arbeyd doet verkryghdse nimmermeer;

Siet hier ô frifche jeughd, voor u een nurte
leer:

Ghy moet met neerftigheyd de gulde wysheyd
foecken,

En haelen foo een fchat uyt veelderhanden boec-
ken:

Hier diend geen ftrof, geen sweet, geen kou-
de vorft gefchroomd,

Terwyl men die alleen op foo een wys be-
komd.

VI.

Op den ftanck rijfende uyt een floop.

WAnneer het innigh hert is van de deughd ge-
weecken,

Dan komt ter keelen uyt een vuyle taele breec-
ken,

Als uyt een flange-neft, een woon-plaets
van de dood,

Gelyck een naere ftanck ryft uyt een modder-
floop,

Imago

Imago animi sermo est: Qualis Vir, talis oratio.
Seneca in proverb.

VII.

Op sijne Drinck-glaesen met eenigh
nat vervult.

NU sie ick met bescheyd wat datter is ge-
schoncken,
Nu sie ick klaer genoeg wat datter leyt ge-
foncken:
Dit glas, dit dunne vat, brengh heden aen
den dagh,
Dat ick in dese kan te vooren niet en sagh:
Wat fiet men meenigh mensch, hier en in alle
Landen,
Die niet bewaeren kan de allerbeste panden,
Die niet verswygen kan dat hem is toe be-
troudt,
En die sich nimmer toont gelyck gesloten
goud!

*Ut Vitrum, quia pellucidum, Nihil celat, ita
quidam nihil tegere, Nihil dissimulare norunt.
Sic quid in animo est, Id protinus omnibus palam
est.* Erasmus.

VIII.

Op de Zee door winden beroed.

DE Zee sou meenighmael in soete stilte leven,
 Indien sy niet en wierd door winden op gedreven;
 Het volk van meenigh rijk sou blyven in de rust,
 Indien door quaeden raet die niet wierd uyt gebluft.

VIII.

Op een Oud-schip.

Wle aght het oude Schip, dat hem soo lange jaeren
 Met schatten heeft verryckt door meenigh duysend baeren?
 Die meenighmael het land heeft langen tyt gediend,
 Vind op het lest daer in ter nauwer noot een vriend.

X.

Op twee voorwerpselen.

EN foeckt den puym-steen niet om Olie te genieten,
 Want uyt die harde key en sal hy nimmer vlieten,
 En foeckt den kool-sack niet, als ghy wilt edel goud,

Om

Om dat dat schoon metael hem niet is toe-
betrouwd :

Naeckt tot de sotten niet , als ghy wilt wijsheyt
soecken ,

Maer keert u tot het breyn , ver-aedelt door de
boecken :

Daer woont die braeve schat , die vyer , noch
vlam verteert ,

En die de werelt door van wyse wert begeert.

XI.

Op drie Voorwerpselen.

Die hoonighraet begeert , en moet geen byen
vresen ,

Die nae de Roosen traght , moet by den prickel
wesen ,

Die goede vrughten wil , moet klimmen op
den tack ,

En die geleertheyd wil , en soecken geen ge-
maeck.

*Non quisquam fruitur veris Odoribus ,
Hyblaos latebris nec spoliat favos ,
Sifronti caveat , Si timeat rubos ;
Armat Spina rosas , mella tegunt apes.*

Claudianus in nupt. Honorii.

H 5

Op

Op drie Voorwerpselen.

DE keye wert uyt geholt, door een geduerigh
leecken,
En door een langen tyt. sal stael, en yfer breecken,
En als de swacke muys geheele daegen byt,
Dan sietmen dat oock selfs de dicke kaebel
slyt,
Een schat wert uyt geput alleen in weynigh jaeren,
Wanneer men niet en is genegen om te spaeren:
Wel, spaert dan, wie ghy sijt, en traght nae
nieuw gewin,
Dat sal seer dienstigh sijn voor u en uw' ge-
sin!

XIII.

Op de naelaetigheyt in het Saeyen.

DE niet sijn kooren sal op sijnen acker saeyen,
En sal voor seecker niet als distels kunnen maeyen:
Op, op dan, ouders, op, en leert de jonge
jeughd,
Op dat uyt soo een zaet magh ryfen uwe
vreughd!

Op

XIIII.

Op een ledige Spaer-pot, ende een ydel vat.

EN aght den Spaer-pot niet, die dapper weet
te raesen,

• Dat doet alleen de hoop van ongemeene dwaes-
fen,

En aght het vaetje niet, schoon dat het won-
der bomd,

Vermits geen overvloed van dese beyde komt:
Wilt by een pocchaerd noyt de waere wysheyd
foecken,

Schoon dat hy dapper spreekt van seer geleerde
boecken,

Want 't is een vaste peyl, dat daer geen schat
en leydt,

Daer door een losse tongh wert meenigh ding
geleyd.

XV.

Op Ceder-boomen

Schoon dat een Ceder-boom moet groeyen
langen jaeren,

Syn stam sal evenwel niet des te slimmer vae-
ren,

Want naer een langen tyt wort van dat edel
hout,

Een Conincklick paleys seer praghtelick ge-
boudt:

Al komt de wysheyd laet, fy sal te vastcr we-
sen;

Wilt dan, ô teere jeughd, geen quaede dingen
vrefen,

Schoon dat ghy jaeren langh moet foecken
dit clinoot,

Vermits dat nimmermeer vreeft voor een
lichten ftoor.

XVI.

*Op een hoogen Boom, om gewopen door
een stercke wind.*

AL was die stercke boom tot in de lught ver-
heven,

Noch heeft die fiere strom hem uyt sijn plaets
gedreven,

En sijt, ô Machtigh vorst, niet stout op uwe
kraght,

Want Throonen werden haest van haere
plaets verbraght:

Als maer den Hemel wil, dan moet het al ver-
dwynen,

Dat als een helle son sal op der aerden schynen,

Als maer den Hemel wenckt, dan moet de
braeffte helt,

Selfs voor de minste vligh sijn geven uyt het
velt.

*Ignoras arbores magnas diu crescere, unâ horâ
exstirpari? Scytarum legati ad Alexand. M. apud
Curtium lib. 8.*

*Leo quoque aliquando minimarum avium pabu-
lu est. Et se u. raliye consumit. Nihil tam fr-*

num est, cui periculum non sit etiam ab invalido.
Ibidem.

Cuncta mortalium in certa, quantoque plus adeptus sis, tanto te magis in lubrico censeas. Tacitus I 5.
Annal.

XVII.

Op Bloemen.

GHy moet, ô weerde vriend, niet op de teere
bloemen,
Of ander schoon gewas van uwe velden roe-
men,
Noch op een schoone vrouw noch op een
hooge staet,
Terwyl het altemael seer haest te gronde gaet.

XVIII.

Op twee Voorwerpselen.

DE worm, die van het houdt gekregen had
sijn leven,
Die sal een dood-steeck selfs de vaste stammen
geven,
Die sal haer even selfs, schoon met een weeke
rand,
Vermaelen tot een meel, en tot een mulle
sand:
Schoon dat de klim op heeft sijn voordeel van de
mueren,
Het maect noch evenwel dat sy niet langh en
dueren;

Het klimt 'er tegens op, en doen de vrienden
 quaed;
 Wie fiet niet dat het soo oock by de menschen
 gaet?
 Hoe meenigh quaed gespuys, verheven tot de
 wolcken;
 Wert voor weldadigheyd een plage van de volc-
 ken;
 Wel, fiet dan edel hert, wien ghy tot staet
 verheft,
 Terwyl dat ongeluck veel goeden Princen
 treft.

*Ut hedera, adhaerens arborum ramis, opealienâ
 in altum erigitur: Sic obscuri consuetudine potentio-
 rum crescut, deinde prafocant eos, à quibus sunt
 erecti in altum. Plutarchus:*

XIX.

Op een Boomtje.

ALs ghy het boomtjen int', en nae de kunst sult
 snoeyen,
 Dan sal geen wrange vrucht aen sijne tacken
 groeyen;
 Dan sal een edel Oost verblyden mond, en
 hert;
 Siet, ouders, wat een les u hier gegeven
 wert!
 Als gy wilt dat het kind sal in sijn rijpe daegen,
 Een aengenaem gewas van deughd, en konsten
 draegen,
 Dan diend het jonge dier met grooten arre-
 beyd,

Tot

Tot zijn behoud geleert , en tot de deughd
geleyd.

XX.

Op het opvoeden van Kraeyen.

ENvoedt geen kraeyen op ; sy sullen anders
poogen ,
Om selfs uw' liefste kind te graeven in de oog-
gen :
En set geen snooden mensche te midden in
den Raet ,
Want soo een monster doed geheele landen
quaed.

XXI.

Op de vruchten van oude Palme-boomen.

DE vruchten smaecten best die vande Palme-
boomen ,
In haeren ouderdom , aen dunne tongen ko-
men :
De raet , die uyt het breyn van oude komt
gevloeyd ,
Die maect dat land en kerck gelijk een roo-
se bloeyd.
Een man van ouderdom die kan sijn toghten
dwingen ,
Een man van ouderdom die weet van veele
dingen ,
In sijnen tyt geschied ; Een man van ouder-
dom ,

Diend

Diend dan het hof te sijn voor alle wellekom,

Est robur juvenum, consiliumque senum. Ovid.

Consilia senum hasta sunt juvenum. Plut.

*Apposité de se Methridatet: Mibi fortuna, multis
rebus ereptis, usum de dit bene Suadendi. Sallust.
in Fragm.*

X X I I.

Op Byen.

WAnneer het Byen-heyr den Coninck heeft
verlooren,

Dan schynt het in dien tyt tot goed doen niet
gebooren:

De beste Vlieger rust, en foeckt geen edel
kruyd,

Terwyl het opper-hof sijn levens-tyt be-
sluydt:

Als in een magtigh land. de Coninck is ge-
scheyden,

En nu voortaan geen hoeft de kudde kan ge-
leyden;

Dan treurt, dat vroolik was, dan sit een ieder
stil,

Dan doet een ieder een wat dat sijn herte wil:
Dan wert een ieder een gelijk een blad gedre-
ven,

Dan is een ieder een onbestigh om te leven,

Dan

Dan wert door bleecken anghst dat Coninck-
rijck beroert,
Om dat op sijn bederf een boose bende loert.

*Omnia indegent domino, & misera & felicia,
quia sine illo miser non subleratur, & felix non re-
gitur.* Augustin. in Ps. 32.

XXIII.

Op Byen strydende voor haeren Coninck.

AL is de rappe Bye een van de kleynste die-
ren,

Sy weet noch evenwel den Coninck wel te vie-
ren:

Want als hy is bedrend, en in de hoogste
noot,

Stryt sy voor sijn behoud, en vreeft geen naere
dood:

Wilt dan oock voor u hoeft, ô moedigh leger
veghten,

Terwyl een wormen-swerf wil soo een stuck
verrechten,

Om dat, naest God, daer in uw' grootste kragt
bestaet,

En sonder dat een heyr seer licht te gronde
gaet.

Een leger sonder hoeft dat is berooft van oogen,
Dat sal met weynigh vrucht nae groote dingen

poogen:

Een leger sonder hoeft dat is als sonder geest;

Een

Een leger sonder hoofd wert niet met al ge-
vreeft.

Militaris turba sine duce, est corpus sine spiritu.
Curtius.

Plus est in duce, quam in toto exercitu. Tacitus.

*Unde Demades defuncti Alexandri exercitum
Cyclopi excaecato comparabat.* Wendelinus in
Politica,

*Et Chabrias malebat exercitum cervorum, cui
leo praesset, quam exercitum leonum, cui cervus
praesset.* Christianus Matthias in Theatro Histo-
rico.

In milite unius fors est, In imperatore universonum
Egesippus.

XXIII.

Op den stryd der Beyen tegens malkanderen.

Siet daer een harde krygh, siet daer de Byen
vegten,

Siet daer het gramme rot een droevigh feyt ver-
reghen,

Hoort daer een snar geluyd door beyde legers
gaen,

Gelijck in onsen krygh trompet of trommel
staen:

Sy woeden tegens een, en niemand wilder wyc-
ken,

Schoon

Schoon datter duysend valt , of in den slaghe beswycken ;

Sy stryden onder een met soo een fellen moed,
Gelyck een dapper helt voor wyf , of kinders
doed :

Ach ! Dat dit moedigh heyr quam op den roover
vallen ,

Dat sijnen hooningh soeckt te haelen uyt de stal-
len !

Ach ! dat een hommelswerm ter aerden ne-
derlagh ,

Dan had ick meerder lust in soo een fieren
slaghe !

Maer nu dat nutte rot malkander komt beder-
ven ,

Nu kan ick niet als leet uyt soo een stryde ver-
werven !

Nu moet den eygenaer het innigh herte slaen ,
Mits hy sijn korven siet soo jammerlick ver-
gaen !

Wanneer de borgerkryghd komt in de landen
woelen

Dan moet een Coninckrijck een harden praen
gevoelen !

Dan smelt het treurigh hert by nae van ieder
een ,

Al was het even selfs gelijk een harde steen :

Dan moet een deftigh huys nae vreemde landen
vlugthen ,

En meenigh jaeren langh in ballinghschappen
sugthen ,

Dan

Dan wert een groote Stadt in vyer en vlam
 geset,
 En op een ieder een het stompe stael gewet!
 Dan wert het borger-goed het heyr ten roof ge-
 geven,
 En meenigh duyfend moet gelijk een velt-hoen
 sweven;
 Dan wert geen frissche maeghd voor schende-
 rye gespaerdt,
 Dan wert noch out, noch jongh, noch waer-
 digheyd bewaert.
 Dan laet het dood-geweer de reden niet gebie-
 den,
 Dan sterft een Edelman soo wel als sleghte lie-
 den,
 Dan werden Kercken selfs met een verwoest
 gemoed,
 Vervult aen alle kand met edel Christen-bloet:
 Dan loert een graege wolf, en toont sijn scherpe
 tanden,
 En valt met alle maght in steden ende landen,
 Dan wert (Dat niemant daght) sijn scepter
 daer geswaeyd,
 En door een vreemdelingh de land-ooghst af-
 gemaeydt!
 Die sterckte, die een land wil voor geweld be-
 waeren,
 Die voor de swacke forghd om wel te mogen
 vaeren,
 En die sijn met-gesel redt uyt een wreden
 tand,
 Is weerdigh om geroemd te werden door het
 landt:

Maer

Maer soo een borger-stryt roept selfs tot aen de
wolcken ,

Die is een hert-verdried by allerhande volcken ,
Die diend , wanneer hy wert genoemd , te
sijn vervloecht ,

• Om dat hy anders niet als eygen dingem
foeckt ,

Wilt , Princen van het land , de Gods-dienst lae-
ten bloeyen ,

En mee een fieren moet de steden niet vermoe-
yen ,

En niet te booter-saght omtrent de quaede
sijn ,

Wilt ghy een goeden raet voor soo een boos
fenyn :

Wilt ghy , *o* ondersaet , den ledigh-gangh ver-
saecken ,

En u geduerigh aen met arrebeyd vermaecken ,
Gelijck de rappe bye geheele daegen doet :

Dat is het rechte kruyd voor een onstuymigh
bloed :

En bidt den Hemel noyt om al te saghte daegen ,
Terwyl de sterckste selfs geen weelden kunnen
draegen ,

En door den overvloed des volcks een mach-
tigh land ,

By wylen is geraeckt in soo een lighten brand!
Geluckigh is dat ryck , geluckigh booven mae-
ten ,

Daer noyt de borgeren in soo een vlamme sae-
ten :

Geluckigh is dat land , dat , als die plaegh
begindt ,

De

De schaedelicke vonck met waeter overwindt:
 Geluckigh is die vorst, die woorden weet te
 spreecken,
 Waer door het herte magh van staele lieden
 breecken!

Het purper-saght geweer, dat van de tonge
 schiet,

Redt meerder als het sweert uyt soo een land-
 verdried.

*Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed miserius
 nihil quam ipsa victoria.* Cicero.

*Bellorum civilium hisemper exitus sunt, ut non
 solum ea fiant, qua velit victor, sed etiam utiis
 mos gerendus sit, quibus adjutoribus parta sit vic-
 toria.* Cornific. Famil. lib. 11.

*Parva saepe scintilla neglecta magnum excitavit in-
 cendium.* Curtius.

*Omne malum nascens facile opprimitur; invetera-
 tum fit plerumque robustius.* Cicero Phil. 5.

XXV.

Op twee Voorwerpselen.

AL sijn de Spinnen swack, sy konnen netten
 breyden,
 En door een loose vond, een groote vliegh ver-
 leyden:
 Al lagh het wilde Swyn ter aerden neer ge-
 velt,

Noch

Noch heeft zijn wreede tand verflonden meenigh helt :

Schoon dat de vyand vlucht , en wilt hem niet veraghten ,

Op dat ghy , edel hett , geen onheyl mooghd verwaghten ,

Van dat veraghte rot ; want , daer de wan-hoop veght ,

Daer wert selfs boven kraght een wonder uitgerecht.

Gravissimi sunt morsus irritatae necessitatis. Porcius Latro.

Ignaviam quoque necessitas acuit , & saepe de speratio spei causa est. Curtius.

Reprehensi ex fuga pugnabunt , quia fugere non possunt. Idem.

Clausis ex desperatione crescit audacia , & cum nihil spei , est , sumit arma formido. Vegetius lib. 3. c. 25.

Ideo Scipionis laudata Sententia est , viam hostibus , quâ fugiant , muniendam. Vegetius lib. 7.

XXVI.

Op twee Voorwerpselen.

TErwijl een groote Slangh haer baeckert op den acker ,

In klaeren Sonne-schijn , toont haer de Spinne wacker ,

En

En treft het giftigh breyn van 't forgeloofse
 beeft,
 Soo seecker, dat het sterfd, terwijl het niet
 en vreest:
 Al sijn de Muggen kleyn, sy konnen Lecuwen
 quellen,
 Sy konnen even selfs sijn moedigh hert ontstel-
 len,
 Als sy gelyck een swerm sijn oogen-lidt be-
 slaen,
 En met den angel selfs tot aen den appel gaen:
 Veraght der vyand niet, als schynt hy niets te
 wesen,
 Maer wilt hem even dan gelijck een Tiger vre-
 sen,
 Want t'is wel eer gebeurt dat door een kley-
 ne maght,
 Een grooter is door list, en kloeckheyd om
 gebraght.

*In bello opus est manibus multis, non nominibus
 multis.* Sinesius epist. 78.

*Neque enim nobilitas pugnat, aut numerus, sed
 nobilitas & virtus.* Christianus Matthias in Thea-
 tro Historico.

*Nihil tuto in hoste despicitur. Quem spreveris
 valentiozem negligentia facias.* Curtius.

*Sape & contemptus hostis cruentum certamen edidit,
 & inclyti populi, reges que levi manu sunt victi.*
 Livius. lib. 21.

XXVII.

Op een Bye.

Als ghy de friffche Roos feer aerdigh fiet ont-
 luycken,
 Dan komt de rappe Bye in haere blaeden duy-
 ken:
 Maer als haer purper-roodt den leften aeffem-
 geeft,
 Dan fietmen dat het dier daer in niet meer en
 fweefd:
 Soo langh een Stad, of staet is in de lught ver-
 heven,
 Soo langh wil ieder Rijk daer aen fijn herte ge-
 ven:
 Maer als hy neder-feyghd, en gantsch niet
 meer vermagh,
 Dan feyt een ieder een den felven goeden
 dagh.

Nulla fides unquam miseros elegit amicos.
Tu cole felices; miseros fuge. Lucanus.

XXVIII.

Op een gestaedige Jaeger.

GElyck een Jaeger diend het wilt-braed op te
 foecken,
 Soo moet een jongelingh figh draegen in de
 bcecken:
 Hy moet geduerigh aen figh geven op de
 Jaght,

I

Soo

Soo hy tot sijn cieraed de wysheyd oyt verwaght.

XXIX.

Op een Man met een swaer pack, willende leunen op een bouw-wallige muer.

Die Man was door de Son verhit in al de leden,

En aen het herte mat, dies quam hy aengetreden,
En soght een weynigh rust, eylaes, aen dit
gebouw,

Op dat hy dan verfricht de reys bekorten sou:
Maer mits hy neder-seegh, en daer op soght te
leunen,

Begonde lossie hoop van stonden aen te dreu-
nen,

Te storten over hoop, te questen hooft en
voet,

Soo dat hy nu ter tyt de reyse staecken moet:
Geen Prins magh een verbond met swacke lande
maeken,

Of sal door haer verderf sijn onheyl doen ge-
naecken;

Want als een magtig rijck die eens ter neder
velt,

Dan heeft hy des te meer te vresen voor ge-
welt.

*In Caducum parietem ne inclina. Ex Hadriani
Dieterio Lips. in lib. politic.*

Op

XXX.

*Op het uytwiffchen van iets, dat op Leyen
is gefchreven.*

- **D**At oyt met griffien op Leyen wert gefchreven,
Wert in een oogeblick daer weder uytgevreven,
Maer als de tonge figh met spreecken heeft vergift,
Dat wert te geener tyt van iemand uyt gewifcht:
Wel, fijt tot ftilte dan wie dat ghy fijt, gene-
gen,
En wilt de woorden wel met goud-gewichte wegen;
Want die fijn tonge weet te houden in bedwangh,
Die heeft een groote ruft fijn leven-daegen langh.

—— *Nescit vox missa reverti.* Horat.

Nec res magna sustineri possunt ab eo, cui tacere grave est. Curt. lib. 4.

XXXI.

Op het vinden van Schatten.

DIe rijke Peerlen vind, of helle Diamant-
ten,

I 2

Gelijck

Gelyck een klaere Ster, en Son aen alle kan-
ten,
Die vindt een edel pand, en is seer wel ge-
moed,
Om dat soo diere schat den mensche voordeel
doed:
Maer die een vroomme vrouw heeft van den Heer
verkregen,
Die heeft een rycker goed, en vindt een milder
Zegen,
Want als sijn innigh mergh door hert-ver-
dried versmelt,
Is hy met haeren troost tot in den dood ver-
felt.
En fiet dan, blonde jeughd, niet op gebloosde
wangen,
Niet op een geestigh hayr, dat herten weet te
vangen,
Niet op een wacker oogh, niet op het roffe
goud,
Want noyt was waere vreughd op soo een
grond gebouwd,
Maer kiest voor al een maeghd, die haeren God
sal vresen,
En met de gantsche ziel tot hem genegen wesen,
Die sal een rycker schat voor u op aerden sijn,
En in een naere naght, een foete Sonne-schyn.

XXXII.

*Op een Man, die van een hoogen boom in
de sloot viel, daer van hy sich socht te
versaedigen met vrughten.*

TErwijl die man was seer beluft op dese vrugh-
ten,

Waer van de tacken selfs door haere swaerte
sughten,

Klimt hy tot in den top, en wilder niet van
daen,

Voor dat hem door het ooft sijn eet-lust is ver-
gaen:

Maer fiet! Terwyl hy is seer veerdigh in het
plucken,

En noch een tweden tack wil nae beneden ruc-
ken,

Soo breeckt het edel hout, en brenghd hem
in den noot.

En fiet! den armen bloed valt midden in den
sloot:

Geen Prins en moet op hoop van meenigh land
te winnen,

Uyt een begeerigh bloed; den Oorlogh gaen
beginnen;

Want die te veel begeert, die houdt ten lesten
niet,

En stort sig met sijn Ryck in jammerlick ver-
driedt.

*Eademum potentia tuta est, qua viribus suis modum
imponie. Valerius 4. c. 1.*

*Vide ne dum ad cacumen pervenire contendis, cum
ipsis ramis, quos comprehendisti, decidas. Legati
Scytarum ad Alex. M. apud Curtium.*

XXXIII.

Op een Visscher.

HOe seer een graege maegh sal nae den Visch
verlangen,
Noch mach hem eghter niet een gouden angel
vangen,
Want als de swaere Visch het aes te happigh
treckt,
Wert voor den hengelaer een ongeval ver-
weckt:
Geen Prins en magh te langh den fellen Oorlogh
voeren,
Indien hy niet en soeckt sijn landen te beroeren,
Want als het vlughigh rat sikh selven een
mael wendt,
Wert, als het is te laet, de dwaese daed be-
kendt.

*Pacem contemntes, & gloriam appetentes, pacem
perdunt & gloriam. Bernhardus in Epist.*

*Si pratermittis hoc tempus, quo dare magis, quam
accipere potes pacem, vereor ne hac latitia luxu-
riet tibi, ac vana evadat. Livius lib. 23.*

*Illam ipsam Fortunam, quâ aspirante, res tam
protere gessisti, verearis. Curtius lib. 3.*

Pacem

Pacem reduci velle, victon expedit, victo necesse est.
Senec. Herc. Fur.

XXXIV.

Op een Stierman in storm.

GEen Stierman, als hy is in noot van felle
baeren,
Is immermeer gefind zijn rycke vraght te spaer-
ren,
Maer werpt haer over boort, om dat het dient
gedaen,
Op dat hy niet en magh met Schip, en al ver-
gaen:
Wanneer een moedigh Prins den Oorlogh heeft
begonnen,
En door een meerder zijn zijn legers overwon-
nen,
Dan diend hy wederom te komen tot ver-
dragh,
Op dat zijn Coninryck niet onder gaen en
magh:
Dan dient'er laegh gebuckt; Dan diend hy toe
te geven,
Op dat het wreede stael niet verder moogen
sweven;
Geen heyr, dat zege-praelt, en diend te seer
geverghd,
Als hy wil eenighsins zijn met het land ge-
berghd.

*Gubernator, ubi naufragium timet, jacturâ, quic-
quid servari potest, redimit.* Curtius lib. 5.

XXXV.

Op een Leydecker, van een Tooren gevallen.

TErwyl die Man beklom de Toorens menigh
werven,
Heeft hy ten lesten eens ellendigh moete ster-
ven:

Soo hy sijn leven hadt geleyd op effen grond,
Hy was waerschynelick te deser uur gefond:
Die in Paleysen woont, geleyd op hooge boo-
gen,

En met de gantsche ziel is tot het hof bewo-
gen,

Met edel goud verciert, en met den Dia-
mandt,

Wert eerder als hy 't denckt, geslingert in het
sant:

In't hof is yver-sight, en swarte nyt verbor-
gen,

In't hof en kan den mensch niet leven sonder
sorgen:

Daer uyt wert meenigh Man gesloten met ge-
welt,

En buyten sijne schult ter aerden neergevelt:
T'is beter in het woudt, met seer gemeene luy-
den,

Te smaecken sonder sorgh de toebereyde kruy-
den,

T'is beeter waeter selfs te drincken uyt de
vliet,

Als daer men marcepyn, en soeten wyn
geniet.

Stot,

*Stet, quicumque volet, potens
Aula culmine lubrico,
Me dulcis Saturet quies:
Obscuro positus loco
Leni perfruar otio. Senec. Thyest.*

*Nec domino blando, nec calo crede sereno,
Nam facili causa dominus mutatur & aulæ.
Qui jacet in terra, non habet unde cadat. Barlaeus.*

XXXVI.

*Op een staemerenden en redeloosen Man,
afkomstigh van een deftige Vaeder.*

DE Vaeder van die Man wierdt om sijn deftigh
spreecken,
Selfs by een Cicero van ieder vergeleken;
Syn tongh was evenstaegh beswangert met
verstand,
Soo dat hy wierd genoemd een Peerel van het
landt:
't Sy datter in den raet een vonnis was te wyfen,
Een ieder een die moest sijn wyse reden pryfen,
't Sy dat oproerigh volck moest saghtjes sijn
gestilt,
De tonge van die Man die wierde maer ge-
wilt:
Hy sprack met groot beleyd selfs van de hoogh-
ste faecken,
Soo dat hy menighmael den Hemel scheen te
raecken,

I s

Hy

Hy sprack van vier en lught, en van het
 gantsche rondt,
 En dat quam als een nyl gevlogen uyt de
 mond:
 Maer hy in tegendeel weet geen geluyd te ge-
 ven,
 Dat ooren streelen kan ! Syn tongh is sonder
 leven,
 En stoot geduerigh aen : Daer is geen sout
 omtrent,
 Soo dat hy voor een bloed is over al bekendt :
 Hy sou het met de tongh soo dickmaels niet ver-
 kerven,
 Had hy de tonge van sijn Vaeder kunnen erven ;
 Maer die is al verrot, en doet hem nimmer
 goed,
 Soo dat hy evenstaegh een gecks-maer wesen
 moed.
 Wat baet den aedeldom van ouders afgeko-
 men,
 En die voor duysend jaer sijn aenvanck heeft
 genomen,
 Wanneer hy niet en wert door eygen deughd
 gebaerdt ?
 De deughd, de schoone deughd die maeckt
 den Man vermaerd.
 Roemt dan, ô edel volck, niet in de vreemde
 daeden,
 Van die, die voor u sijn, indien ghy sijt te
 raeden,
 Maer maeckt door dapperheyd uw' edel hert
 bekendt,

Soo

Soo ver de gulde Son den snellen waegen
ment.

*Nam genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra puto.* Ovid. ad Pison.

*Tota licet veteres exornent undique cæra
Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus.* Ju-
ven.

*Qui genus jactat sum,
Aliena laudat.* Seneca in Hercule furente.

XXXVII.

Op vier Voorwerpselen.

Treet verre van het vyer, als het bestaet te
gloeyen,

Indien ghy niet en soeckt de scheenen te ver-
schroeyen,

Treet verre, wie ghy sijt, treet verre van den
vloed,

Wanneer dat Element met gramme togten
woedt:

Treet verre, wie ghy sijt, wanneer de legers
vegten,

En met het scherpe stael een bloedigh feyt ver-
rechten,

Treet verre van den Leeuw, eer dat sijn vyer
ontwaeckt,

Dan wertter in der haest geen endt van u ge-
maeckt:

Treet verre van het hof, als ghy focckt langh te
leven,

Terwyl het purper u veel onheyl weet te geven,
Want als sijn grimmigheyd met scherpe py-
len schiet,

Wert voor een hoovelingh gebaert een hert-
verdriet,

U sibus edocto si quicquam credis amico,

Vive tibi, & longe nomina magna fuge.

Vive tibi, quantumque potes prae lustris vita,

Savum prae lustris fulmen ab arte venit. Ovid.

Trist. lib. 3. Eleg. 4.

*Nemo potentes aggredi tuto potest. Seneca in Me-
dea.*

XXXVIII.

Op twee Voorwerpselen.

WAnneer met groot gedruys een Tooren
komt te vallen,

Dan dreunt een gantsche Stad met haere hooge
wallen,

Wanneer een eycke-boom stort neder met
gewelt,

Dan schreuwd het gantsche bos, en al het
naeste velt:

Wanneer een maghtigh Vorst komt van de
deughd te wycken,

Dan wert het door de saem verbreyd in sijne
rycken,

Dan

Den treurt een edel hert ; als aen het mergh
geroert ,

Om dat de helle deughd wert uyt het land
gevoert :

Om dat schier ieder een tot quaed doen wert
genegen ,

Wanneer het opper-hoofd komt snoode dingen
plegen :

Haedt dan het minste quaed , ô Princen van
het ryck ,

Vermits een onderfaet sijn Prince werd ge-
lyck.

————— *Componitur orbis*

*Regis ad exemplum , nec sic inflectere Sensus
Humanos edicta valent , ut vita regentis. Claudia-
nus.*

*Hac conditio principum , ut quicquid faciant , præ-
cipere videantur. Quintilian. de clam. 4.*

*Facilius est errare naturam , quam dissimilem sui
Princeps possit Rempublicam formare. Varr.
epist. 12.*

Rex velit honesta , nemo non illa volet. Seneca Thyest.

*Regem subditi ut solem spectant & ab eo colorantur.
Clarissimus Triglanduis in idea principis.*

XXXIV.

Opeen Wrat in een schoon-aengesicht.

Hier sou de schoonheyd sijn op haeren Throon
 verheven,
 Soo niet dat aengesicht die wrat was aengewre-
 ven,
 Maer nu rontsom dit schoon dit leelick stip-
 ken staet,
 Soo sietmen dat de Son van luyfter onder
 gaet.
 Indien dit vleckjen had een ander lit verkoo-
 ren,
 Soo was voor dit gebloos geen swaerigheyd ge-
 booren,
 Soo was dit vrouwen-beelt het schoonste dat
 men sagh,
 Van dat de Werelt was, tot heden op den
 dagh:
 De minste feyl die kan het in een Prins verker-
 ven,
 Die kan sijn hellen glans gelyck een mist ver-
 derven,
 Om dat sijn hooge Throon is alle man be-
 kendt,
 En ieder een het ooggh geduerigh op hem
 wendt:
 Al is het sleghte volck tot meerder quaed gene-
 gen,
 Een aefje sal hier meer als duysend ponden we-
 gen!

Maeckt

Maeckt dan , gedughte Vorst ; tot voordeel
van het land ,
Dat ghy in deughden blinckt gelyck een Dia-
mand.

*Omne animi vitium tanto conspectius inse crimen
habet , quanto , qui peccat , major habetur. Ju-
venalis.*

*Sicut in facie lens & verruca molestiores sunt quam
reliqua corporis macula ; sic exigua peccata , ubi
principis cernuntur in vita. Plutarchus in libro
de Republica gerenda.*

X X X X.

Op een Beeld-houwer.

Die uyt de stenen soeckt een aerdigh werck te
maecken ,

Moet op gelycken voet die niet bestaen te raec-
ken :

Hier moet een haemer sijn , en daer de beytel
gaen ,

Hier moet een harder hand, en daer een sagh-
ter slaen :

Geen Prins magh over al met strengigheyd ge-
bieden ;

Het past de scepter sijn te voegen nae de lieden :

Hier diend op desen quast het harde stael ge-
leyd ,

En daer een edel hert met soete gunst gevleyd.

Peragit

— Peragit tranquilla potestas,
*Quod violenta nequit, mandataque fortius urget
 Imperiosa quies.* Claudianus.

*Errat, si quis existimat tutum ibi esse regem, ubi
 nihil à rege tutum est. Securitas Securitate mutuâ
 paciscendâ: Salvum regem in aperto clementia
 praestabit.* Seneca.

XXXI.

Op een opgeswollen Lit.

GEen opgeswollen Lit en kan voorspoedigh
 wesen,
 Maer diend door heylsaem kruyd van sijne
 quael genesen!
 Geen opgeblaesen hert en is in goeden staet,
 Maer moet geholpen sijn door Goddelicken
 raet.

Inquinat egregios adjuncta Superbia mores. Clau-
 dianus.

*Ut membrum turgidum ac tumidum vitiosè se habet,
 ita inflatus animus & tumens in vitio est.* Cicero.

XXXII.

Op een Man ten naesten by van een swaere
 siekte genesen.

Die van een kranckheyd is ten naesten by ge-
 nesen,

Magh

Magh sonder reden niet voor grooter quaelen
vresen ,

Wanneer hy op een nieuw komt storten in de
noot ,

Want dan volghd door de banck daer op de
bleeke dood :

Wilt in het Oorlogh-vyer , ô Prins niet weder
leven ,

Als God soo even u rontsom heeft rust gege-
ven ,

Vermits het gantse land, berooft van geest en
bloed ,

Selfs door den minsten stoot , in stuypen
vallen moet.

*Ut gravius agrotantii , qui , cum levati morbo vi-
dentur , in eum de integro incidunt ; sic vehe-
mentius nos laboramus , qui profligati bello , reno-
vatum bellum gexere conamur . Cicero.*

XLIII.

Optwee Voorwerpselen.

DIe Schepen stieren wil , die moet voor stor-
men wycken ,

En veerdigh sijn het zeyl op haer bevel te stryc-
ken ,

Die moet deselve streeck niet houden soo hy
plagh ,

Doen hem den Hemel gaf een aengenaemen
dagh :

Hy

Hy moet het steege peert iets weten toe te ge-
 ven,
 Die mer dat moedigh beeft soeckt op de maet te
 leven,
 Want soo het niet en wert met saghten toom
 gevleyd,
 En wert hem anders niet als onheyltoegefeyd:
 Wilt soo een Opper-hoofst met vollen monde
 pryfen,
 Dat noyt het hooghste recht sal traghten uyt te
 wysen,
 Als sijn onstumigh volck verkeerde gangen
 doet,
 Maer dat het ondergaedt met een bedaert ge-
 moed?
 Wanneer een saghten aert den Scepter sal be-
 wegen,
 Dan sijn voor borger-twist de landen niet ver-
 legen:
 Wel aen dan, edel Prins, voeghd u nae goe-
 den raet,
 En houdt in uwe tucht de gulde middel-maet.

— *Ignoscere pulchrum*

Fam misero, pana que genus, vidisse precantem.
 Claudian.

*Ingenia nostra ut nobiles & generosi equi, melius
 facili frano reguntur.* Seneca de clement. lib. 1.

*Male terror veneratio acquiritur: Longe que valen-
 tior amor ad obtinendum, quod velis, quam ti-
 mor.* Plinius Junior,

Qui

Qui vult amari languidâ regnet manu. Seneca
Tragicus.

*Principi non minus turpia multa supplicia, quam
medico funera.* Seneca de clement.

Multo firmior est fides, quam reponit penitentia.
Lactant. lib. 5. c. 13.

XLIV.

Op een Threforier.

Die Conincks schatten sal naer reghten eysch
bewaeren,
Die doet het Coninckryck daer door te beeter
vaeren,
Maer die een groot geheym verswyghd van
eenigh land,
Bewaert tot sijn behoud een uyt gelefer pandt.

Arcanis dictis linguam obsignare memento :
Dictorum majus de positum est opibus. Lucian.
in Epigrammate.

*Silentium optimum tutissimumque rerum admini-
strandarum est vinculum.* Valer. Max. lib. 2. c. 3.

*Nulla sunt meliora consilia, quam qua ignoraverit
adversarius, antequam fierent.* Vegetius.

Memoriâ

*Hy moriâ aternâ dignum est, quod Q. Curtius
lib. 4. Histor. Scriptum reliquet: Persas regum
arcana incredibili fide celare: Non metum, non
spem elicere vocem, quâ occulta prodantur:
Quia veteres reges disciplinam silentii, Vita
periculo sanxerunt, & linguam gravius casti-
garunt, quam ullum probrum.*

XLV.

Op drie Voorwerpselen.

DE roeft eet yser op, de motten konnen
maecken,
Dat selfs versleten wert het allerbeste Laecken:
En als de Kancker sikh verspreyd door al het
vleys,
Dan spoed den arme mensch sikh nae de beste
reys.
Wanneer de swarte nyt komt in den geest ge-
vlogen,
Dan wert uyt soo een mensch de soete rust ge-
togen,
Dan wert geduerigh aen een Hel in hem ge-
baert,
Om dat sijn even-mensch te wel op aerden
vaert!
Syn leden teeren uyt, sijn oogh is sonder slae-
pen,
Mits hy uyt anders leet geen vreughd en weet te
raepen,
Hy is sijn eygen strick, hy voedt sijn eygen
smert,
Hy drinckt sijn eygen mergh, en eet sijn ey-
gen hert! Laet

Laet my , ô goede God , laet my die ^{zris}
den ,

Laet my in myne Ziel dit monster nin-
den !

Laet my aen uwe wet besteden mynen lust ,
Op dat dit helsche vyer in my sy uytgebluft !

Laet my geduerigh aen , met in gespannen kragh-
ten ,

Betraghten , dat men moet van u het heyl ver-
waghten ,

En dat het niet en komt door eenigh los ge-
val ,

Dat hier de mensch geniet op dit ellendigh
dal !

Laet my geduerigh aen de helsche straf bedenc-
ken ,

Die dit vergiftigh spooock den sondaer komt te
schencken ,

En bidden u om hulp , met een Ootmoedigh
hert ,

Terwyl dit groufaem qaed daer door verdre-
ven wert.

Invidus alterius rebus macrescit opimis ;

Invidiâ Siculi non invenere tyranni,

Majus tormentum. Horatius.

Fertilior seges est aliorum semper in agris ,

Vicinumque pecus grandius uber habet. Ovidius.

*Invidia in suum authorem reciproca , est de bono alte-
rius tabescentis animi crâciatus. Prosper lib. 3. de
Vitiis & Virtutibus.*

Per

Hy *procuratus est lapsus mundi, & mors*
memoria & Augustin.
 lib. 4. F

arc

XLVI.

*Op de Senuwen van het menschelicke
 Lichaem.*

DE mensch die moet het lyf door Senuwen be-
 wegen,
 En daer die sijn verfwackt, daer is het lit ver-
 legen:
 Geen hoeft en wert verroert, geen hand,
 geen rappen voet,
 Wanneer de senuwe haer plighen niet en
 doet.
 Vergaedert gelt, ô Prins, soo ghy wilt Oorlogh
 voeren;
 Door gelt sneeuwde meenigh volck, als haer de
 Tro ~~u~~els roeren.
 Het gelt dat scherpt het stael, het gelt neemt
 Steden in,
 En daer geen gelt en spreekt, daer sietmen
 geen gewin.
 Het gelt dat is de Ziel, en doet een leger leven,
 Dat doet, naest God, het heyr van uwen vyand
 beven:
 Door raet en kraght van gelt wert dickmaels
 ondergaen,
 Een werck dat hooger schein te wesen als de
 Maen.

Divina

— *Divina humanaque pulchris*
Divitiis parent. Horatius,

Omnia castella hac machina dejiciet, in qua modo
asellus, onustus auro possit ascendere. Cicero.

Et oraculum est: Plerasque belli res confici consilio;
& vi pecuniarum. Thuc. lib. 1.

Et peritus callidusque vir clamabat olim: Nervos
imperii pecuniam esse. Lipsius in civili Doctr.

XLVII.

Op een Voerman, die door sijn vlughtigh
ryden een packje verloor.

TErwyl die Man te ras heeft op de baen gere-
den,
Heeft hy door soo een spoed geen kleyn verlies
gekregen,
Want liet het peste pack, dat op den wae-
gen lagh,
Dat wert van hem vermist, mits hy niet om
en sagh:
En wilt in geen beroep, ô mensch te driftigh
wesen;
Want snelle drift en wert van wyse noyt gepre-
sen:
Maer booven alle dingh, als ghy een Raets-
Heer sijt,
Maeckt dat ghy dan de gal, en raffe stappen
myt.

Cora

*Consilio adde moram, praeseps sententia fallit, Nihil
magni discriminis consiliis tam inimicum, quam
celeritas. Livius.*

*Duo adversissima rectae menti: Celeritas & ira Thuc.
lib. 3.*

*Consilia calida & audacia, primâ specie lata sunt,
tractatu dura, eventu tristia. Livius.*

*Vidimus, videmus, videbimus, semperque verum,
Scelera impetu, bona consilia morâ valescere.
Lipsius in civili Doctrina ex Tacito.*

XLVIII.

Op een Man, die een verrot lit heeft.

Ghy hebt nu langh genoegh dit lit sijn eysch
gegeven,
Ghy hebt nu langh getraght op dat het bleve
leven,
Ghy hebt geen sorgh, geen sweet, ghy hebt
geen goud gespaerd,
En alle dingh gedaen, op dat het wierd be-
waerd:
Ghy mooghd u niets daer voor iets verder onder-
winden,
Want daer in is niet meer of bloed, of geest te
vinden:
Die beyde sijn gegaen: Dies wert de noot een
wet,
En wil dat soo een lit sal werden afgeset: Als

Als ghy, saghtmoedigh Vorst, door ongeruste
menschen,

Die voor haer hoofd de Croon van uwe Rycken
wenschten,

Syt meer als eens ontrufft, tast dan die boe-
ven aen,

En laet haer door het stael rechtveerdelick
vergaen :

Die leden sijn verrot ; gy diend haer af te setten ;

Sy sullen andersins het gantsche Lichaem letten ;

't Is beter door het recht een kleyn getal ge-
velt,

Als dat het gantsche Ryck sou queelen door
gewelt,

Cuncta prius tentanda : Sed immedicabile vulnus

*Ense recidendum, ne pars sincera trahatur. Ovi-
dius in Metamorph.*

*Ure, seca, & membrum potius aliquod, quam totum
corpus intereat. Cicero.*

*Melius enim est ut pereat unus, quam ut pereat uni-
tas. Augustinus.*

*Scimus digitum praecidi oportere, si ob eam rem gan-
grana non sit ventura ad brachium. Varro in Frag.*

XLIX.

*Op een Man die een sijner leden laet
afsetten om het koudt vyer.*

Schoon dat die Man dat lit laet van de leden
snyden,

Op dat het gantsche lyf daer door niet mooge
lyden, K Syn

Syn hert is evelwel daer tegen niet verwoed
Maer hy is gantsch bedroefd, om dat hem
wefen moet :

Al moet een deftigh Prins de boofe lieden wee-
ren ,

En haer oock evens felfs door vyer en sweert ver-
teren ,

Terwyl het heyl des volcks hem defe dingen
raet ,

Noch is fijn geeft ontftelt terwyl hy wonden
laet.

Ferina ista rabies est, sanguine ac vulneribus gaudere.
Seneca de Clement.

L.

Op Leeuwen, Beyren, en Wolven.

TErwyl dat nae den ftryt de fiere Wolven
tieren ,

En met een groot geweld omtrent de lycken
fwieren ,

En meenigh ander beeft, onedel in geflaght,
Wert foo een fnood bedryf niet van een Leeuw
verwaght ,

Die ftrydt, wanneer de ftryd met iemand is be-
gonnen ,

Die ftryd foo langh tot dat de vyand is verwon-
nen ;

Maer als hy fonder geeft komt feygen in het
fand,

Dan toont dat edel dier voortaan geen felle
tant :

Wilt, edel-moedigh Vorft, wilt u faghtfinnigh
draegen, Wan-

Wanneer de vyand leyt ter aerden neer geslagen,
Wilt op den dooden romp doch nimmer sijn
verwoed,
Mits selfs geen edel beest die wreede dingen
doed.

*Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni,
Pugna suum finem, cum jacet hostis habet:
At lupus & turpes instant morientibus ursi,
Et quaecunque minor nobilitate fera est.* Ovid.
lib. 2. Triift.

*Ferinum est bellum cum mortuis, qui ejusdem naturae
fuerunt.* Diodorus Siculus.

L I.

*Op een Man die een velt met eckelen
besaeyd.*

Die Man die heeft dat velt, omringh met
versche stroomen,
Met groote neerstigheyd besaeyd met eycke-
boomen,
Op dat het bosch, daer in veel dorre boomen
staen,
Niet sonder nieuw gewas moght metter tyt
vergaen:
Maeckt Princen, maeckt alom dat veele schoo-
len bloeyen,
Op dat daer door het Ryck en Kercken moogen
groeyen;
Hier diend geen arrebeyd, hier diend geen
gelt gespaert,
Terwyl daer door het land, en Kercke wert
bewaerd.

K 2

Op

Op drie Voorwerpselen.

GEen Hoovenier vermagh de wortel uyt t
roeyen,
Van eenigh heylsaem kruyd, maer die alleen in
inoeyen:

Geene goede harder vilt, maer wil alleen de
wol,

Al fijn, wanneer hy scheert, de manden
niet te vol:

Geen mannen van verstandt want wie kan dat
vermoeden?

Die snuyten soo de neus, tot datse komt te bloe-
den;

Schoon dat een edel Prins schat zijn geheele
land,

Hy houd noch evenwel het herte van den
tant.

Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere. Sueton. Tiber.

*Hortulanum odi, qui ab radice olera exscindit. Plu-
tarchus.*

*Et ego sané principem, qui pennas ita incidit, ut
nequeant renasci. Lipsius in Civili Doctr. Ex
Cicerone.*

Op drie Voorwerpselen.

EEn Jaeger weet waer hy de harten moet be-
komen, En

En hoe de felle Leeuw is door de kunst te toomen ,

En waer het wilde swyn pleegh meemighmael te gaen ,

En wat tyt sijn bederf diend met beleyd gedaen :

De Vogel-vanger weet wat strick daer diend gehangen ;

Om met een slimmen treck het Vogelken te vangen ;

De Visscher kendt de plaets , waer dat de loofse vis ,

Of met een Hengel-roe , of net te vangen is :

Soeckt wysheyd , wie ghy sijt , soeckt wysheyd by de Jaeren ;

Want die een langen tyt de werelt heeft bevaeren ,

Heeft meenigh dingh gesien , en kan , door rypen raet ,

Wanneer hy wert gevraeghd , doen voordeel aen den staet.

Scit bene venator cervis ubi retia tendat .

Scit bene qua frendens valle moretur aper .

Ancupibus noti frutices : Qui sustinet hamos ,

Novit qua multo pisce natentur aqua . Ovidius .

————— *Seris venit usus ab annis ,*

Pervarios usus ortem experientia fecit ,

Exemplo monstrante viam . Manilius libr. I .

Metamorph.

*Op den Zegen, die de Indiaenen vinden
inde Palm-boomen.*

AL wat den Indiaen is noodigh om te leven,
Heeft in den Palmen-boom den Hemel hem
gegeven:

Al wat streckt tot vermaeck: Dat elders is
verspreydt,

Dat heeft den Hemel hier voor hem by een
geleyd:

Hier vind hy spys en dranck, hier vind hy suyc-
ker-rieten,

Hier komt een soete wey met olye-beecken
vlieten,

Hier vindt hy saghte wol, hier vindt hy lin-
nen goed,

Dat aen sijn naeckte lyf een seecker voordeel
doed.

Al wat de wereldt kan op dese wereldt wen-
schen;

Dat is de soete rust, en vrede met de men-
schen:

Geen land soo onbewoond; geen soo ver-
woede kust,

Die daerom niet en is op so oeen heyl beluft:
o Soete Vrede-vorst, soet boven alle ma-
ten,

Soet boven suycker-riet, soet boven hoonigh-
raeten,

Soet boven alle dingh dat iemand is bekend,
Daer oyt de klaere Son haer helle straelen
sendt:

En

En laet in Neder-land geen Oorloghs-trommel
raefen,
En laet geen hel-trompet de legers t'faemen
blaefen,
Maer laet de soete rust, gelyck een Sonne-
schyn,
Een troost, een hert-vermaeck voor onse
Steden sijn!
Voor al laet goede God, ons uwe gunst genie-
ten,
Voor al laet uwe rust op onse ziele vlieten,
Gelyck de klaere dauw seyghd op het bloe-
men-velt,
Dat in het morgen-roodt sijn lovers open
stelt.
En alffer langh genoegh gesweefd is op de
baeren,
Soo laet ten lesten ons in uwen haeven vaeren,
Daer noyt de sonde woont, daer noyt de swar-
te nyt,
Daer noyt de bleecke dood met fellende tan-
den byt;
En laet ons sien die Stad, die niet als helle strae-
len,
Laet uyt het ryck gebouw van haere poorten
daelen,
Die Stad, van enckel goud, en als een suy-
ver glas,
Waer vande minste glans op aerden niet en
was:
Die Stadt, daer voor de Kerck de klaere beeken
vloeyen,

Daer voor die reyne Bruyd gewenschte vrugh-
ten groeyen,
En daerse Manna smaekt, en drinckt den
nieuwen wyn,
En in de volle vreughd, ô Heer, sal by u sijn.

H E T

H E T
BLOEM-POTJE

Van
G E E S T E L I C K E
L I E D E K E N S .

I.

*Een Morgen-lied op de wijze van den
Lof-Sangis van de Heylige Maegt Maria,
ende die van den Ouden Simeon.*

Lckdanck u, Hooghste goed,
Met mijn geheel gemoedt,
In desen rooden morgen,
Dat ghy ons dese nacht,
Hebt onder uwe waghtr,
Doen slaepen sonder forgen.

K 5

Wilt

Wilt, Iſtaëls behoud,
 Op wien ons hert betroude,
 Oock heden ons bewaeren,
 Op dat door Helſch bedrijf,
 De Ziele met het Lijf,
 Geen quaed magh wedervaeren,

Wafcht mijne Ziele reyn,
 In Chriſti Bloed-Fonteyn,
 Van alle vuyle ſonden,
 Die mynen bangen geeft,
 Gelyck een grouwſaem beeft,
 Soo meenighmael verwonden !

Laet Chriſti Heyl gewaed,
 Dat om de leden gaet,
 Van uwe gunſtelingen,
 Vercieren myn gemoed,
 Ô Allerhooghſte goed,
 Dan heb ick alle dingen !

Gelyck de gulde Son,
 De duyſternis verwon,
 Door haere ſoete ſtraelen,
 Soo laet uw' Hemelſch light,
 Verlichten myn geficht,
 Uyt uwe rycke Zaelen !

Maeckt my een nieuwen menſch,
 Dat is myn herten-wenſch,
 Om u alleen te leven !
 Ghy kond een arme Ziel,
 Die in den graeve viel,
 Haer luyſter weder geven.

Haer

Geeft voorspoed aen myn werck ,
ô Herder van de Kerck ,
Op dese woeste kusten ,
Tot dat ick eenmael sal ,
Met blydschap en geschal ,
In uwen Tempel rusten !

Draeghd sorge voor de spys ,
Van dit ellendigh vlysc ,
Terwyl ick hier moet swerven ,
Tot ick een eeuwich goed ,
Een Hemelsch Manna soet ,
sal in den Hemel erven !

II.

*Avond-Lied op de wyse van den
VI. Psalm.*

○ Herder uwer schaepen ,
Die noyt u leght te slaepen ,
En eghter rust geniet ,
Wy willen leggen rusten ,
Wendt u naer onse kusten ,
Wy wenschen anders niet !

ô Heer , laet onse wallen ,
Nier werden overvallen ,
Door list of door geweld !
Wat konnen grote benden ,
Als ghy wilt hulpe senden ,
Verrichten in het velt ?

Voor al wilt ons bewaeren ,
 Voor nare Ziel-gevaeren ,
 Tot onsen lesten tyt !
 Voor al wilt ons om-ermen ,
 En kraghtelick beschermen ,
 Als ons de hel bestryd !

ô Jesu , Ziel behoeder ,
 ô Bruydegom , en Broeder ,
 Gort ghy het waepen aen !
 Laet dan de helle raesen ,
 En moort en dreygen blaesen ,
 Wy sullen wel bestaen .

Wilt my geloove geven ,
 Op dat ick mooge leven ,
 Door dat gefegend pand ,
 Op dat ick mooge wringen ,
 De aller beste dingen ,
 Uyt uwe Rechter-hand !

Laet my in al myn stryden ,
 In al mijn bitter lyden ,
 Bedeckt sijn met dien schilt ;
 En kraghtelick gevoelen ,
 Dat daer door al het woelen ,
 Der helle wert gestilt .

Vergeeft my mijne sonden ,
 Die my soo seer verwonden ,
 Alleen om t'Offer-Lam ,
 Dat , om die af te spoelen ,
 In dese laege poelen ,
 Van boven neder quam !

Van

Wilt myne Ziel verfor gen ,
Als ick den naesten morgen,
Niet meer beleven magh ,
En , nae den dood , haer geven,
Een eeuwich-durende leven ,
Op uw en Bruylofs-dagh,

Mijn Ziele , wilt niet vresen ,
De Heer sal met u wesen ,
Die bidt behoud het velt :
Ick slaep dan sonder for gen ,
Tot aen den lichten Morgen ,
De waght is wel bestelt.

III.

*Een Lied voor de Predicatie , op de wyse
van den 100. Psalm.*

Ick kom , ô Heer , ô Goede God ,
Mijn Licht , mijn Heyl , mijn eenigh Lot ,
Ick kom tot uw en Tempel in ,
Met u verkoren huys-gefin :

Ick kome nu op desen dagh ,
Tot u , op dat ick proeven maegh ,
Den stroom van uwe soetigheyd ,
Die ghy hebt voor mijn Ziel bereyd !

Ick kome om dat Heyligh Woort ,
Te hooren binnen Sions-poort ,
Dat ghy de lieve kudde geeft ,
Die voor u in genaede leeft.

ô Laet my, Heer een schaepken fijn,
 Van uwe vette weyde fijn,
 En hooren met een Heyligh oor,
 Wanneer ick uwen Dienaer hoor!

ô Scheyd my van de weerelt af,
 En stort haer in een doncker graf,
 En geeft my een verstandigh hert,
 Dat door uw' stem bewogen wert!

Maeckt my genegen tot dat Woort,
 Dat heltsche duyfsteriffen stoort,
 Dat als een kostelick clinoot,
 Kan blincken in de naere dood!

Dat als een Hemelsch Manna voed,
 Dat alle quaelen wycken doet,
 Dat in den wegh der Zaeligheyd,
 Gelyck een suyver light geleyd!

Laet my, ô Heer, te deser tyt,
 Van allen slaep lust sijn bevryd;
 Geeft my een hert dat wacker sy,
 En van de aerdsche sorgen vry!

Bedwinghd den Prins der duyfsteris,
 Die altyt even beefigh is,
 Om van my, door sijn boos fenyn,
 Te weeren dese Medicyn!

Dit allerkostelickste Zaet,
 Daer uyt de nieuwe mensch ontfaet,
 Dat allerlieffelickste soet,
 Dat my alleen ten leven voed!

Laet

Laet my bewaeren desen schat ,
Die ghy stort in dit aerden vat ,
En drucken in mijn ingewandt ,
Dien kostelicken Diamand.

Laat mijne gangen sijn geright,
Nae dit vermaeckelicke light,
En blyven in dat reyne padt,
Dat my geleyd nae uwe Stadt,

Die Stad, die Fundamenten heeft,
En daer uw' erfdeel eeuwigh leeft,
En schept uyt u, ô Heyl-Fonteyn,
De stroomen van de vreughde reyn,

Stort tot dien eynde, eenigh goed,
Dien reynen Geest in mijn gemoed,
Dien Geest, die niet als leven heeft,
En leven aen de doode geeft!

IV.

*Een Lied nae de Predicatie, op de wyse
van den IX. Psalm.*

MYn hert is, Heer, nu seer verblyd,
Om dat ghy my soo goedigh sijt,
Uwen naem schoon wil ick nu prysen,
En u met lof-sangh eer bewysen.

Ghy hebt my nu, ô Heere goed,
Uyt uwen vollen overvloed,
De soete Woorden laeten smaecten,
Die allertroostelickste saecken!

Ghy

Ghy hebt mijn doncker hert verlicht ,
 En my met uwe leer gesticht ,
 Die my , met haere klaere straelen ,
 Kan leyden tot die Booven-Zaelen !

Terwyl een Heyden is verblind ,
 En u niet met den Soone vindt ,
 Ben ick , ô Heer , uyt stof verheven ,
 En krygh van u een light ten leven !

Och ! Dat ick mocht recht sijn bequaem ,
 Te pryfen uwen grooten naem ,
 Voor soo een uytgelesen gaewe ,
 Tot dat ick daele in den graeve !

Geeft dat ick overdencken magh ,
 Dat ghy , Heer , , spraeckt op desen dagh ,
 Op dat ick wel-gestelde sinnen ,
 Door dit herkauwen magh gewinnen !

Geeft doch dat ick dit dierbaer Woort ,
 Dat ick op heden heb gehoort ,
 Magh in mijn innigh herte draegen ,
 En daer van meenighmael gewaegen ,

En als de klaere Sonne schyndt ,
 En als sy uyt het ooggh verdwyndt ,
 Op dat ick daer door meer magh groeyen ,
 En in de waere wijsheyd bloeyen !

Laet my oock maecken , Heer , bekendt ,
 Mijn eyen-naesten mijn talent ,
 Aen wien ick ben soo nauw verbonden ,
 Om hem te redden uyt de sonden ,

Laet

Laet mijne Ziel oock sijn bereyd,
Te doen wat datter is geseyd,
Laet my geduerigh sijn genegen,
Daer door te gaen in uwe wegen;

Terwyl ghy dat van my begeert,
En my oock tot dien eynde leert,
En uwe Woorden van het leven,
Alleen den vroomen voordeel geven.

stort tot dien eynde in mijn hert,
Dien Geest, waer door men Heyligh wert,
Dan sal ick al mijn leve-daegen,
Met goede vrughten u behaegen.

V.

*Een Lied voor het houden des Heyligen
Avondmaels, op den wyse van den
100. Psalm.*

O Jesu, soete Vrede-Vorst:
Waer nae mijn gantsche Ziele dorst,
Ghy roept my tot uw' Bruylofs-mael,
Komt dan tot my uyt uwe Zael!

Komt geeft my nu uw' Bruylofs-kleed,
Terwyle dat ick ben gereed,
Te smaecken van dat Hemel-brood,
Daer toe dat ghy my hebt genood.

Komt, treckt van my dat weerelts-soet,
En spyft my met u vleesch en bloed,
Aen uwen toebereyden dis,
Tot mijner Zielen laeffenis.

Komt,

Komt; laet my aen dat Hemelsch feest,
 U brengen een verbroocken^{geest},
 Terwyl aen een verlaegen hert,
 Die spys en dranck gegeven wert.

En als ghy door dien hoonigh-raet,
 My hier op aerden hebt verfaedt,
 En met dien wyn verquickt de borst,
 Die maer nae uwe gunste dorst;

Draeghd my dan, door de bleecke dood,
 In Abrams lieffelicke Schoot,
 Daer ghy tot in der eeuwigheyd,
 Een Bruyloft my hebt toebereyd.

VI.

*Een Lied nae het Heylige Avondmael
 op deselfde wyse.*

O Jesu, waere Medicyn,
 Hoe goed is het by u te sijn!
 Hoe soet is uwe laeffenis,
 Voor my, die zat aen uwen dis.

Ghy sijt de woon-plaets van de rust,
 Ghy sijt de volheyd aller lust,
 Ick heb geproefd wie dat ghy sijt,
 En daer door is mijn hert verblyd!

Wie wasser die aen taefel sat,
 En oyt soo goede spysen at,
 Wie heeft oyt soo een dranck gesmaeckt,
 Als dit, die my nu heeft vermaeckt!

Waer

Waer heeft doch oyt een druyve-tros ,
Geschildert met een schoone blos ,
Met haeren uyt gepresten wyn ,
Soo soet aen iemand kunnen sijn ?

Ick heb gegeten van een brood ,
Dat my kan voeden in den dood ,
Ick heb gedroncken druyven-bloed ,
Dat my alleen ten leven voedt !

Ick heb , (ô mijn geluckigh mensch.)
Ick hebbe nu , ô Herten-wensch ,
Genuttighd van uw' vleesch en bloed ,
En ben ververfcht in mijn gemoed.

Ick voel de kraght nu van uw' dood ,
ô Ancker in mijn diepste noot ,
Ick voele nu dat ghy het sijt ,
Die een vermorfelt hert verblydt.

Ick voele door dit onder pand ,
Dat ghy my geeft uw' reghter hand ,
En dat ick God heb tot een vriend ,
Van wien ick had den dood verdiend.

Ick sie u door 't geloof nu aen ,
En weet dat ick sal noyt vergaen ,
Maer leven , daer u met geschal ,
Uw' erfdeel eeuwigh looven sal !

Ghy hebt mijn gantsche Ziel verruckt ,
Die tot de hel was neer gedruckt ,
Door uwen vollen overvloed ,
En sijt my enckel suycker-soet.

Wat

Wat sijt ghy, lieve Wonder-spruyt,
 Wat sijt ghy goed aen uwe Bruyd!
 Waer mede heb ick u gevierd,
 Dat ghy hier toe bewogen wierdt?

Ick ben u niet als gal geweest,
 Al sat ick aen uw' liefde-feest,
 Ick heb met edick u gedrenckt,
 Schoon ghy my levend waeter schenckt!

ô Heere, laet mijn innigh hert,
 (Genesen van sijn diepe smert)
 Doch pryfen uwen naeme goed,
 Voor soo een gullen overvloed.

Laet my de sonde breecke af,
 En storten in het diepste graf,
 Die u, ô reyn en suyver Lam,
 Tot in den dood de rust-benam!

Laet doch de weerelt nu voortaeu,
 Geheel uyt mijne sinnen gaen,
 En laet my sijn op u beluft,
 Als op de waere Ziele-rust.

Geeft dat ick aen u geven magh,
 Tot mijnen allerlesten dagh,
 De sleutel van een danckbaer hert,
 Dat door u soo vervroolickt wert!

Geeft dat mijn leden altemael,
 Voor dit gesegend Bruylofs-mael,
 Voor altyt mogen sijn bequaem,
 Te pryfen uwen grooten naem!

Eens

VII.

*Een Lied in doods-noodt op de wyse
van den 23. Psalm.*

OP u alleen, Iesu, wil ick betrouwen,
Terwyl dat ick swem in dit benouwen:
Wie kan als ghy mijn bange Ziele laeven,
Met Hemels-soet te midden in de graeven?
Ghy hebt alleen het konnen en het willen,
Om met een balsam mijne quael te stillen.

Schoon my de helle komt veel quaets verwyten,
En mijne sonden in mijn herte byten,
Wil ick nochtans op u mijn Ziele gronden,
Om dat gy hebt een plaester voor mijn wonden;
U wil ick my in dood en in het leven,
Tot den allerlesten snick overgeven!

Of my de dood met sijne felle schighden,
Dreyghd, wil ick eghter voor hem geensins
swighden,
Want ghy, Heer, sult altyt mijn leven blyven,
En my met uwen Geest voor eeuwich styven:
Ick sal door u, wanneer ick kom te sterven,
Als erfgenaem een eeuwich leven erven,

ô Heere Jesu, wilt u tot my wenden,
En uwe hulp in mijn dood-stryt senden,
Geest doch dat ick nu kragtigh magh geloove,
Dat niemand my sal tyt uw' handen rooven.
Wilt nu een plaester voor mijn hert bereyden,
En door den dood my in de vreughd geleyden.

Lied,

VIII.

*Lied, vervattende de triumph van een
stervende Christen over den dood, op de
wyse van den 42. Psalm.*

Wilt u nu, mijn Ziel bereyden,
Want de laetste strydt komt aen,
Ziel en Lighaem sullen scheidyden,
En uyt dese weerelt gaen:
Gaet verblyd van 't dorre strand,
Naer het waere Vaederland,
Daer ghy sult met Christo wesen,
Boven alle dingh gepresen.

Waerom soudt ghy sijn verflaegen,
Voor dit fiere monster-dier,
Het kan maer de boose plaegen,
Maer een Christen niet een sier:
Christus, in het open velt,
Heeft vernietighd sijn gewelt,
Heeft sijn angel hem ontnomen,
Waerom is het dan te schroomen?

Laet de dood ten hardsten steecken,
Op dit hert-verdrietigh dal,
Hy kan maer het Lighaem breecken,
Sonder meerder ongeval:
Reyne Zielen kan hy niet
Dompelen in hert-verdried,
Hy moet, als Elias waegen,
Haer nae haere ruste draegen.

Wie,

Wie, heeft oyt dat konnen drucken
Tot het allerdiepste mergh,
Dat hy korte vreughd moest plucken,
In een vreemde Herrebergh!
Dat hy moeste nae sijn Stad,
Nae sijn vrienden, nae sijn schat.
Waerom dan oock niet te vreden,
Door den dood tot God te treden?

Waerom niet tot uwe Wooningh,
Daer het Lam sijn Bruyloft houdt,
Tot de plaets van uwe Crooningh,
Vol van Peerlen en van Goud?
Daer de Patriarchen sijn,
En Propheten sonder pyn,
Daer de vroomen Martelaeren
Houden feest met duysend schaeren!

Sullen rycke lieden pryfen
Hare Hof- stee voor een tyt,
Salmen haevens eer bewyfen,
En daer over sijn verblydt:
Kondt ghy dan niet sijn geruft,
Nu uw' lamp wert uytgebluft,
Kondt ghy nu niet vroolick sterven,
Die den Hemel hebt te erven?

Komt, ô Jesu, Bruyd-gefinde,
Stort in dit ellendigh vat,
Stort daer in, ô Bruyd beminde,
Hemels-foet, en Heyligh nat.
Laet my met een blyde vlucht
Vliegen door de Blauwe lught.

Laet

Laet een korte snick genesen,
Desen druck, ô Heyligh wesen.

Helpt my kampen nu ick stryde,
Door u is mijn booge sterck:
Troost my nu ick doods-anghst lyde,
En geleyd my in het sterck.
Geeft aen my gebreckigh mensch
U alleen, mijn herten-wensch,
Dan sal ick door dese baeren,
In de waere haeven vaeren.

I X.

*Een Lied om de hulpe Jesu Christi in onsen
stryt op de wyse van den 130. Psalm.*

Ick kom, door mijn gebeden,
In mijnen swaeren nood,
Tot u, Jesu, treden,
Mijn Ancker en Pilot.
ô Opend uwe oren,
Die ghy soo gunstigh sijt,
En wilt mijn stem verhooren,
In mijnen bangen stryt!

Helpt my, ô Eenigh leven,
Terwyl de sonde woedt,
En wilt my ruste geven,
ô Rust van mijn gemoed,
Verquickt my door uw' wonden,
ô Zielen Medicijn,
Ghy sijt tot my gefonden,
Te stillen mijne pijn.

Ick

Ick kom tot u genaecken ,
Met desen bangen geest ,
ô Wilt my dan vermaecken
Met u gesegend feest !
Ghy kondt de wonde stillen ,
Die my soo vinnigh quelt ;
Mijn hert , en al myn sinnen
Die sijn op u gestelt .

Wilt my , ô Heer verblyden ,
Met uwe Sonne-schyn ,
In al mijn bitter lyden ,
Terwyl ick hier moet sijn ;
En temt de Bazans-stieren ,
Door twe Rechterhand ,
Als sy rontsom my swieren ,
Met haeren wreedten tand .

Laet my den dood niet vresen ,
Als hy sijn pylen schiet ,
Maer laet my vroolick wesen ,
Terwyl ick u geniet :
Toont dat ghy sijt mijn leven ,
Schoon dat ick sterven moet ,
En dat ghy my sult geven ,
Een eeuwig-duerend goed !

Dat ghy my sult geleyden
Uyt dit verdrietig dal ,
Uyt dese dorre heyden ,
Daer volheyd wesen sal :
Daer altyt roosen groeyen ,
En daer noyt winter is ;

Daer

Daer altyt beecken vloeyen
Van waere laeffen is!

X.

*Een Liedt voor de verlossinge door Iesum
Christum, op de wyse van den
VIII. Psalm.*

MYn Heer, mijn Heyl, mijn God, seer hoogh
gepresen,
Hoe gunstigh hebt ghy voor my willen wesen,
Ghy hebt aen my gegeven uwen Soon,
Die met u sat verheven op den Throon!

Ghy hebt hem seer vernedert laeten leven,
Op dat hy my den Hemel mochte geven,
Ghy hebt hem selfs gestort in swaeren noot,
Jae in den aller schroomelicksten dood.

Op dat ick voor u niet en mochte vlughten,
En in het helsche vyer voor eeuwich sughten,
Maer in der eeuwigheyd het leven had
In vreughd in uwe Conincklicke Stad.

Wat sal ick u, ô Aeder van het leven,
Wat kan ick u voor soo een zegen geven,
Die hooger is als selfs de Son en Maen,
En wiens gronden geen Engelen verstaen.

Wat sal my nu de sonde kounen deeren,
Hoe kanse nu uw' herte van my weeren,
Als ghy het oogh op uwen Soone slaet,
Die als borge voor my sijn schaepken staet?

Waer-

Waerom sal ick dogh nu de weerelt vresen,
Als dese Middelaer sal by my wesen,
Die haeren boogh verbrocken heeft met kraght
En wat verbolgen was te niet gebraght?

Waerom sal ick nu voor den dood verschric-
ken,

Als hy my sal verveerelick aenblicken,
Want Christus heeft hem nu gedaen te niet,
Soo dat mijn oogh in hem geen quaed en fiet!

Geeft dat ick magh u voor die liefde pryfen,
En evenstaegh u daer voor eer bewyfen,
En roemen u, ô Heer, met blygeschal,
Soo langh in my den aessem speelen sal?

Want soo David soo seer was op getogen,
Door Son en Maen, dat sijn hert wierd bewo-
gen,

Daer voor te pryfen u, ô Heere goed,
Wat eyscht dan niet van my die gaeve soet?

Geeft dat mijn hert die Heyland magh bemin-
nen;

Dien Bruydegom, die my soo wou besinnen,
Dat hy voor my sijn eygen leven gaf,
Op dat hy my moght redden uyt het graf.

Geeft dat ick nu de helle magh veraghten,
En dat ick magh den dood met vreughd ver-
waghten,

Om dat die Leeuw geen tanden meer en heeft,
En niet als enckel hoonigh-raeten geeft;

En my geleyd tot die befaemde kusten,
Daer uwe Kerck met u sal eeuwigh rusten,
In u Paleys, vervult met bly geschal,
En daermen u geduerigh looven sal.

H E T

H E T
BLOEM-POTJE

Van eenige
CHRISTELICKE
GEDICHT-GEBEDEN
En
DANCKSEGGINGEN.

I.

Een Morgen Gebed.

God, ô Eenigh goed, ô eeuwigh
light en leven
Die my soo meenigh heyl op aerde
hebt gegeven,
Op u is nu tertyt gespannen mijn
gemoed,
Terwyl de daegeraed den Hemel open doet!

L 3

Ick

Ick danck u , goede God, ick danck u meenigh-
 werven ,
 Dat ghy my niet en wout in sonden laeten ster-
 ven ,
 Terwyl ick lagh en sliep in dese laetste nacht,
 Maer hebt een nieuwe Son nu over my ge-
 braght !
 Dat ghy door uwen boogh de Helle hebt be-
 dwongen ,
 Doen sy rontsom my quam met fieren moet
 gesprongen ,
 Dat ghy my hebt bedeckt met uwen vasten
 schild ,
 Dat sy niet konde doen wat dat sy heeft ge-
 wilt !
 Wilt oock op desen dagh mijn Lyf en Ziel be-
 waeren ,
 En laeten alles goods die beyde wedervaeren ,
 Behoud my , uwen kneght . Ô Israëls be-
 houdt .
 Terwyl op u alleen mijn innigh herte bouwt !
 En mits de gulde Son komt uyt de Zee gere-
 sen ,
 En aen het aerdryck geeft een aengenaemer
 wesen ,
 Soo geeft , ô goede God , dat ick op desen
 dagh ,
 Oock uyt de duyfsteris der sonden ryfen
 magh ;
 En als een kind des lights mijn gantsche gangen
 richten ,
 En met een suyer light mijn even-naefsten
 stighen ,

Op

Christelicke Gedicht-Gebeden. 247

Op dat hy werden magh daer door, ô Heer,
bequaem,
Met hert, met mond, met hand, te pryfen
uwen naem!
Komt neder, dapper Helt, in desen laege dae-
len,
Daer uwe Kercke sught, daer uwe schaepen
dwaelen!
Komt met een snelle vlught, en troost haer
in verdriet,
Terwyl haer oogh alleen op u, ô Trooster,
siet!
Verstroyt het helsch bedryf, en wilt de dienaers
stercken,
Die op u hoogh bevel in uwen wyngaert wer-
ken,
Beschermte door de kragt van uwe Rechter-
hand,
Die ghy hebt toebetrouwd het welvaert van
het land!
Geeft rust, geeft waere troost, ô Troost van
ons gedaghten,
Aen die, die in der noot naer uwe hulpe wagh-
ten,
En streckt haer tot vermaeck, ô waere Me-
dicyn,
Die kranck, die swaer vervolghd, die aen-
gevoghten sijn!
Wilt my, ô goede God, hier uwen zegen ge-
ven,
Soo langh ick swerven moet, en in dit Kedar
leven,
En leyden nae die plaets in desen korten tyt,
L 4 Daer

Daer ghy een reyne beeck van volle vreughde
 sijt!
 Verhoort mijn bange Ziel, *Verhoorder* uwer
 volcken,
 Terwyl ick tot u roep uyt dese naere kolcken,
 Om Jesu Christi wil, dat *Suyver Offer-Lam*,
 Dat om mijn Ziels-behoudt in dese Werelt
 quam!

II.

Een Aevond-gebed.

DE nacht komt nu ter tyt de velden overtrec-
 ken,
 En met haer duyfter kleed de gantsche weerelt
 decken;
 ô Wilt dan, goede God, met uwe Sonne-
 schyn,
 In desen dooden tijt mijn soete Trooster
 sijn!
 Als ick u maer geniet, dan heb ick niet te vre-
 sen,
 Dan sal ick seecker sijn, en innigh vroolick we-
 sen,
 Als ghy my ondersteunt met uwe Rechter-
 hand,
 Dan heett de helle selfs verlooren haeren
 rant!
 ô Komt, ô *Herder*; komt, komt met geswinde
 schreden,
 Uyt uw' befaemd Paleys tot my, uw' schaep-
 ken, treden,
 En toomdr dien boosen vorst van helse
 duyfternis; Die

Christelicke Gedicht-Gebeden. 249

Die tot myn Ziel verderf geduerigh veerdigh is!
Komt, *Waghter-Israels*, my tegens hem bewaecken,
Komt, Heer, door uwen Raet sijn list te schande maecken!
Komt stremmen dat geweld van die, daer in hy werckt,
En laet my tegens haer sijn kraghtelick versterckt!
Laet my het waer geloof gelijk een schilt bedecken,
En wilt mijn gantsche Ziel tot wackerheyd verwecken,
Set op mijn hoofd den helm van uwe Zaeligheyd,
En laet voor my het sweert des Geestes sijn bereyd!
Op dat mijn lieve Ziel geen leeten moge krygen,
Als op haer nederwaerts de helsche pylen sijgen,
Schoon datse heeter sijn als selfs de heetste gloed,
Die, daer hy maer genaect, een seecker naedeel doet!
Laet uwe Engelen my op de handen draegen,
Op dat ick seecker sy in veelderhande laegen,
Die my de vyand leght! Bewaert mijn eer, en goed,
Bewaerd door haer beleyd mijn vleesch en mijn gemoed!
En laet de sonden niet in mijne Ziele leven,

Terwyl ick nu ter tyt my sal tot rusten geven,
 En laet my, Heere, niet ontslapen in dat
 quaed,
 Waer door een sondigh hert na naere poelen
 gaet!
 En soo mijn Ziele moght uyt desen tente scheid-
 den,
 In dese naeste nacht, soo wiltse, Heer, gely-
 den,
 Door uwe Engelen in die befaemde Zael,
 Daer ghy den nwen geeft een eeuwich Bruy-
 lofs-mael,
 Soo ick in tegendeel sal in het leven blyven,
 Soo wilt door uwen Geest mijn swacke kraght-
 ten styven,
 Op dat mijn gantsche Ziel aen u behaegen
 magh,
 Wanneer de roode Son ontsluyt den naesten
 dagh!
 En mits ick desen dagh door veelderhande
 sonde,
 My niet en heb ontsien mijn Ziele te verwon-
 den,
 Soo laet om Christi wil deselve sijn bedeckt,
 Gelyck ghy met de nacht het aerdryck over-
 treckt!
 Verhoort my, goede God, en wilt my gunstigh
 wesen,
 Om nwen Soon alleen, die sondaers quam ge-
 nesen,
 Die van den vlock bevryd door sijn vergoten
 bloed,
 En die de Rots alleen is van mijn bangh ge-
 moed!

III. Ge-

Gebed voor des Sondaghs Predicatie.

NAe dien ick heb gehad ses daegen om te sorgen,
Voor dit mijn broose lijf, selfs voor den rooden morgen,
Tot dat de Son verdween rijft nu de Sonneschijn,
Daer in ick moet besorghd voor mijne Ziele sijn:
Dies kom ick met een vlucht den Tempel ingevlogen;
ô Maeckt dan, Heer, mijn hert tot uwen dienst bewogen!
Geeft dat ick nu mijn oor magh voegen nae dat woort,
Dat binnen Sions-poort wert nu ter tyt gehoort!
Geeft dat door Heyligh vyer mijn hert magh sijn gedreven,
Op dat ick hooren magh de woorden van het leven,
Die ghy tot uwen kneght op heden spreecken sult,
En dat mijn innigh deel daer mede sy vervult!
Verweckt door uwen Geest een krag in mijne sinnen,
En laet den slaep-lust niet mijn oogen overwinnen,
Op dat de helle niet, door haeren snooden raet,

Mijn hert berooven magh van dat gefegend
 Zaet!
 Geeft dat uw' Heyligh woort mijn herte magh
 behaegen,
 Schoon in een aerden vat die Peerel wert ge-
 draegen,
 En dat ick aghten magh dat my wert voor
 geleyd,
 Als of u eygen mond dat had tot my gefeydt!
 Laer my verftandelick op uwe wetten letten,
 En met faghtmoedigheyd daer op mijn herte
 fetten,
 Op dat ick grondelik defelve magh verftaen,
 En als ick wert beftraft in uwe wegen gaen!
 Laet my uw' dierbaer woort een vreughd des
 herten wesen,
 Een fchat die dierder is, als die daer wert ge-
 pafen,
 Van wat men Weerelt noemd; Een myrrh,
 die beeter vloeydt,
 Een wyn, die foetea is, als die op aerden
 groeydt!
 Wilt my, ô goede God, doot uwen Geest ver-
 ftercken,
 En kraghtelick in my dat goede woort bewerc-
 ken!
 Sluyt op dat dier clinoot in mijn geheugen
 is,
 Dat my een rycker fchat als goud en Peerlen
 is!
 Laet dat van mijn geloof alleen de regel wesen,
 Op dat ick voor bedrogh hebb' nimmermeer te
 vrefen;

Laet

Christelicke Gedicht-Gebeden. 253

Laet dat de right-snoer sijn van wat ick neem
ter hand,

Mijn Noort-ster, mijn Compas, nae 't waere
Vaederland!

Laet dat my sijn een spijs, een dranck van enckel
leven,

Laet dat een heylsaem blad aen mijne wonden
geven,

Laet dat my sijn de troost van mijn bedroefd
gemoed,

Als my de fiere Hel seer swaerlick sughten
doet!

Wilt uwen dienaer nu de deure openbreeken
Van uwe Zaligheyd, terwijl hy komt te sprec-
ken,

En laet sijn mond een Boom van heyl en le-
ven sijn,

Een borst van reyne Melck, een Hof van Me-
dicijn!

Laet my tot mijn bederf geen Helliche maghten
strecken,

Laet haer het Heyligh Zaet niet uyt mijn herte
trecken,

Of door een soet gevley van wellust, eer en
goed,

Of door een fellen tant gedruickt in mijn ge-
moed!

Laet my dat dierbaer Woort (van u my aenge-
presen)

Geen reuck des doods, maer, Heer een reuck
des levens wesen!

Laet alles dat ick heb in deser uer verstaen,
Tot in het innigh mergh van mijn Ziele

gaen; L 7 En

En maect daer door mijn hert tot u alleen ge-
negen,
En even staegh bereyd tot uwe reyne wegen,
En wilt met soeten dauw, vol kragt en rech-
te keest,
My laeven aen de Ziel, en drencken aan den
Geest!

I V.

Een Gebed nae des Sondaghs Predicatie.

WAt is mijn innigh hert in vreughden opge-
togen,
Terwijl ghy sijt tot my soo seer, ô Heer, be-
wogen,
Terwijl ghy nu ter tijd aen my die woorden
geeft,
Waer by door uwen Geest alleen de Ziele
leeft!
Geen light en kan soo soet in mijne ogen stroom-
men,
Geen lieflick Snaeren-spel kan soo het leet be-
tomen,
Als dit gesegend light verheughd den gant-
schen geest,
Als dese Davids harp my dienstigh is ge-
weest!
Geen spijs en kan soo wel den hongers-noot
verdryven,
Als my dat Heyligh Woort komt in den honger
stijven,
Geen Born en is soo soet voor iemand in den
dorft,
Als uwe reyne Wet voor mijne matte borst!
Als

Christelicke Gedicht-Gebeden. 255

Geen aengename druylf geperst in onse schalen,
Die ons Madera sent uyt haere vette daelen,
verfrischt door edel nat soo seer een bangh
gemoed,

Als dese soete Wijn mijn ingewanden doet!
Geen schat en kan soo rijk, geen kleed soo
heylsaem wesen,

Geen schilt en sweert soo sterck, al sijn sy seer
te vresen,

Als my die peerel is, dat kleed, die schilt,
dat sweert,

Dat al wat hinder doet van myne ziele
weert,

Ghy laet de Volckeren in haer weegen dwalen,
Die in Turkeyen sijn, en aen haer grensen pae-
len,

Ghy laet de Jooden sijn verstockt in haer ge-
moed,

Terwijl ghy uwen knecht die grote dingen
doed!

Ick heb dat suyver light doer uwe gunst verkre-
gen,

Terwijl een Paus genoot moet in het duyfter
leven!

Ick heb uyt uwe hand dit over schoon ju-
weel,

En dat een ander mist, dat is mijn eygen deel!
Terwijl een ander moet in *Bethaven* verkeren,
Daer vreemde Goden sijn, hebt ghy my willen
leeren,

In *Beth'el* uwen wil! Ick woon in uwe Stadt,
En in een beter Hof als eertijds Adam had!
Terwijl een ander knaegd alleen aen harde be-
nen, En

En Heemels-dauw geniet, en over-rijke stee-
nen,

En Christum niet en heeft, heb ick een Hee-
melsch Broodt,

Een edel Ziel-cieraed, een middel voor de
dood!

Ick danck u dat voor my geen Pest, geen Pee-
per kooren,

Geen Steen, geen vyerigh Seer, tot noch toe is
gebooren,

Geen Gicht, - geen swaer Graveel, en meer
van soo een slag,

Maer dat ick ben gefond tot heden op den
dagh:

Ick danck u, goede God, voor duysend goede
dingen,

Die mijne handen oyt van uwe hand ontfingen,

Ick danck u dat ghy my hebt spijs en vroom-
lickheyd,

Tot mijn bescheyden deel soo gunstigh toe-
geleyd!

Ick danck u, Heyl-fonteyn, dat ghy mijn naeck-
te leden

Met linnen overdeekt, met wolle wilt bekle-
den!

Ick danck u boven al dat ick uw' Heyligh
woort,

En daer in uwen Soon, in Sion heb gehoort!

Geeft dat ick desen schat magh in mijn hert be-
waeren,

Op dat ick in den noot daer wel by mogen vae-
ren!

Geeft dat ick sorgen magh voor dit gesegend
p andt, Ge-

Christelicke Gedicht-Gebeden. 257

Gelijck men is besorghd voor Goud en Dia-
mandt!
Geeft dat mijn innigh hert magh kragtigh
overleggen,
Dat ghy door uwen knecht tot my bestond te
leggen,
En dat herkauwen magh in voor en tegen-
spoed,
Gelijck het reyne Vee, de reyne spijsse doet!
Geeft dat niet in mijn breyn uw' Woort alleen
magh sweven,
Of rollen op de tongh, maer dat mijn gantsche
leven,
Daer door geheyligh sy, ô eeuwigh *Heyligh-*
dom!
Hooft my om Christi wil, dien lieven *Bruy-*
degom!

V.

Gebed voor het Heylige Avondmael.

HOe goedigh sijt ghy my, *Behouder* van de
Menschen,
Mits ghy my meerder geeft, als dat ick konde
wenschen,
Mits ghy my voed en drenckt selfs met uw'
Vleesch en Bloed,
En meerder als een Prins aen sijne vrienden
doet!
Dat uwe Engelen in Abrams tente quaemen,
En by hem haer verblijf voor korte tijden nae-
men,
Dat was een groot geluck; maer 't is een
grooter saeck, Dat

Dat ghy neemt binnen my uw' innigh hert-
 vermaeck!
 De Konincklicke Vorst heeft uwen naem ver-
 heven,
 Om dat ghy aen den Mensch de spijsē hebt ge-
 geven,
 Van Voogels in de Lught, van Beesten in het
 Velt,
 En hem hebt over al als Opper-hoofd ge-
 stelt!
 Om dat ghy laet den Maen met glinster-rijcke
 lighten,
 Geduerigh aen sijn ampt om sijnent wil ver-
 righen;
 En fiet! ghy toont my hier uw' eygen inge-
 wandt,
 En geeft my selfs het goed van uwe reghter-
 handt!
Wat wert het hoogh geaght, als uyt haer rijcke
 Zaelen,
 De Princen van het Volck in iemands hutte
 daelen!
 En ghy komt nu ter tijd verletten mijn ge-
 moed,
 En stort daer in een Beeck van uwen over-
 vloed!
Wat ben ick, goede God, wat heb ick u gege-
 ven,
 Dat ghy tot desen staet hebt mijne Ziel verhe-
 ven,
 Ick sproot uyt Sondigh Saet, ick ben een Son-
 digh Wight,
 En eghter over my rijst soo een Hemelsch
 light! Wilt,

Christelicke Gedicht-Gebeden. 259

Wilt, soete Jesu, wilt aen mijne naeckte leden
Alleen tot uwer eer uw' Bruylofs kleed besteden,
den,

Terwijl' die Ziel' alleen ontfanghd een laef-
fenis,

Die met dat dier gewaed van u begiftighd is!
Geeft, Heere Jesu, geeft dat ick aen u magh
geven

Een hertdat suyver is, en veerdigh U te leven,
Een herte door den ploegh van uwe Wet ge-
brackt,

Terwijl ghý uwen Geest in soo een plaets ver-
maeckt!

Geeft dat ick uwen dis met ootmoed magh ge-
naecken,

En uwen reynen Geest met soo een deughd ver-
maecken,

Om dat een hert, vercierdt met soo een edel
pand,

Voor u veel schoonder blinckt als eenigh Dia-
mandr.

Geeft dat mijn herte sy als buyten my gevlo-
gen,

En van het aerdsche draf tot u om hoogh geto-
gen,

En dat ick nae u dorst en honger hebben
magh

Op dat ick uwe gunst magh proeven desen
dagh!

O! laet my soo belust sijn op geboden vrugh-
ten,

Als Adam was op die, die hem soo deden sugh-
ten

Op

Op dat ick daer door magh verquickt sijn in
 de Ziel,
 Terwijl den eersten Mensch daer door ter ne-
 der viel!
 Laet my op soo een voet tot u, ô Jesu, koo-
 men,
 Op dat ick scheppen magh, uyt twee gulle stroo-
 men
 Het Waeter van behoud! Laet my op soo een
 voet
 Genaecken uwen dis, ô Allerhooghste Goed!
 En wilt my eyndelick nae dese bange tijden
 In alle eeuwigheyd met reyne vreughd verblij-
 den,
 Met Abram, Isac, en Jacobin die Zael,
 Daer ghy den uwen geeft dat Heemelsch
 Bruylofs-mael!

VI.

Gebed naer het Hoylige Avendmael.

Wat hebt ghy nu ter tijt, ô Ader van het le-
 ven,
 Wat hebt ghy nu ter tijt my voor een heyl ge-
 geven!
 Hoe hebt ghy desen dagh verfricht mijn bang
 gemoed,
 Gelijk de frissche dauw de flauwe kruyden
 doet!
 Hoe sal ick nu ter tijdt u eer genoeg bewijsen,
 Hoe sal ick uwe gunst ten vollen kunnen prij-
 sen,
 Terwijl mijn innigh hert in al dien segen
 dwaelt,
 Die

Christelicke Gedicht-Gebeden. 261

Die uyt uw' rijck Threfoor op my is afgedaelt!

Ghy hebt my nu ter tijt een spijsse laeten smaecten,

Die door een soeten geur de Zielen kan vermaecken!

Ghy hebt my nu gedrenckt met uwen soeten Wijn,

Waer door de gantsche Ziel heeft vroolick kunnen sijn!

De Boom van 't Paradijs vervult met heylsaem leven,

Die heeft dat voordeel niet aen Menschen konnen geven!

Daer was te gener tijt een soeter Hooningraet

Van daer de Sonne rijft, tot daerse slaepen gaet!

Elifabeth riep uyt: De Moeder mijnes Heeren

Die Komt my nu ter tijt met haer besoeck vereeren!

ô Wat een groot geluck is voor my toebereyd,

En fiet! ghy komt tot my, ô Heer der Heerlickheyd?

De meeste die daer was van eenigh Vrouw gebooren,

Beleed met vollen mond, en riep in aller ooren,

Dat hy niet weerdigh was te draegen uwen schoen,

En u tot uwer eer den minsten dienst te doen!

Doen ghy des Hooft-mans Knecht woudt in sijn huys genesen, Heef

Heeft hy van u versoght, dat dat niet moghte
 wesen,
 En wou in geenen deel soo weerdigh sijn ge-
 naemd,
 Dat onder sijn verdeck, ghy Vorst des levens,
 quaemd!
 En Siet! ghy hebt u vleys my tot een spijs ge-
 geven,
 Om in der eeuwigheyd daer door te mogen le-
 ven!
 Ghy hebt door eygen bloed uyt dese dorre
 borst,
 Ô Born van waere vreughd, verdreven haer-
 ren dorst!
 Ô Goedheyd sonder maet, die tot my komt ge-
 naecken,
 Wie kan door sijn verstand daer van de gronden
 raacken?
 Ick was, eylaes! ick was het slimste van het
 Land,
 Doen ghy hebt uwen Geest aen mijne Ziel
 verpand!
 Ick lagh in enckel bloed ter aerden neergefonc-
 ken,
 Doen ghy aen uwen Kneght uw' selven hebt
 geschoncken!
 Ick was de snootste kreng, die oyt de Wee-
 relt gaf,
 Doen ghy tot mijn behoudt quamd van den
 Hemel af!
 De Sonne-bloeme komt haer tipkens op te fluy-
 ten,
 Soo haest sy wert gewaer de Morgen-son van
 buyten; Het

Christelike Gedicht-Gebeden. 263

Het gulde Vat dat is geneyghd tot weder-
schijn,
Soo haest de Sonne sal omtrent het selve sijn ;
En sou mijn traege Ziel niet werden aengedre-
ven,
Om waere danckbaerheyd aen u, o God, te
geven,
Terwijl ghy defen dagh soo groote dingen
doed,
En u betoond te sijn de SON van mijn ge-
moed !
Geeft dat ick u voortaan met Gal niet mooge
spijfen,
En door een Sondigh Hert geen fieren smaed
bewijsen,
Maer dat mijn gantsch bedrijf een lieffelicke
Wijn
Aen uw' gehemelte geduerigh moge sijn !
Vermits ick nu de spijs des Levens heb geno-
ten,
En door de Stroomen ben van uwe gunst bego-
ten,
En meerder heyl geniet als oyt een eenigh
Man
Met sinnen ondergaen, of recht begrypen
kan !
Geeft dat op 's Weerelts aen mijn Hert niet mo-
ge rusten,
Geeft dat ick magh voortaan verbreecken mij-
ne lusten,
Vermits ghy sijt om my verbroocken en ge-
dood,
Op dat ick wierd verlost uyt mijnen swaeren
noot!
Geeft,

Geeft, soete Jesu, geeft dat ick voortaan magh
 geven
 Aen u mijn Lijf en Ziel, dat ick voortaan magh
 leven
 Naer uwen wil alleen op dit verdrietigh dal,
 Soo langh in dese borst den aefflem speelen
 sal!

VII.

Gebed op het Lijden Jesu Christi.

WAt hebt ghy, Soone Godts, wat hebt ghy
 doch bedreven,
 Dat ghy in soo een praem woudt op der aerden
 leven!
 Dat ghy soo vinnigh wiert, ô Vorst van
 Israël,
 Besprongen van de Dood, en van de felle
 Hel?
 Ghy hebt dit maghtigh rondt seer konstighon-
 dericheyden
 Met diepten overhand, met hooghten tusschen
 beyden,
 Ghy breyd den Hemel uyt gelijk een schoon
 tapijt,
 En sijt nogh evenwel gebooren in den tijt!
 Ghy hebt, ô eeuwich Woort, ghy hebt, door
 hoogh vermogen,
 Rontson dit wonder A L een Hellen glans ge-
 togen,
 En sijt nogh evenwel (wie had dat oyt ver-
 wagt?)
 ô Eeuwich-schijnend Light, Gebooren in der
 naght? Ghy

Christelicke Gedicht-Gebeden. 265

Ghy hebt de Hemelen tot u verblijf genomen,
En Salomons gebouw vervult met uwe Soomen,

En hebt nogh evenwel op dit ellendigh dal,
Geslapen in een kribb', gesuckelt in een stal!
Ghy hebt het goud, rubyn, en veele rycke panden,

Met eyger-hand gemaect in Zegen-rycke landen,

En wat de Werelt door des menschen ooge
siet;

En eghter sijt ghy arm, en hebt dien zegen
niet!

Ghy sijt een volle born van enckel vreughd en
leven,

En hebt door bitter leet op aerden moeten be-
ven,

Ghy hebt het Hemelsch heyr met enckel heyl,
vervult,

En hebt gelijk een Lam geleden met gedult!
Ghy wert van Engelen hier boven aengebden,
En sijt door hellsche maght in uwen geest bestre-
den,

Ghy maect door uwe stem dat selfs een hel-
le sught,

En eghter geeft ghy u voor menschen op de
vlught!

Ick sie u in den Hof door swaeren anghst be-
streden,

Ick sie een stroom van bloed u sygen van de le-
den,

Ick hoor een droeve stem uyt uwe lippen
gaen,

M

Om

Om dat ghy doen ter tyt moest voor den Riger
staen!

Ick sie uw' Heyligh hoofd van Scherpe doornen
bloeden,

Ick sie uw' Heyligh lyf gegeesselt van de roeden,

Ick sie, ô Suyver *Lam*, en Eenigh *Kerck-cieraed*,

Dat ghy nae Golgatha veroordeelt heenen
gaet!

Ick sie u als een Prins der Moordenaeren han-
gen,

En aen dien wreden boom met enckel leet be-
vangen,

Ick sie u aen het Cruys genaegelt en bedrukt,
Vermits uw' innigh sap uyt u wert wech ge-
ruckt!

Ghy wert met dorst gequelt, die met de volle
borsten,

Verquickt de Schaeren, die nae uwen Zegen
dorsten,

Ghy wert aen alle kant door 't bitter volck
bespot,

Ô *Isavels Juweel*, ô mensch geworden God!
Ghy hebt dat groot verwulf verciert met helle
Sterreu,

Die met een rycken glans een wacker oogh
verwerren,

Ghy hebt het velt bekleed met aerdigh bloem
cieraed,

En hanghd aen t'fiere Cruys beroofd van u
gewaed!

Ghy wiert een wyle tyts van uwen God verlae-
ten, Die

Christelicke Gedicht-Gebeden. 267

Die'ghy de uwe spyft met enckel hoonigh-rae-
ten,

Ghy geeft een waeren troost, en sonckt in
diepen noot,

Ghy waert het leven selfs, en stierfd een
wreede dood!

*Wat quaed hebt ghy gedaen, ô Trooster van de
menschen,*

Die meer in u begrypt, als herren kunnen wen-
schen,

*Wat quaed hebt ghy gedaen, ô waere Zielen-
rust,*

Dat uyt uw' innigh deel den vreden heeft
gebluft!

*Ick soeck, ô middelaer, ick soeck nae uwe
sonden,*

*Ick soeckse, maer daer wert niet een in u ge-
vonden,*

Daer woont geen slim beleyd in uwen rey-
nen geest,

Daer is noyt snood bedrogh in uwen mond
geweest!

De Righter vind geen schult om u ter dood te
leyden,

Syn Vrouw sendt booden uyt, en stelt haer tuf-
schen beyden,

Sy roept hem in het oor, dat hy onnoosel
bloed,

Van een rechtveerdigh mensch geen hinder
doen en moet!

Dat hy sich waghten sou, vermits door swaere
nepen,

Sy was om sijnent wil door dromen aengegre-
pen!

M 2

Ju-

Judas Iscarioth is vol van anghst, en beeft,
Mits hy t'onnoosel bloed van u verraedn
heeft!

Ick hoor de stemme van den Hoofst-man over
Hondert,

(En over uwen dood, en sijn gevolgh verwon-
dert,

Ick hoore dat hy seyt, dat ghy, ô Herten
wensch,

Syt en de Soone Gods, en een rechtveerdigh
mensch!

De Moordenaer die heeft getuygenis gegeven,
Doen hy nogh weynigh tyts op aerden had te
leven,

Dat u geen quaed bedrijf dreef in die bange
noot,

Dat ghy rechtveerdigh waerd, alwierdt ghy
soo gedood!

Wat is de oorsaack dan van soo een bitter lyden,
Wat schult heeft u geperst om soo een stryt te
stryden?

Van my, ô Heer, van my is al dit quaed ge-
schie,

Dat u braegt in den praem van allerlye ver-
dried!

Ick heb, ô Heer ick heb door mijn bloed-roode
sonden,

Gepynighd uwen geest, ick heb die diepe won-
den,

U in het lyf gedruckt! Ick heb met enckel gal,
En edick u gelaefd op dit ellendigh dal!

Ghy sijt om mynent wil bespogen en geslae-
gen,

Ghy

Christelicke Gedicht-Gebeden. 269

Ghy hebt om mynen t'wil het bloed igh hou
gedraegen ,

Ghy sijt om mijnent wil gedreven in den
den noot ,

Ghy sijt om mynen t'wil vermorselt , en ge-
dood !

*Wie kan , o Weerlts Light , Voorbidder , Wets-
vervulder ,*

Kruys-draeger , Al in Al , doods-breecke r
smaet-heyds-dulder ,

Wie kan van uwe gunst de gronden drucken uyt ,

Die ghy bewijfen woud aen uwe lieve bruyd !

De knecht die heeft misdaen , en ghy wilt straf-
fe dulden ,

Hy heeft sijn goed verbeurd , en ghy betaelt de
schulden !

Hy heeft den dood verdiend , en ghy stierfd
voor de Kerck ;

Aen dien vervloeckten boom , o Selsaem
wonder-werck !

Hy had eergierigh bloed , en ghy woud neder-
sygen ,

Op dat hy uyt het stof mocht uwen Zegen kry-
gen !

Syn mond die heeft gesmaeckt van die ver-
booden vrucht ,

En ghy hebt meenighmael om sijnent wil
gesught !

Ghy woudt om sijnent wil aldus mishandelt
wesen ,

Op dat sijn arme Ziel geen onheyl had te vre-
sen !

Ghy sijt om sijnent wil gedompelt in het
bloed ,

M 3

Op

Op dat het selve was een badt van sijn ge-
 moet!
 Ghy wierd om sijnent wil soo wreedelick ge-
 bonden,
 Op dat ghy breecken moght de banden sijner
 sonden!
 Ghy sijt om sijnent wil bespogen, en ver-
 aght,
 Op dat de glans van eer hem wierde toege-
 braght!
 Ghy woud om sijnent wil een Croon van door-
 nen draegen,
 In wien de Vaeder nam sijn eenigh welbehac-
 gen,
 Op dat sijn sondigh hoeft op uwen Bruylofs-
 dagh,
 Een Croon van Majesteyt voor eeuwigh dra-
 gen magh!
 Ghy wierd om sijnent wil gegeesselt en ge-
 schonden,
 Op dat ghy heelen moght de quaelen sijner son-
 den!
 Ghy wierd om sijnent wil geslaght, ô Suyver
 Lam,
 Op dat hy als een Schaep in uwe weyden
 quam,
 Ghy hebt om sijnent wil by Moordenaers ge-
 hangen,
 Op dat hy werden moght met Engelen omvan-
 gen,
 Ghy wierd met gal gespyst, en met azyn ge-
 laefd,
 Op dat ghy hem de spys en dranck des levens
 gaefd! Ghy

Christelicke Gedicht-Gebeden. 271

Ghy wiert van uwen God een korten tyt be-
geven,

Op dat hy eeuwiglick moght in de vreughde
leven!

Ghy wiert drie daegen langh in t' duyfter graf
geleyd,

Op dat sijn graf hem tot een rust-plaets wiert
bereydt,

*Ick danck u, goede God, dat ghy my hebt gegeven,
Den Soon van uwen Schoot, op dat ick moghte
leven!*

Dat ghy uw' eygen hert my hebt gemeen ge-
maeckt,

Doen ick tot voor de deur der hellen was ge-
raeckt,

Dat ghy een suyver Light uyt uwe gulde Saelen,
Op my elendigh mensch hebt laeten nederdae-
len,

Doen ick u niet en sagh, en soo een heyl ge-
wraecht,

Doen ick een Vyand was, en op u niet en
daght!

*Ick danck u, goede God, dat ghy hebt myne
fonden,*

Gewasschen en geheelt, door uwe roode won-
den,

En dier-vergoten bloed! *Ick danck u, ceu-
wigh Helt,*

Dat ghy voor my den dood, den afgrond
hebt gevelt!

Dat ghy met eygen wol woud mijne Ziel be-
decken,

Op datmen niet en sagh de schande mijner vlec-
ken,

Dat ghy my hebt vernieuwd door uwen reynen Geest,
 En voor my toebereyd dat eeuwigh Bruylofsfeest!
Geeft dat ick aen geen mensch mijn dienst magh overgeven,
 Maer altyt sy geneyghd tot uwer eer te leven!
 Geeft, soete Jesu, geest, geest dat ick wesen mag
 Alleen uw' eygendom tot mijnen lesten dag!
Geeft dat ick dooden magh die doodelicke sonden,
Die u, ó myn Behoudt, soo bitterlick verwonden,
 En hebben overstroomd met soo een wreede pyn,
 Terwijl om mynent wil gy woudt vermorselt sijn!
 Geeft, Heere, dat ick magh den ouden mensche vangen,
 Verdoemen, geesselen, en aen den Cruyce hangen,
 Die u gelijk een doorn die diepe wonden gaf,
 U doode als een speer, u stoude naer het graf!
Geeft, Heere, dat ick magh myn Cruys gewilligh dragen,
Om dat gy leedt het leet in uwe bange dagen
 Met soo een effen hert, en niet en magh bestaen
 Als met u door verdried in myne rust te gaen!
Geeft dat ick door 't geloof u magh myn eygen maecken,
 En door dat dierbaer Pand tot uwe gunste raecken,
 Vermits dat hy daer door alleen, ó Heere, leeft,
Die

Christelicke Gedicht-Gebeden. 273

Die een rechtveerdigh hert in sijnen boesem
heeft !

*Geeft dat ick u magh meer als alle schatten aghten ,
En meer nae uwe gunst, als nae een Hemel
traghten !*

*Geeft dat ick magh tot u, en boven Vrouw
en Kind,*

*En boven leven selfs, van herten sijn gefind !
Laet my om uwent wil de heete straelen lijden,
Laet my om uwent wil geen felle koude my-
den,*

*Geen band, geen vyer, geen sweert, geen
galgh, of bloedigh rat,*

*Vermits gy voor de Kerck sijt soo een weerde
schat !*

*Geeft dat mijn innigh hert in u magh vrolick we-
sen,*

*Om dat ick voor den dood door u niet heb te
vresen,*

*Noch voor de helle selfs met haeren fieren
gloed,*

*Maer door u eygenaer ben van het hoogste
goed ?*

*Geeft dat door u myn hert in vreughde magh
ontspringen,*

*Om dat ick u geniet met soo veel soete dingen,
En dat ick met de Kerck magh maecken bly
geschal,*

*Gelijck een Naghtegael maeckt in het groene
dal !*

*Geeft dat ick u myn hert alleen magh overge-
ven,*

En u tot uwer eer op deser aerde leven,

*En als myn loop-baen is voleyndighd met ge-
dult,*

Met

Met eeuwig-durend heyl magh werden op-
gevult,

En leven in de vreughd, in volheyd allerlusten,

En in een diep vermaeck, daer in de Zielen
rusten,

En maecten sonder endt een lieffelijk geluyt,

Met harpen en cymbael, met uwe lieve

bruydt!

Druck-

Druck-foort
Linde Oph...
Pag. Lin.
7 17
16 17
88 11
174 2
117 3
129 15
147 12
152 11
168 11
175 13
181 16
185 5
197 20
198 8
199 2
202 19
203 8
207 11
209 14
210 14

Druck-fouten die te verbeteren.

Inde Opdraght pag. 3. lin. 8. staet beliest, leeft beleest; Inde Voor-reden pag. 4. lin. 12. staet trokelicke, leeft troostelijk.

Pag.	Lin.	Leest.	Leest.
7	19	Conditane	Conditane
16	17	παινηματα μαθηματα	παινηματα μαθηματα
68	21	Roepen	Rapen
114	2	Buyten	Buyt en
117	3	leven heeft	leven leeft
129	15	Boven	Boeven
147	12	op de galge.	tot de galge
250	11	doet uyt seer	
168	11	onbyl	onhyl
175	23	sue quid	si quid
182	16	prafocant	provocant
185	5	indegent	indigent
197	30	qua	quæ
198	28	propere	prospere
199	2	victon	victori
200	19	gestoten	gesloten
201	8	Aula	Aura
207	10	Exigna	Exigua
209	19	Gerere	Gexere
210	24	ignuscere	ignoscere

Druck-fouten.

Pag.	lin.		leest.
	29	<i>terror</i>	<i>terrore</i>
212	3	<i>Reliquet</i>	<i>Reliquit</i>
215	3	<i>diviciis</i>	<i>divitiis</i>
	13	gekregen	geleden
217	16	<i>cunta</i>	<i>cuneta</i>
221	6	tyt	tot
240	17	Jesu	O Jesu
258	25	versetten	versellen.

De verdere Druck-fouten gelieft den
Goetwilligen Leser nae zijn beschey-
dentheyt te verbeteren.

ten.
est
verru
Reliquit
arum
geen
cont
tor
O Jesu
vercalm.

men gien den
sijn bechey-

